

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

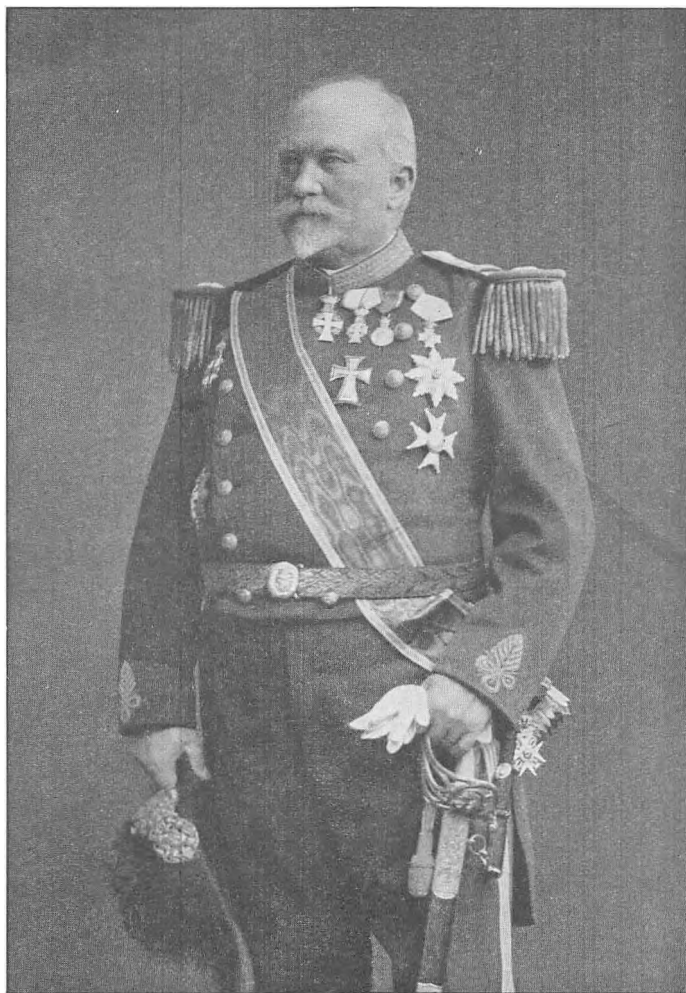
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KONTREADMIRAL CHR. G. MIDDELBOE

ERINDRINGER

STEEN HASSELBALCHS FORLAG

ERINDRINGER

Admiral MIDDELBOE.

ERINDRINGER

A F

KONTREADMIRAL CHR. G. MIDDELBOE

S T E E N H A S S E L B A L C H S F O R L A G

KØBENHAVN — BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI

BARNDOM OG UNGDOM

JEG er født i Ribe d. 9. Marts 1852 som andet Barn af daværende Toldkasserer, Kammerraad C. Middelboe og Hustru, Caroline Christiane Gjørtz.

Min eneste Broder, Bernhard, var født 1850, min ældste Søster Louise 1854, min yngste Søster, Marie, 1857.

Denne Dag staar levende i min Erindring. Vi Børn var sendt til vore Bedsteforældre Gjørtz, der boede paa Aldershvile, en stor Villa yderst ved Skibsbroen. ¶

Midt paa Dagen blev vi hentet hjem for at se vor lille Søster, der blev præsenteret i en Vugge med grønt Slør over Hovedenden. En af mine næste Erindringer var fra hendes Daabsdag.

Da havde vi i Anledning af Dagens Højtidelighed faaet hver en brun og en hvid Kringle. Ude ved den store Brandsluffe paa Skibsbropladsen stod min Broder og jeg. Han havde spist sine Kringler, og jeg havde den brune tilbage, saa siger han: »Giv mig Halvdelen af din Kringle,« hvad

Forfatteren 1898.

jeg naturligvis ikke vilde indlade mig paa. »Ja, saa siger jeg, hvad du har gjort i Formiddags.« Jeg følte mig meget harmfuld, men da jeg altid havde gale Streger paa min Samvittighed, fandt jeg det klogest at give efter og ydede knurrende min Tribut til Røverstaterne. Den Streg var jeg længe om at glemme ham — jeg tror lige til næste Dag.

I Ribe levede foruden min Moders Forældre Købmand, Fabrikant og Raadmand Christian Gjørtz og Hustru, Nico-

Min Broder og jeg som 7 Aar
og 5 Aar.

line, født Bjerrum, ogsaa min Faders Moder, Søster til den bekendte Skuespiller Foersom, og hendes to ugifte Døtre, Tante Thea og Tante Gine; hun var Enke efter afdøde Kommandørkaptajn B. U. Middelboe, der havde været med i Slaget paa Reden d. 2. April 1801, og hvis Billede fandtes paa et Lithografi, der af min Fader altid henævnedes »Søheltene«. Den sidste kaldte vi »gamle Bedstemoder« — hun døde i min Barndom 90 Aar gammel — til Forskel fra min Moders Moder, der var fire Aar yngre end min Fader, og derfor kaldtes »unge Bedstemoder«. Der gaar det

Frasagn i Familien, at hun satte en Rekord ved at være Bedstemoder i 36 Aars Alderen — gift som 17 — en Datter som 18, der blev gift som 17 og havde en Søn som 18.

Af Familie i Ribe havde jeg desuden min Moders Broder, Fabrikant Balthasar Gjørtz og hans Hustru, Tante Clara, født Beissenherz. Naar jeg saaledes har nævnet mine nærmeste, maa jeg ikke glemme min Barnepige, Dorthea, og hendes Moder, »Dortheas Moder«. De var min Barndoms bedste Venner; hos dem var jeg lige saa meget som i mit Hjem, og deres forstaaende Kærlighed vedvarede hele deres Liv. Dortheas Fader hed Niels Jacobsen og var Opsynsmand ved Daarekisten, en Del af Byens Hospital, og som saadan kommunal Bestillingsmand. Et Tegn

paa denne hans Værdighed var en høj messingknappet Spasere-stok af den Slags, som jeg senere har set paa det Kgl. Teater i Haanden paa Jeronimus. Denne Stok imponerede os Børn, og jeg saa op til ham med stor Respekt, ogsaa som Dortheas Moders Mand. Han var ogsaa god imod mig og forstod sig paa Børn. Jeg erindrer saaledes en af mine stolteste Dage, da han svøbte mig ind i et af sin Kones store, tærnede Bomuldsförklæder, der naaede mig fra Halsen lige til Gulvet, gav mig en Pensel i Haanden og lod mig hjælpe sig med at male Vægpanelerne i sit Sovekammer med hvid Oliemaling.

Dortheas Forældre boede i et ganske lille Hus i Hundegade med en lille Gaard og en lille Have bag ved denne. Haven var ikke stor, men der var dog Ribs- og Stikkelsbærbuske og et lille Æbletræ, hvis Frugter glædede mig meget, og hvorfra jeg i adskillige Aar, efter at vi var rejst fra Byen, fik sendt en lille aarlig Forsyning.

»Dortheas Moder«.

En af mine Barndomsbekendte i Ribe var en Toldbodsjover — det kaldtes Toldbodarbejderne dengang —, som hed K. Han var en pæn Mand, der altid var god mod os Børn og af og til tillod os at se nærmere paa Toldbodpakhushets interessante Ting, og blandt andet kunde han tillade os at slikke lidt af den Sirup, der kunde være sivet ud af et Sirupsfad, opsamle lidt af den Puddersukker, der kunde være faldet ud af et Sukkerfad eller lignende. Hans Endeligt blev tragisk og gjorde et dybt Indtryk paa mig. Han faldt i Aen og druknede, og nogen

Tid efter blev hans Lig funden og i temmelig uhyggelig Tilstand trukket op paa den flade Aabred udenfor mine Bedsteforældres Bolig. Det rygtedes jo hurtigt, og jeg var sammen med andre Drengene nede at se paa det fra den højere liggende Skibbrogade.

Medens vi stod dér, kom Enken, og vi havde ventet, at hun skulde være bedrøvet. Hun tog imidlertid Situationen roligt, undersøgte Ligets Lommer og fandt ogsaa i den højre Vestelomme en Portemonnæ med nogle Penge i, og da hun havde talt dem, gik hun roligt sin Vej. Det gjorde et saadant Indtryk paa mig, at jeg gik grædende hjem og fortalte Fader og Moder om den uhyggelige Hændelse.

Skulde jeg nævne alle mine gode Venner fra den Tid, vilde jeg næppe faa Ende paa mine Erindringer. Dog maa jeg nævne Familien E. Faderen hed Christian E., var en stor, stærk, rank Fisker; Moderen hed Stine, en dygtig Kone. Sønnerne Anton og Christian, den yngste paa Alder med mig. Da denne Familie boede i Fiskergade, lige ved Indgangen til »Aldershvile«, var der hyppigt Anledning til Besøg, som jeg ikke forsømte. Hos dem lærte jeg at spise en Fisk, som hedder Bak-Skullt, en lille Flynderart, der lufttørredes og spistes i ristet Tilstand, idet man med Lommekniven pillede Kødets fra Benene og spiste det til Smørrebrød — en herlig Ret, en fjern lille Slægtning af Familien »tørre Jyder«.

Jeg har altid været min Fader taknemlig, bl. a. fordi han lærte mig ikke at lægge Vægt paa, om Folk var fornemme eller jævne, rige eller fattige, men om de var gode eller daarlige Mennesker, og at man ligesaa ofte fandt de gode Mennesker blandt fattige og jævne Folk som blandt de fornemme og rige. Familien E. hørte efter min Erindring til de gode Mennesker. Jeg mindes aldrig at have hørt noget slet, men har ofte af Stine faaet gode og smukke Formaninger og Irettesættelser.

I en tidlig Alder kom jeg i Pogeskole — Jomfru Lyhnes Skole — fælles for Piger og Drengene. Jomfru Lyhne var en ældre Dame, der boede i Hundegade lige overfor Dorteas Forældre, hvorfor jeg ofte i Frikvartererne aflagde Dorteas Moder et Besøg, der hurtigt endte med, at hun tog mig i Haanden og

kærligt, men bestemt førte mig tilbage til min Pligt. Ved denne og mange lignende smaa Tilrettevisninger har Dortheas Moder utvivlsomt været med til at lægge Grunden til en ubevidst Pligtfølelse, der Gudskelov mange Gange senere i mit Liv har, om jeg saa maa sige, bragt mig over paa den rette Side af Gaden. — Blandt de Midler, hvormed Jomfru Lyhne hævdede sin Myn- dighed, var der det, at hun satte den skyldige i det saakaldte sorte Hul. Dette var et lille Rum under Trappen op til 1ste Sal, der blev højtideligt lukket med Laas, naar Delinkventen var ført derind. De fleste af Børnene, navnlig Pigerne, var rædsels- slagne ved saaledes at blive lukket inde i Mørket. Mig gik det ikke saa nær til Hjertet; jeg var ikke mørkeræd. En Dag, da jeg saaledes var i mørk Arrest, sonderede jeg Terrainet. Igennem en Revne i Døren sivede der lidt Lys ind. Paa Gulvet, hvor jeg sad, kunde jeg føle baade Brænde, Tørv og Kartofler. Ved at føle mig videre frem fandt jeg nogle Hylder, hvor der efter Lugten at dømme opbevaredes Spisevarer. Jeg følte og snusede mig videre frem; der var baade koldt Kød og Smør og Brød, og der fandtes ogsaa en dyb Tallerken med et Indhold, som baade Føleevne og Lugtesans sagde mig, var Æbleskiver med Sukker paa. Jeg smagte paa dem, og en efter en gled de ned. Som alt i denne Verden blev min Forbrydelse opdaget. Jeg blev taget i Forhør og aflagde aaben Tilstaaelse. Dette har aaben- bart været et Karaktertræk hos mig, thi senere hen i Livet fik jeg af en streng, men retfærdig Lærer den Dom: Christian M. er en af vore største Gavtyve, men der er det gode ved den Dreng, at han lyver sig ikke fra, hvad han har gjort, men tager sin Lussing med Anstand — og de Lussinger, han gav, var haarde. Jeg fik Strips af Riset, som hang i Skolestuen, og som meget sjældent blev anvendt til andet end til at forskrække med. Riset gjorde jeg nok senere Bekendtskab med, men jeg tror ikke, at jeg oftere har været i det sorte Hul, der aabenbart ikke har haft den tiltænkte moralske Rædselsvirkning.

Fra Jomfru Lyhnes Skole kom jeg i Borgerskole, der kald- tes Betalingsskole, sandsynligvis til Adskillelse fra Friskolen. I Betalingsskolen var vi ogsaa Piger og Drengene sammen, og jeg har altid senere i Livet sympatiseret med Fællesopdragelsen, hvilket maaske stammer fra mine to første Skoler og Erfa-

ringerne fra den Tid. I Betalingsskolen gik jeg vistnok kun et Aarstid, indtil jeg kunde slippe ind i Latinskolens nederste Klasse, og har egentlig kun en Erindring derfra. Skraas overfor Skolen boede Pastor Schousboe, gift med min Moders Kusine. Ved hans Bolig var der en Have med et stort Bergamottetræ. Jeg havde Lov til at opsamle den nedfaldne Frugt, og undertiden høstede jeg paa Vejen til Skole et betydeligt Udbytte, der stoppedes ned i Blusen over Bæltet, i Lommerne og i den aftagne Kasket. Af denne Overflod delte jeg ud til Kammeraterne i Skolen og vandt derved en stor Popularitet og fremtrædende Position.

Hvornaar jeg kom i Latinskolen, véd jeg ikke, men da mine Forældre i Foraaret 1862 flyttede til Aalborg, gik jeg i Latinskolens nederste Klasse. Fra denne har jeg egentlig ingen betydelige Erindringer. Det, jeg tydeligst erindrer, er de lokale Forhold. Indgang fra Gaden over en Plads med store skyggefulde Træer. Den grusbelagte Skoleplads med Rektorbolig til venstre, Gymnastikhus og Pedelbolig til højre og Skolen lige for. Tydeligt mindes jeg Morgensangen, der foregik i Translokationssalen, der anvendtes til alle større Forsamlinger.

I denne Sal forsamledes en Aften i Ugen Disciplenes Slægtninge til Møde i en saakaldt »Dansk Forening« for at høre Foredrag o. lign. En af disse Foredragsaftener husker jeg tydeligt. Under Foredraget legede vi smaa Dreng paa Pladsen, og en stor Dreng fra en af de højere Klasser drillede en af mine Klasserkammerater, knubsede og slog ham, saa han gav sig til at græde. Al Uret har altid oprørt mig, ogsaa allerede dengang, og en Foxterrier har jeg altid været overfor Overgreb. »Lad være, T.« raabte jeg rasende. »Med hvad,« sagde han i haanlig Tone. »Med at drille Peter,« sagde jeg. »Hold Kæft« sagde han, og i samme Nu var jeg i Totterne paa ham. Han var saa høj, at jeg maatte give et Hop for at naa hans lyse krøllede Haar. Han tampede løs paa mig det bedste han kunde. Jeg fik frygtelige Knubs, men jeg holdt fast og sparkede fra mig, saa godt jeg kunde. Jeg husker ikke mere, hvorledes Ordene faldt, men da mine Forældre med Selskabet kom ud fra Foreningen, fandt de Drengene i en Rundkreds som skrigende Tilskuere ved Holmgangen, T. meget forpint af »Foxterrier'en«, der ikke vilde slippe sit Tag. Endelig lykkedes det nogle Lærere at faa os

skilt ad. Begge havde vi Taarerne trillende ned ad Ansigtet, mine mest af Raseri, hans vistnok mest af Smerte, thi begge mine Hænder var fulde af Haar fra hans Hoved. Han blev senere ofte drillet med de bare Pletter i Hovedet, men han lod Peter og mig i Fred.

Ved Siden af Toldboden boede en Købmand Quedens, en jævnaldrende Ven af min Bedstefader. Ved Hjørnet af hans Hus, der laa med Facaden ligesom Toldboden ud imod Hovedgaden, drejede Sortebrødregade til venstre henimod Kathrinekirke. Et Par Steder henne i denne Gade boede min bedste Ven, Jacob Riis, den senere saa bekendte Dansk-Amerikaner J. A. Riis, Roosevelt's Ven, og efter dennes Udtalelse paa et Pas ». . . . en af de Forenede Staters bedste Borgere«. Hans Fader var Overlærer ved Latinskolen, en elskværdig Lærd, men ikke nogen streng Husbond. Hans Moder førte Kommandoen, men paa en god og elskværdig Maade.

Netop hvor Riis's boede, blev Sortebrødregade skaaret af den ejendommelige »Per Downs Slippe«, der førte fra Stenbogade ned til Aaen og paa sine Steder var saa smal, at to Personer ikke kunde gaa ved Siden af hinanden. Foroven faldt Bindingsværkshusenes øverste Etager omtrent helt sammen, saa der faldt meget lidt Lys ned. Brolægningen var frygtelig med en Rendesten i Midten, saa Per Downs Slippe var ikke behagelig at passere i vild Flugt efter en Drengestreg, der truede med ubehagelige Følger. — Jacob var et livligt Gemyt med et levende Initiativ med Hensyn til vore Drengeforetagender. Han havde megen Interesse for Skydning med Kanoner og havde konstrueret en saadan ved at faa Løbet af en gammel Messingpistol anbragt paa en Fyrretræsklods. Ved at skrue Pistolen ud var der frembragt et Fænghul, og Kanonen tændtes ved en Tændstik, glødende Pind eller Lunte.

En Dag var det nær gaaet galt. I Gaarden til et lille gammelt Hus, der imellem Disciplene kaldtes Regensen, fordi en Dame dér havde Skoledisciple i Pension, skulde Jacob og jeg vise en af Pensionæerne Kanonen i Brug. Medens jeg var beskæftiget med at fylde Krudt i Kanonen og stod med den aabne Krudtkardus i Haanden, kom Pensionæren inde fra Køkkenet med en Tørveglød i en Ildklemme. Gløden skulde bruges som Lunte,

men kom for tidligt. Et Vindpust blæste en Gnist hen i Krudtbeholdningen, der fattede af og i Ansigtet paa mig. Stor Bestyrelse blandt Artilleristerne og Skrig og Skraal fra Regensens Køkken. Jeg havde i min Forskrækkelse hevet Kanonen i Hovedet paa Pensionæren og forresten faaet Forhaaret og Øjnbrynene svedet af. I Ansigtet var jeg brændt, og den samme Farve havde mine graa Klæder paa Forsiden. Min Fader

Gadeparti fra Ribe.

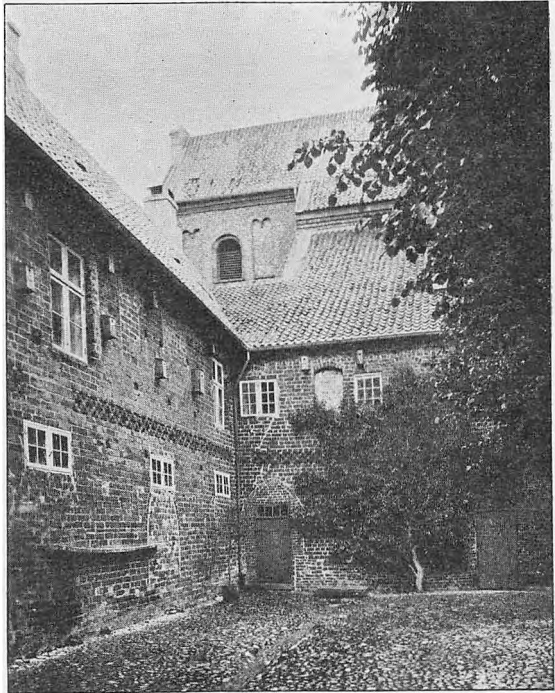
sagde ikke et Ord. Gav mig kun et bebrejdende Blik og lod mig slide de brunbrændte Klæder op.

Om en anden af mine Kammerater, Ludvig Berg, Søn af Amtsforvalteren, og hans Søster, som hed Nicoline, bærer jeg endnu et synligt Minde — naar jeg rækker Tunge. De boede paa Hjørnet af Sønderportsgade, og en af de Gader, der fører fra denne ned til Alléen. Fra Indgangsdøren førte en lang, bred Gang gennem hele Huset, og ved den inderste Ende førte en Trappe op til øverste Etage. En Dag under Leg og i fuldt Løb faldt jeg, som man siger, op ad denne Trappe og slog mine Tænder igennem min Tunge. Hvorfor jeg har rakt Tungen ud i det Øjeblik, véd jeg ikke. Jeg véd kun, at jeg brølede og blødte

stærkt. Stort Postyr, Doktor hentet, Blodet standset ved at holde Tungen i koldt Vand.

Ribe ligger paa flere Smaaøer, der dannes af Ribe Aa. Af Aaens Arme løber der tre igennem Byen og en lige nord om Byen. Ved de tre Arme, som løber gennem Byen, er der ved hver Arm en

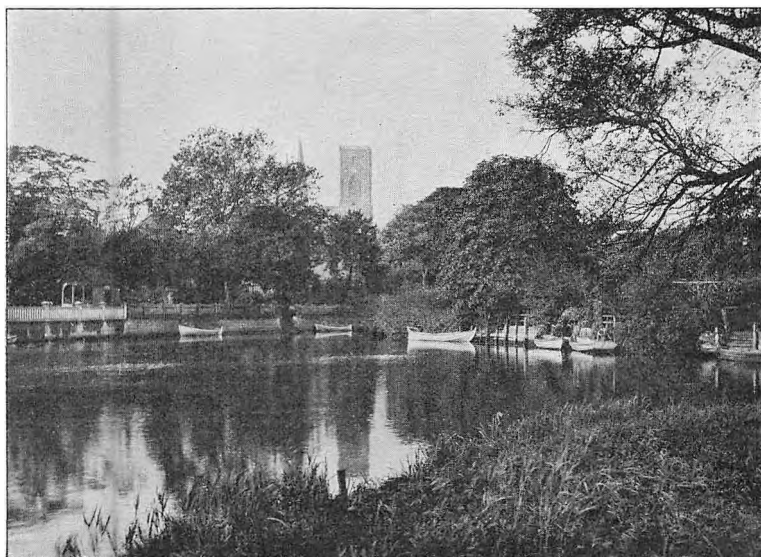
Vandmølle. Ved Sønderport laa Stampemøllen, hvor der, saavidt jeg véd, blev stampet Uld og Vadmelssager. I den Arm, som gennemstrømmede Byen lige ved Toldboden, var Slusen anbragt, og ved de to andre Arme var der Melmøller, der blev drevne ved store Vandhjul. Den, der laa nærmest ved Toldboden, hed Midtmøllen, og ejedes af Møller Hansen, Fa-

Parti fra »St. Katharine« Hospitalsgaard i Ribe.

der til den senere Belysningsdirektør Windfeldt Hansen, senere Landstingsmand Hans Hansen og to yngre Brødre, Marius og Carl. De to sidste var jævnaldrende med min Broder Bernhard og mig, som derfor ikke sjældent fandt vor Vej til Midtmøllen. Den Arm af Møllen, hvori Slusen laa, gik lige forbi Toldbodbygningens Have. Naar Slusen var lukket, holdtes Vandet tilbage i Overaaen, og Underaaen flød dybt under Slusen. Vandstanden i Overaaen reguleredes ved Hjælp af Slusen, saa at de vidtstrakte Enge paa Aaens Sider fik passende

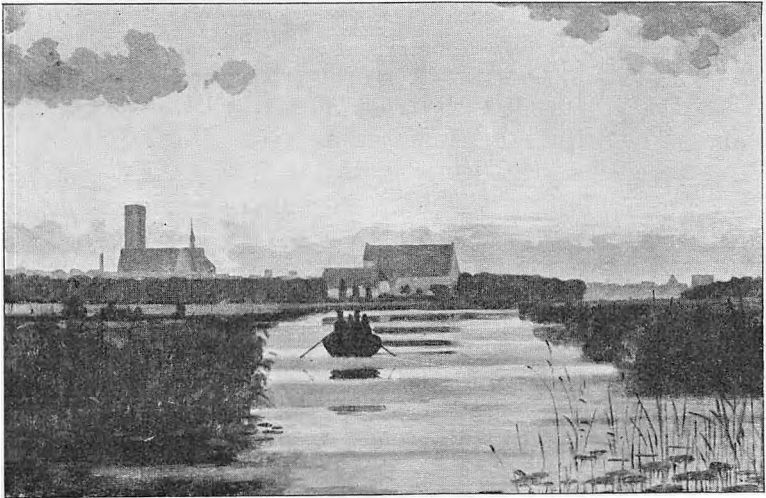
Vandtilførsel. — Til mange af Boligerne hørte der en Have, der laa ved Aaen, og de fleste af disse havde deres lille Flydebro, der kunde hæve og sænke sig efter Vandstanden. Vor Haves Flydebro, der laa vistnok kun en Snes Alen ovenfor Slusen, var strengt forbudt Territorium, hvor vi Børn kun kom, naar vi med vor Fader skulde til og fra Baaden. Denne var en almindelig Skibsbaad paa 16 à 18 Fods Længde, og med den

Parti af Overaaen ved Ribe, tæt oven for Slusen og Møllerne.

foretog vi om Søndagene Ture op ad Aaen, forsynede med Medetøj, Frokost og Spritapparat til at varme Kaffe paa. Deltager i disse Ture var hyppigt Fuldmægtig paa Toldkontoret, H., en halvgammel elskværdig Mand, der tydeligt viste sin Glæde ved om Søndagen at ryste Kontorstøvet af sig og være Friluftsmenneske. Af og til var der ogsaa en Kammerat med. Der roedes op imod Strømmen under en af Langebros Buer og videre østerpaa, hvor Aaen bredte sig mellem Enge og Sivholme. Paa Nordsiden af Aaen, vel en Fjerdingvej udenfor Byen, laa der en lille Lund med høje Træer. Den kaldtes Apothekerens Have. Lidt øst for denne løb der en dyb Grøft ud i Aaen, og det var vor Frokosthavn.

Naar vi i nogen Tid havde ligget i Kanten af Sivene og medet, søgte vi til denne Havn, Baaden stagedes saa langt op i Grøften, som den kunde komme, og blev her bundet til en i Grøftekanten nedstukket Baadshage. Undertiden varmedes Kaffen ved et lille Baal, undertiden ved Spritapparatet, som Omstændighederne var til. Fiskeriet gjaldt Skaller, Flirer, Brasen, Aborrer og Gjedder. I Anvendelse af de forskellige Kroge, Maddinger og Midler samt i at finde de gunstige Fiskepladser

Parti fra Ribe Aa, et Stykke Øst for Byen.

var Fader og H. aabenbart Eksperter, og disse Forhold diskuteredes livligt. Vi Smaafolk brugte vore Øren og lærte en Del deraf. Foruden de nævnte Fiskearter fandtes en Ferskvandsfisk, som kaldtes »Snevel«. Den forhandlede blandt andre af en Sælgekone, som kaldtes »Snevel Else«. I Ribe fik vi dejlige røgede Laks, og det var ingen Sjældenhed at se røgede Laks paa jævne Folks Bord. Den røgedes og forhandlede af en Kone, som hed Kjesten Fanniker, hvilket Navn røbede hendes Oprindelse fra Fanø. Hun gik ogsaa trofast i sin Fanniker-Dragt.

Naar Vandstanden i Underaaen var høj paa Grund af Højvande i Vesterhavet og derved fremkaldte Tilstrømning af Saltvand, saa man mange Fisk flyde omkring i Overfladen,

døde eller besvimeede af Brakvandet. Flirer, Skaller, Brasen og Snevel døde, Aborrer syntes nogenlunde at kunne klare sig, Gjedder ligesaa, Aal udmærket, kort sagt, man havde en tydelig Illustration af, hvad der var Ferskvandsfisk.

Naar Vandstanden i Vesterhavet steg særlig stærkt med Paalandsstorm, oversvømmedes det lave Land vesten for Byen, og Masser af Kreaturer druknede. Paa de lave Enge var der ganske vist tilvejebragt ophøjede Folde, hvor Kreaturerne søgte Tilflugt, naar de kunde naa til den, men mangfoldige gik tabt og fandtes som Lig, naar Vandet trak sig tilbage. Ved saadan Stormflod kunde det hælde, at Skibsbroen var delvis oversvømmet, og paa Aldershvile kunde man have den Ulempe, at Vandet strømmede i generende Masser ned i Kælderetagen, hvor der var Køkken, Rullestue og andre Rum. Hvor højt Vandet saaledes steg, kan jeg ikke sige, men til dagligdags flød Aaen forbi Aldershvile 6 à 8 Alen under Kældervinduerne. Disse Talstørrelser er næppe helt paalidelige, da ens Maal fra Barndomsalderen ofte viser sig ikke at passe.

Jeg mindes saaledes min Skuffelse, da jeg senere hen i Livet skulde præsentere foran nævnte Langebro for min Forlovede. Dette var en Gangbro af Træ, som paa Midten havde et Par Buer af Hensyn til Baades Passage. Jeg havde udmalet denne Bro som et stort Broforetagende, som mindst kunde maale sig med daværende Langebro i København, men det Billede, jeg i min Erindring havde af Ribe Langebro, maatte rigtignok i høj Grad formindskes.

Omtrent en Mils Vej op ad Aaen laa Seem Skov. En Tur hertil foretoges en sjælden Gang om Sommeren af flere Baade i Selskab, og det var en stor Begivenhed.

Imellem Aldershviles Gaardsplads og Skibbroen laa der en lang lav Staldlænge, hvor der foruden Stald og Vognport var Oplag af Møllesten, med hvilke min Bedstefader handlede, skønt han iøvrigt var Manufakturhandler og ejede en Fabrik for Bomuldstøjer. Denne Længe var ret en Tumbleplads for mig. Jeg bevægede mig som en Kat paa dens ikke stærkt skraanende Tagsten, og siddende overskrævs paa Tagets Mønning følte jeg mig hævet over Verdens Daarligheder og sikret mod Forfølgelse. I Nødsfald var Stumper af Mønningstenenes Kalk-

understrygning mine Kastevaaben, og med dem ramte jeg mine Fjender ganske godt. En af dem var en gammel Frøken, hun var maaske ikke over de halvtreds, men som min Bedstemoders Veninde var hun gammel for mig. Hun havde af eget Initiativ opkastet sig til at være en Slags Detektiv overfor os Drengene. Løb vi, trods Forbud, paa Skøjter paa »æ Kannegroof«, en dyb Grøft ved Alléen, brændte vi med vore Kammerater Baal i den forbudte Del af Plantagen for at stege Kartofler i Asken, morede jeg mig alene i en Baad paa Aaen, hvad ogsaa var forbudt, eller begik jeg nogen anden Utuskestreg, næsten altid var det gennem Caroline R., at det kom til min Faders Kundskab, og mange Slag af Spanskrøret eller andre Straffe kunde jeg takke hende for.

Jeg hadede hende af fuldt Hjerte. En Dag, jeg sad paa min Tagmønning, passerede hun Gaarden til Aldershviles Hovedindgang. Jeg raabte højt : »Bernhard«, min Broders Navn. Han svarede et eller andet steds fra: »Hvad vil du?«

»Har du nogensinde set en Sladdertaske?«

»Hvad mener du?« spurgte han.

»Kom herop, saa skal jeg vise dig en forbandet en, der har skaffet dig og mig mange Prygl ved at sladre.«

Bernhard stak af ind i Bedstefaders Have, og Frøken R. begyndte at skænde paa mig. »Hold Bøtte,« sagde jeg, »nu skal De faa Tak for sidst,« og jeg begyndte at anvende mine Kalkprojektiler, der traf min Fjende ganske godt, uden dog at gøre hende egentlig Skade, men hendes Hat og Parasol gik ikke Ram forbi. Jeg var rasende og sparede ikke paa Ammunitionen, og hun, der rettelig vurderede Øjeblikkets Situation, og at de taktiske Forhold var hende imod, styrtede ind i Huset, idet hun skældte ud efter bedste Evne og forlagde Krigsskuepladsen til min Bedstemoders Stue, hvor hun havde Fordelen af *sine* Vaaben. Jeg havde en levende Følelse af, at min Pyrrhus-Sejr vilde have Prygl ifølge, men jeg følte mig stolt over Øjeblikkets Sejr, der ogsaa skaffede mig baade Prygl og Skænd og Indelukning, men Pigerne, som havde været Vidner og vistnok i deres stille Sind sympatiserede med mig og havde Respekt for min resolute Optræden, morede sig og fortalte Sagen videre, og min store Broder refererede Sagen til vore Kammerater og Venner, med hvem vi ofte havde drøftet Frøken R.'s Optræden.

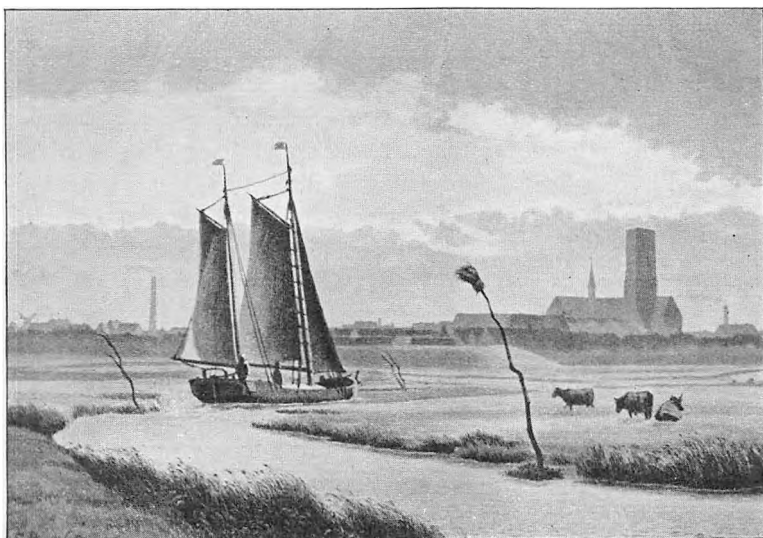
Af dem høstede jeg overvældende Berømmelse, og jeg er vis paa, at den Sag sent gik i Glemme.

Denne Staldlænge bliver senere Skueplads for andre Gavtyvestreger. Men forinden jeg skildrer dem, maa jeg fortælle lidt om Skibsforholdene og mit Forhold til Søfolkene. Fra Skibsbroen paa Toldboden strakte Aaen sig omtrent en Fjerdingvej i lige Retning vesterpaa. Men saa begyndte den at danne disse lunefulde Slyngninger, som er saa karakteristiske for danske Aaer paa deres Vej gennem deres flade Omgivelser, og som gør deres Vej til Havet baade 2, 3 og flere Gange saa lang som den lige Linje. Henimod Aaens Udløb i Havet blev disse Slyngninger saa vidtløftige, samtidig med at Aaens Dybde aftog, at der lagdes Skibsfarten paa Ribe saa megen Hindring i Vejen, at Byen resolut lod grave den saakaldte Kanal fra en af Aaens Bugter i lige Linje ud til Havet. Skibsfarten var ikke betydelig, og mange Skibe havde ikke Hjemsted i Ribe. To af dem ejedes af min Bedstefader. Det ældste og mindste hed »Louise Nicoline« og var ganske af den paa Stedet sædvanlige »Ewert« Type med et stort løst Sværd paa hver Side, indrettet paa at hæve og sænke. Det største var en Jagtgalease, der hed »Anna Caroline« og var opkaldt efter min Moder og hendes Søster, Tante Anna, gift med Købmand Behrens i Skive. Den førtes af Kaptajn Sørensen, der stod højere i Rangforordningen end Ewerternes Førere, som kaldtes Skippere. Skibene var i Regelen i Kystfart mellem Ribe og Havnebyerne i Hertugdømmerne og paa Elben. Altona og Hamborg var sikkert Hovedcentret for deres Farter, men »Anna Caroline« sejlede ogsaa til engelske og hollandske Havne. Det var vist derfor, at Sørensen tituleredes Kaptajn.

En af Ewertskipperne hed Clemmen Nielsen, udtalt i et Ord som »Clemmen Nielsen«. Han og hans Fartøj var hjemmehørende i Oxby i Nærheden af Blaavandshug, men overvintrede ved Skibsbroen i Ribe. Naar »Clemmen Nielsen« kom fra Hamborg og lagde sit Skib til ved det Slæbested, der var nærmest ved Toldboden, vankede der af og til en Kommenskringle, som han opbevarede trukket paa en Sejlgarnssnor. De var saa tørre, at de raslede paa Snoren, og de var meget haarde, men sunde Tænder kunde mestre dem, og mig smagte de brillant.

Besætningen i en saadan Ewert var vistnok kun en Mand

og en Dreng, og for alle Skibenes Vedkommende hørte Drengen til mine Venner. »Clemmenielens«'s Skibsdreng stillede mig engang det Spørgsmaal, om jeg vilde have: »Jen te jen, hejer jen te tow?« Da jeg svarede: »Jen te tow,« svarede han: »Do æ et Fæ, for æ Melmad, do ka holl' mæ den jenne Haan', den æ tyk aa gue, mæn æ Melmad, som do ska ha tow Hænder te aa holl' den æ tynd aa duer ett.« — Livserfaring!

En »Evert« under Indsejling til Ribe.

Fra Byen til Havet havde Skibene Strømmen til Hjælp og klarede sig tildels ved at stage sig frem, hvad der navnlig var nødvendigt i selve Svingene. Var Vinden østlig, kunde de nok have Gavn af Sejlene, navnlig af en løs Bredfok, de øvrige Sejl fordrede i Aaens bratte Svingninger vel megen Manøvrering. Fra Havet til Byen maatte der ofte gøres Brug af Slæhning op imod Strømmen. En Mand eller to sendtes i Land med en Slæbeline, hvis ene Tamp var fastgjort paa forreste Mast oppe under Godset. De, der slæbte, bevægede sig henad en Gangsti langs Aakanten, som paa bløde og vanskelige Steder var forbedret ved Gangbrædder. Naar Slæberen haledes tot, viste den paa Grund af sin høje Anbringelse ombord klar

henover Siv, Rør, Buske, Skure o. s. v. Det var et ret anstrengende Arbejde saaledes at slæbe Skibet, men det gik, og der var nem Anledning til at holde Hvil. Man lagde til ved selve Aakanten og bar et lille let Anker i Land til Fortøjning saalænge.

Som oftest var der kun et eller et Par Fartøjer ved Ribe Skibsbro, flest paa Markedsdagene, naar Folk fra Fanø, Manø, Hjerting og andre Steder paa Kysten kom til Marked. Mange kom nemlig med deres Ewerter, der i de Dage var i Passagerfart, og mangen Gang har jeg set en saadan Fanø-Ewert huse baade 20 og 30 Fanniker i deres ejendommelige, men egentlig ikke kønne Nationaldragt. Denne skal jeg ikke beskrive nøjere, men kun bemærke, at unge Piger, gifte Koner og Enker har hver sin Kendingsfarve paa Hovedklædet og en bred Stribe paa Forklædet eller Nederdelen, saavidt jeg husker, for de unge Piger lysegrønt, de gifte Koner rødt og for Enker mørkviolet. Pudsigt var det at se, at smaa Piger, fra de kunde gaa, var klædt ganske som de voksne.

Mandfolk saas der ingen af, maaske med Undtagelse af én enkelt gammel Mand og smaa Dreng. Alle arbejdsføre Mænd fra Fanø sejlede nemlig til Søs paa de lange Rejser, saa Kvinderne maatte gøre alt Hjemmearbejde, og det kunde de ogsaa. De satte og bjergede Sejl, hev Ankret op og lagde det paa Rælingen o. lign. At se en Fanniker ved Kabyssen var jo ret naturligt, men at se hende staa til Rors eller betjene en af de store Stager var dog lidt underligt for dem, der ikke kendte Forholdene. Jeg har mere end én Gang set en Fanniker eller to udføre den førømtalte Slæbning af Skibet, og det er forøvrigt en bekendt Sag, at paa Fanø udfører Kvinderne alt Landbrugsarbejde om Sommeren med sorte Masker for Ansigtet af Hensyn til Solen. Livet i en af de førømtalte Passager-Ewerter var meget fornøjeligt. Lastrummet var taget i Brug som fælles Opholdssted, og ved Bolværket var Luggedækslerne i godt Vejr fjernede fra den store Lastluge fra Fokkemasten til det lille Dæk agterude, som dannede Loftet i Agterkahytten. I denne fandtes der udskaaret to smaa firkantede Vinduer i Skibets Agterende, i Reglen med smaa Gardiner og ofte med Potteplanter og anden Udsmykning. Dette gjorde et meget hyggeligt Indtryk. Under normale Forhold bestod ofte Skibsbesætningen af en gammel Mand som Skipper, hans Kone som Styrmand og en eller to

Døtre som »Drengene«. De sidste behandlede en Jolle med stor Færdighed og var sande Kunstnere i at vrikke den frem med én Aare, en Færdighed, som mangen en Sømand maa misunde dem, og som jeg efterhaanden blev meget dygtig i.

Jeg laante af og til en Skibsjolle hos mine Venner, Skibsdrengene, og foretog Smaaekspeditioner paa Aaen til Kolvigs Plads, Utzon's Trappe, Midtmølleaaen og Ydermølleaaen. I disse to Mølleaaer var Vandstanden lav og Bunden stenet, og hvor Vandet fra de store Vandhjul strømmede bort fra disse, vrimlede der af en aaleformet Fisk, som vi kaldte »Negenøjne«, som jeg senere har set benævnet »Niøjen«, hvad der vistnok stammer fra, at de paa Halsen bagved Hovedet havde nogle Pletter, der lignede Øjne. De stod her saa tæt, at man kunde tage dem med Hænderne. Jeg husker, at vi havde en vis Aversion for dem, og jeg tror ikke, de brugtes til Menneskeføde.

Paa en af disse Ture saa jeg min Fader komme gaaende fra Toldboden langs ad Skibsbroen. Jeg tog min Vrikkeare ind og smed mig lynsnart ned i Bunden af Baaden, hvor jeg vistnok var skjult, men alene den med Strømmen drivende Baad var jo nok til at fange Opmærksomheden. En vis Mistanke har vel ogsaa luret i den faderlige Hjerne. Fader var imidlertid Diplomat, han gik ganske roligt forbi Aldershvile og drejede til venstre op ad Korsbrødregade. Da jeg observerede ham vel omkring Hjørnet, var jeg i Virksomhed igen og vrikkede hurtigt opad Aaen, men et Øjeblik efter kom Fader tilbage omkring Hjørnet, og Kalorius var opdaget paa fersk Gerning. Jeg afleverede Jollen, begav mig hjem og fik mine Prygl, dem jeg i Reglen fik uden mange Ord og tog uden at kny.

Forinden jeg slutter disse maritime Betragtninger, bør jeg yde Fannikerne den Retfærdighed at meddele, at de paa Markedsdagene fra deres Passenger-Ewerter solgte de fra Wessel's »Kærlighed uden Strømper« bekendte »tørre Jyder«. Disse hang udstillede paa Snore imellem Vanterne og var vindtørrede Rødspætter og andre Fladfisk. Der var saamænd ogsaa Bundter af Bak-Skull imellem. Denne lille Flynderart fiskedes paa en ganske morsom Maade.

I større Mængder toges de ganske vist i Flyndergarn sammen med de mere ansete Fladfiskearter, men et Sted tæt vesten for Byen, hvor den saakaldte Tveaa udmundede i Ribeeaa, og

hvor Vandstanden var lav og Bunden lys Sand, kunde vi Drengene, naar vi vadede i Vand til Knæene se Skullten ligge stille paa Bunden eller bevæge sig henover denne. Vort Fiskeapparat bestod af et Korteskaft, til hvis ene Ende der var surret en af de dengang brugte Staalgafler med tre Tænder. Denne brugtes som Harpun til at stange Fisken med, og det lykkedes som oftest, skønt Lysets Brydning voldte den Vanskelighed, at Fisken ikke var dér, hvor den saas. Uden Kendskab til Teorien om Lysets Brydning lykkedes det os dog ved Øvelse at ramme vort Maal, ligesom vi ogsaa efterhaanden lærte at skære Hovedet af dem, udtage Indvoldene og hænge dem til Tørring, idet der med en Sejlgarnssnor blev gjort et dobbelt Halvstik omkring hver Fisks Halerod og Snoren udspændt, hvor der var frisk Træk og helst Sol.

Lige vest for Ribe By ligger Slotsbanken, omgivet af Grave, der i min Barndom var tæt tilvoksende med Rør. Gennem disse havde vi paa et Sted dannet en Sti, hvor Vandet vel nok naaede os til Knæene, men som dog i Nødsfald kunde passeres. I Flugttilfælde var denne Passage ikke saa gal, da som oftest vore mindre lokalt kendte Forfølgere ikke var dristige ved at benytte den. Oppe paa Slotsbanken saas tydeligt Resterne af Riberhus' gamle Volde og Pladsen, hvor Slottet havde staaet. Man fik et levende Indtryk af, hvor ringe Plads- og Rumforholdene maa have været i den gamle Kongebolig. Hvor tidligere Vindebroen førte over til Slottet, fandtes der i min Barndom en Jorddæmning, og udenom Slotsgraven var der langs denne anlagt en Spaseresti, der benyttedes meget af Byens Beaumonde. Mellem Slotsbanken og Aaen laa der en Eng, hvor Skibstømmermester Lund byggede Skibe, der, naar de var færdige, blev slidskede sidelænds ud i Aaen og tilriggede ved et Udskibningssted ved Vestenden af denne Eng.

Paa denne Skibstømmerplads passerede der mig en virkelig epokegørende Begivenhed. Jeg ejede en Lommekniv, med hvidt Benskaft, og en Dag, jeg havde beskuet Skibsbygningsarbejderne, var min Kniv bleven horte. Jeg søgte meget bedrøvet omkring paa Engen og bad inderligt til Vorherre om at hjælpe mig til at finde min lille hvide Kniv: »Ske ikke min, men

din Vilje, og lad mig finde min lille hvide Kniv.« Jeg véd ikke, hvor lang Tid der gik, men pludselig saa jeg min Kniv ligge i Græsset foran min Fod.

Den Dag blev Grunden lagt til min Tro paa Guds Almagt og Bønnens Betydning.

I 1858 døde min Moders Fader og blev med forholdsvis stor Højtidelighed begravet paa Byens Kirkegaard. Bernhard og jeg fulgte umiddelbart efter Kisten med hinanden i Haanden, og hvor Kisten passerede, bl. a. i Hundegade, var Gaden bestrøet med rent Gulvsand, paa nogle Steder med Grankviste og Blomster. Jeg var meget højtideligt stemt, og det kneb for mig at bevare Værdigheden, da Ligtoget passerede Dortheas Moder og Jomfru Lyhnes Skole.

Senere døde min 90-aarige gamle Bedstemoder, men hendes Begravelse foregik med mindre Højtidelighed.

Efter min Bedstefaders Død følte unge Bedstemoder sig saa ene paa Aldershvile, at mine Forældre opgav deres Bolig paa Toldboden og flyttede ind paa Aldershvile, hvor de indrettede sig i dennes øverste Etage og vistnok førte fælles Husholdning. Min lille Søster, Marie, der kaldte sig selv Eja, og er bleven ved at hedde det hele sit Liv, var mig saa kær, at jeg altid tog mig af hende som den store Broder. Hun havde store, mørkeblaa Øjne, som fortryllede mig, og en hvid Kysehat, som klædte hende bedaarende. Da hun 1 Aar gammel begyndte at løbe omkring, var jeg hendes trofaste Vogter, og jeg erindrer min Moder sige: »Aa, Eja, hun er med Christian i Haven, saa er hun velforvaret.« Den Kærlighed har fulgt mig hele Livet igennem, det er nu godt i 60 Aar.

Omtalen af min gamle Bedstemoders Død bringer mig i Tanke om, at min Familie har været knyttet til Ribe i fire Generationer. Min Oldefader var Biskop i Ribe og var den første, der bar Navnet Middelboe. Hans Fader hed Ole Amundsen med Tilnavn Midboe efter hans Gaard i Norge. At min Faders Moder som Enke flyttede tilbage til Ribe, var jo naturligt, da hendes Søn blev Embedsmand derovre, men det faldt ogsaa naturligt af den Grund, at hendes Fader, Pastor Foer-

som, havde været Præst i Nærheden af Ribe, og denne By altsaa var hendes Barndoms Købstad.— Af Oldefader hang der i Ribe Domkirke — og hænger vel endnu — et Oliemaleri, Knæstykke i Ornat, en Kopi af et Maleri, som nu er i min Besiddelse. Hans første Hustru, vor Stammemoder, var født Bildsøe. Hans anden Hustru, født Kaas, havde været Hofdame hos nogle russiske Prinsesser, som var internerede i Horsens. Hun havde som saadan fra den russiske Regering en aarlig Pension, og det fortaltes om hende, at naar hun havde hævet sin Pension, fordelte hun den imellem sine trængende Venner i Byen. Hun selv trængte ikke til den. At hun var et kærligt og godgørende Menneske, derom vidner hendes Eftermæle. At hun samtidig var en myndig Person, derom vidner følgende lille Historie:

I min Olderfaders Hus kom en ung Pastor Bildsøe, en Brodersøn af den første Bispinde. Efter Traditionen var han en god, men ikke nogen begavet Mand. Min Faders Søster, Steffantime (Tante Thea) var som ung Pige nogle Aar i Biskoppens Hus. Hun skal have været meget smuk, og Pastor Bildsøe forelskede sig i hende. Da han henvendte sig til Bispinden for at anholde om hendes Haand, skal denne paa en kærlig, men bestemt Maade have svaret ham: »Min gode Bildsøe, De trænger til en *klog* Kone. De skal ikke have Thea, men Marie.« Og derved blev det, og Marie, som var min Faders ældste Søster, blev ham en kærlig og god Hustru og en dygtig og klog Husmoder i Thaulov Præstegaard. Man sagde, at hun styrede baade Gaarden og Embedet og gennemgik hans Prædikener med ham.

I Foraaret 1862 blev min Fader forfremmet til Toldkasserer i Aalborg. Vi kørte i Bedstemoders Landauer til Thaulov Præstegaard, idet vi bedede hos Onkel Bastrup i Kolding. Onkel Bastrup havde første Gang været gift med min Moders ældste Søster Louise og var nu gift med Tante Adelaide, min Moders Kusine, født Cohn. Pastor Rudolf Bastrup i Gudme er en Søn af Tante Louise, og Kaptajn i Flaaden, Christian Bastrup, Søn af Tante Adelaide. I Thaulov Præstegaard boede Pastor Bildsøe, som blev gift med min Faders ældste Søster, Tante Marie. Onkel Bildsøe var en elskværdig, godmodig Karakter,

men en meget upraktisk Natur og særdeles distrait. En Dagsøgte jeg ham i hans Studereværelse og bad ham bytte mig 4 Enesteskillinger med én Firskilling. Efter adskillig Søgen fandt han en Firskilling og gav mig dem med Opfordring til at passe godt paa den, og da han aabenbart havde glemmt, at han skulde have de fire Skillinger istedet for, saa beholdt jeg baade dem og Fireskillingen. Dagen efter gentog jeg denne Operation med samme heldige Udfald, og det var saamænd godt, at Opholdet ikke varede længere, thi ellers havde jeg nok fortsat disse Penge-transaktioner, til det var gaaet galt.

Saadanne upraktiske og distrait Mennesker indeholder en stor Fare for Børn, idet disse bliver fristede til at misbruge deres Godhed.

Efter et Par Dages Ophold rejste vi videre i deres Vogn til Fredericia, hvor vi gik ombord i Hjuldampskibet »Albion«, der bragte os til Aalborg. Denne Rejse var en stor Oplevelse for os Drengene, da ingen af os nogensinde havde set et stort Skib, endsiges et Dampskib. Det er ganske betegnende for den Tids Trafikforhold, at »Albion«, der om Morgenen tidligt var gaaet fra Haderslev efter Dagen i Forvejen at være kommen dertil fra Kiel, forlod Fredericia ved Middagstid og naaede Aarhus samme Aften. Her overnattede Skibet og dampede næste Dag til Aalborg. Familien tog foreløbig ind paa Hotel »Phønix« for at afvente Ankomsten af Møblerne, der var sendt pr. Sejl-skib og skulde langs Vestkysten gennem Thyborøn-Kanalen og Limfjorden. Ankomsten trak ud, saa at Fader efter 8 Dages kostbart Hotelophold bestemte sig til at rykke ind i den tomme Lejlighed, som var lejet hos Tømremester Vang, hvor Familien ved Hjælp af noget sammenslaet Husgeraad installeredes paa Feltod. I denne Lejlighed boede vi nogle Aar, og her oplevede jeg en virkelig alvorlig Erfaring, der lærte mig, hvorledes Retfærdigheden rammer Forbryderen tidligt eller senere.

Forinden min Afrejse fra Ribe havde jeg arrangeret en større Fest. I den Caroline R.'ske Staldlænge var der ud imod Skibsbroen en Række Vinduer med smaa Ruder. Af dem var der en Del revnede, og jeg fik den Idé til Afsked at indbyde mine nærmeste Kammerater til en Idrætsprøve. Det gjaldt om, at vi nede fra den lave Aabred nedenfor Skibsbroen skulde med

Sten bombardere Ruderne, og der var Præmie for den, der kunde ramme de fleste. Vi var 5—6 Dreng, og der sparedes ikke paa Ammunition, da der var Smaasten nok paa Bredden, og der gik mange Ruder i Løbet. Da det efterhaanden blev vanskeligt at ramme hele Ruder, tog vi fat paa anden Akt, der næsten overgik den første. I et af Længens Lokaler fandtes opbevaret en hel Del Mistbænkruder. Nogle af disse blev taget frem og opstillet i Gaarden, og nu gjaldt det om, hvem af os der i passende Afstand med et vist Antal Sten kunde ramme de fleste Ruder. Jeg husker ikke, hvem der blev Fornuftens Talsmand, jeg skulde næsten tiltro Jacob Riis det. Vi blev enige om at holde op, og de andre vedtog en Resolution, at dette havde været en herlig Sport, og at jeg fortjente megen Hæder og Tak, men det fik jeg ikke.

Et halvt Aarstid efter Flytningen til Aalborg, da denne Streg var halvt udvisket i min Erindring, kom Onkel Balthasar til Aalborg, og ved hans Indtræden i mit Hjem var hans Ansigt saa alvorligt og hans Væsen imod mig saa forbeholdent, at det gik som et Lyn igennem min Hjerne: »Tak Skæbne, den er opdaget.« Onkel Balthasar forhørte mig nærmere i min Faders Nærværelse. Jeg aflagde som sædvanlig aaben Tilstaaelse og viste mig tilsyneladende angerfuld. I Virkeligheden tænkte jeg mest paa mine Rygstykker, og hvad der ventede dem. Da Forhøret var endt, rejste Onkel B. sig fra Stolen og sagde til min Fader: »Ja, Middelboc, nu gaar jeg ind til Caroline, nu vil du nok klare Resten.« Tavs tog min Fader mig i Haanden og førte mig ind i Spisestuen, og her fik jeg en alvorlig Dragt Prygl af Spanskrøret. Pryglene gjorde dog mindre Indtryk paa mig end min Faders bedrøvede Ansigt og min Moders Taarer. Men jeg har aldrig senere tvivlet om den guddommelige Retfærdighed.

I Aalborg var jeg fra 1862 til 1867 og gik i de Aar i Latin-skolen. Jeg erhvervede mig en hel Del gode Vennør og havde saa meget at bestille med dem, at jeg ikke havde Tid til Hjemmelæsning. Men det gik op for mig, at naar jeg alligevel var bundet til Skolebænken og ikke kunde foretage mig noget fornøjeligt, saa kunde jeg ligesaa godt høre efter, og heraf fulgte, at ved en Times Slutning havde jeg ved at høre paa Eksaminationen

og Lærernes Forklaring lært, hvad de andre havde læst sig til hjemme, saa at jeg senere ved min Udgang af Skolen fik følgende Testimonium: »Skønt han ikke har været stadig flittig, har han dog altid ved Eksamen tilfredsstillet, og jeg nærer ingen Tvivl om, at naar han med Alvor vil stræbe efter et Maal, vil han ogsaa kunne naa det.«

Lund, Rektor.

Fra Skolen har jeg egentlig ingen Erindringer af Interesse. Een Lærer tiltalte os altid med: »Din Hest, din Ko, dit Bæst.« Een Lærer drejede en kraftig Lussing med en lille og lynsnar Bevægelse, som ikke var til at undgaa; en anden Lærer med en saa stor svingende Armbevægelse, at man med Lethed dukkede Hovedet, saa hans Haand fløj ovenover En, og han var ved at tabe Balancen paa Grund af den Svingkraft, som hans lange Arm satte hans høje rauglede Legeme i. Jeg har Indtrykket af, at han ofte ved en saadan Lejlighed var ved at trimle ned fra Katederet, og imødesaa med uhyre Forventning en saa lykkelig Eventualitet. Een straffede os ved at vride Øreflippen, saa man troede, den skulde gaa af, og imens saa man hans grinende Ansigt, hvor alle hans Tænder viste sig, ventende paa, at man skulde græde. Han lignede nærmest en Djævel, og jeg, der ikke *vilde* græde, mindes ogsaa tydeligt de djævelske Smerter, han tilføjede mig. Jeg har aldrig tænkt paa ham uden med en Følelse af Had og Afsky.

Min første Rektor hed Tregder, og han gjorde et godmodigt og elskværdigt Indtryk. Han blev senere Rektor i Sorø og blev afløst af Rektor Lund, en lille, god og stilfærdig Mand, paa hvem jeg altid tænker tilbage med venlige Følelser, som maaske stammede fra det forannævnte Testimonium, som jeg syntes var meget godt.

Fra vor første Bolig hos Tømmermester Vang flyttede mine Forældre til en Lejlighed i en af Bygningerne, som hørte til det store Brænderikompleks, hvor Aalborg Akvavit blev tilberedt, og som ejedes af Grosserer N. W. Sass. Hertil hørte en Plads nede ved Fjorden og to tre fire Gaardspladser, saa her var rig Lejlighed til Eventyr. Til den ene af Gaardene var der Indgang fra en stor Tømmerplads, som tilhørte Aalborg

Havn, hvor vi Kammerater ofte legede; og fra en anden Gaard var der Udgang til Skt. Annæ Gade, i hvilken Latinskolen laa. Naar dertil føjes, at der i Træværket omkring Pladsen ved Fjorden var et Smuthul, og at der flere Steder fra Gaardene kunde smuttes igennem en Køkkengang ud til Stormgade, vil man se, at Ræven havde flere Udgange fra sin Hule, hvad der i mange Tilfælde var af stor taktisk Betydning. Mens vi boede hos Sass, havde vi i Krigen 1864 tysk Indkvartering, en Periode, som i mange Henseender havde Interesse. Det var det mærkeligste Sprog, vi Børn og de forskellige Familiers Tjenestepiger talte med Tyskerne, men i Hovedsagen forstod vi hinanden.

Preusserne var veldisciplinerede, og der var megen Orden i deres Rækker; jeg husker, det blev fortalt, at en Mand en Dag meldte til en Bataillonschef, at han havde mistet et Lommeur med Kæde, og at han havde sine indkvarterede Soldater mistænkt. Bataillonschefen lod øjeblikkelig blæse Alarm. Bataillonens samledes med fuld Oppakning paa Alarmpladsen. Folkene visiteredes, Sagerne fandtes i et Støvleskaft, og en Time efter Anmeldelsen havde Manden sit Ur tilbage. Det kan man da kalde Orden i Tingene!

Med Østerrigerne sagdes der, gik det ikke saa ordentligt til. Jeg mindes en Karakteristik, som jeg jævnligt hørte: De preussiske Officerer er ubehageligt overlegne, men deres Soldater er flinke. De østerrigske Officerer er meget elskværdige, men deres Soldater er nogle urolige Hoveder. I al sin Korthed er dette vistnok i Hovedtrækkene rigtigt.

Dengang da Preusserne rykkede ind i Aalborg, fandt de Gaderne tomme og alle Gardinerne nedrullede. Dette forhindrede imidlertid ikke en Kalorius som mig i at anstille sine Observationer. Fra et Gavlvindue paa et Loft paa Hjørnet af Stormgade og Skt. Annægade saa jeg en Ulanpatrouille holde i Bispensgade for Enden af Skt. Annægade, medens der hørtes Militærmusik i det Ijerne. Da Musiken kom nærmere, og Tropperne nærmede sig Patrouillen, red denne i Trav nedad Skt. Annægade og holdt paa Hjørnet af Stormgade. Herfra signaleredes ved at svinge en Lanse, og Tropperne nærmede sig. Lidt før de naaede Patrouillen, red den langs ad Husrækken ved Havnen, gjorde Holdt foran Toldbodbygningen og signalerede

som før. Tropperne marscherede efter og standsede ved Toldbodbygningen, hvor de satte Geværerne i Pyramide og holdt Hvil paa Pladsen.

Vel var det Parolen, at Befolkningen skulde holde sig inden Døre, men det var jo ikke noget for mig. Jeg sneg mig ud af en af mine hemmelige Udgange og mellem Tømmerstablerne paa Havnepladsen henimod Toldboden. I den nærmest ved denne liggende Tømmerstabel tog jeg Post i Toppen under det skraa Tag af Brædder, der dér var anbragt, og her var jeg fuldstændig skjult, medens jeg tydeligt kunde iagttage, hvad der foregik. Paa Toldbodpladsen havde Folkene tændt Baal og lavet Mad eller varmede Kaffe, idet Brænde, Vand og desl. hentes i de nærmeste Huse og ved en opkørt Marketendervogn. — For mig, der var Øverstkommanderende i et Drengesoldaterkorps, der før Krigen havde gjort flere »militære« Udflugter, havde dette jo den allerhøjeste Interesse og kan jo kaldes et Studie efter Naturen.

En anden Erindring: En Dag kom der kørende en uendelig Række af Vogne indrettede som Langvogne med en ca. 10 Alen lang Kæde mellem de to Sæt Hjul. Paa hver Vogn var anbragt en baadformet Ponton af Jern. Toget gik til Havnepladsen, hvor jeg var paa Post i en Brædestabel. Foran et ved Havnen liggende Gæstgiversted, som hed »Snorren«, gjordes der Holdt, og med stor Hurtighed læssedes Baadene af Vognene, bares til det nærmeste Slæbested og sattes i Vandet. Paa Siden af Slæbestedet kørte Vogne op, belæssede med Planker og Tømmer, og nu begyndte der en travl Virksomhed. Jeg maatte imidlertid nærmere for at se alting bedre efter. Jeg sneg mig tilbage omtrent til mit Hjem, og det lykkedes mig fra et Hjørne af Havnen at krybe i Skjul langs med Bolværket paa dettes »Water« Bjælke, til jeg naaede en lille norsk Slup, der laa lige ved Hjørnet af det omhandlede Slæbested. Fra dennes Salingshorn havde jeg det mest glimrende Vue over, hvad der foregik, og dette var følgende:

Pantonerne blev surrede to og to sammen paa den Maade, at tre Stykker Granbjælker blev lagt tværs over dem og surret til begge Pontoners to Essinger, den ene over Pontonernes Midte, de to andre nærmere ved Pontonernes Ender, dog saaledes at der blev Plads til at ro med én Aare for hver af disse

Ender. Over de tre Granbjælker blev der lagt et Plankedæk af ca. 2—2½ Tm. tykke Planker. Ved hver Ende af Granbjælkerne fastgjordes der en lodret staaende Stolpe, der var 3 à 4 Fod høj, og disse Stolper blev forbundne foroven og paa Midten med Lægter, som paa den ene Side var til at fjerne. Paa den Maade dannedes der en firkantet Platform, hvis Sider maalte omtrent 6 à 7 Alen.

En saadan Dobbelponton blev halet hen til Slæbestedet med den Side, hvor Lægterne kunde borttages, liggende an mod Bolværket. Lægterne fjernedes, en Overgang dannedes af Planker, og nu kunde der paa hver Platform anbringes enten en Feltkanon i sin Lavet eller en Forstilling, en eller flere Patronkærrer eller Vogne ell. lign., ligesom ogsaa Platformen kunde give Plads til 30—40 Mand eller 6—8 Heste med en Mand ved hver Hests Hoved.

Indskibningen gik for sig med den største Præcision, der tydede paa megen Indøvelse. Medens denne foregik, var Fangelinerne fra de to Pontoner knobede sammen og forenede med en Touglæber, der førtes ombord i et Rofartøj eller enkelt Ponton, der roedes med 4 eller 6 Aarer. I Dobbelpontonen var der én Mand med Aarer i hver af de 4 Ender, og naar Lastningen var færdig, sattes Platformens løse Lægter paa Plads og surredes dér, medens Dobbelpontonen ved Hjælp af sine Aarer og dens slæbende Fartøj bevægedes gennem Vandet. Maalet var den nordlige Side af Limfjorden og den dér liggende Nørre-Sundby Havn.

Der blev ikke fra den danske Hærs Side lagt Overgangen nogen Hindring i Vejen, hvad der forekom mig og mine Kammerater ganske uforstaaeligt, og i Løbet af nogle Døgn førte Tyskerne en betydelig Styrke over, idet der anvendtes vel omtrent 100 Dobbelpontoner.

Paa en Mark syd for Kilden — et Anlæg ved Siden af Vejen, der førte sydpaa — havde Preusserne arrangeret en stor Artilleripark, og det var jo noget for mig og Konsorter. Men kom vi for nær, snuppede Skildvagterne os og gav os nogle Knubs af en Geværkolbe eller Slag af en flad Klinge, hvad vi kun udsatte os for én Gang, og der blev passet meget nøje paa, saa her var der ikke noget for os Drengene at gøre. Forresten var det en Periode, hvor vi mest optraadte enkeltvis — at være blot 2

gav jo Anledning til Forskellighed i Opfattelse og Optræden, og ofte skulde man jo være stille som Mus, og forøvrigt var det ikke saa let at faa fat i hinanden. Et Forsøg paa at indrette et optisk Signalsystem til Alfred Færch, en af mine allerbedste Venner, ved at stille Aviser paa forskellig Maade i Vinduet ud til Pladsen, blev forpurret ved Indskriden fra en af de indkvarterede Officerer, saa jeg maatte indrette mig paa anden Maade. En af de løse Tagbrædder paa en bestemt Brædestabel sat skraat tilvejs, som om den var faldet ned med den ene Ende, betød: »Kom«, og to saadanne betød: »Kom ikke, der er Ugler i Mosen«, men fuldkomment var Signalsystemet absolut ikke.

Alfred Færch var Søn af Købmand og Konsul J. B. Færch, der ejede en Købmandsgaard med Pakhuse og flere Pladser, hvoraf den ene havde Bolværk ud mod Østeraa, og den anden laa paa Hjørnet af Østeraa og Fjorden. Naar hertil føjes en Have paa den anden Side af Kongensgade, vil det ses, at der her var rig Tumbleplads for os Drengene. Det Færch'ske Hjem var et velhavende Hjem med et vist fornemt Præg — Alfreds Moder var født Baronesse med et fint, meget venligt og kærligt Væsen. Han havde en nogle Aar ældre Søster, som hed Cæcilia, som altid har staaet for mig og endnu staaer for mig som noget af det dejligste, jeg har set.

Af andre gode Venner maa jeg nævne Carl og Jens Herskind og deres Fætter, Store Jens, hvis Fader ejede en Gaard, Frydendal, tæt ved Aalborg. En Søster til Carl og Jens Herskind blev senere gift med Alfred Færch og er endnu efter 50 Aars Forløb min trofaste Veninde.

En af mine gode Venner hed Harald B., en Søn af Prokurator B. Han var et lyst Hovede, men knap saa vild som vi andre. Han fik Betydning for mig ved at indføre mig paa Lundbygaard, der laa godt tre Fjerdingsvej fra Aalborg og ejedes af en Proprietær Schmidt. Her lærte jeg allerede som Dreng at omgaaes en Bøsse, og her lagdes Grunden til mit senere Jægerliv.

Forinden jeg omtaler nogle af mine Oplevelser paa Lundbygaard, maa jeg dog bemærke, at jeg ligesom i Ribe havde enkelte Venner blandt Proletariatet. To af disse hed Niels og Jens G. og ejede en norsk Pram af dem, der stikker Forenden op over Vandet og med en rund, temmelig flad Bund. Pram-

men tilhørte vist egentlig Jens, som i al Fald var den, der tog sig af den, og det var egentlig Prammen, der knyttede mig til Jens. Niels var en voldsom og noget brutal Natur, som virkede noget kølende paa mig. Jens derimod var en stillfærdig, paalidelig Fyr og trofast til sit Arbejde med Hensyn til at hjælpe at ernære Familien, den jeg iøvrigt ikke kendte noget til. Brødrene G. fiskede — baade Fisk og andre Ting, saasom Kul fra Bunden, hvor de lossende Skibe laa, Drivtømmer og hvad andet der kunde findes flydende — kort sagt, hvad de kunde faa fat i.

Deres Moral i saa Henseende var temmelig sikkert ikke 1ste Kl. Nr. 1. Men jeg blandede mig ikke i deres Sager, undtagen at jeg sejlede en Del med Jens og af og til laante hans Pram. Han fiskede virkelig med Flyndergarn et Stykke vest for Byen ved den saakaldte Pagh's Dampmølle. Med dette Arbejde hjalp jeg ham undertiden. Vort Bekendtskab stammer oprindeligt fra Sass' Plads, hvor der undertiden laa Skibe, som lossede Kul til Brænderiet. Paa denne Plads hændte det ogsaa, at Jens hængte sine Flyndergarn op til Tørring og gjorde dem klare til Udsætning. Senere da mine Forældre flyttede til den Pagh'ske Gaard ved Udløbet af Vesteraa, kom jeg endnu mere i Berøring med Jens G., der med sin Baad ogsaa havde Tilhold i en derliggende lille Havn, som kaldtes Pagh's Havn. Jens G.'s Pram havde han forsynet med en 6 til 8 Tm. høj lodret Køl, hvad der gjorde, at den kunde sejle uden for stærk Afdrift, og han havde syet sig et Sprydsejl og en Fok af passende Størrelse. Med disse manøvrerede Baaden ganske godt, og som alle norske Pramme »vagede« den fortrinligt i Sø.

Ved Pagh's Havn laa Færgebroen, hvorfra der var Færgefart til det paa den anden Side af Fjorden liggende Nørre-Sundby. Færgefarten besørgedes af to Sejlbaade — den store og den lille Sejlfærge, samt af en Del Robaade, der roedes af 2 Mand i hver. Taksten for den ca. 1000 Al. lange Sejlads var, saavidt jeg husker, 4 Skilling pro pers. Vogne med Heste for transporteredes i nogle store Rofærger, der roedes med 4 store Aarer. Det hele var meget gammeldags og blev allerede under mit Ophold i Aalborg nedlagt, da Pontonbroen blev bygget. Naar det blæste haardt, kom der et Øjeblik, da Rofærgerne maatte indstille Trafikken, og blev det stormende Kuling

hændte det, at ogsaa Sejlfærgerne gav op. En saadan Dag laa Jens G. og jeg med hans Pram i Pagh's Havn lige ved Færgebroen og saa en Mand ivrigt parlamentere med Færgefolkene. Af deres Samtale fremgik det, at han var fra Landet Norden for Fjorden og vilde bevæge Færgefolkene til at sætte sig over, skønt Færgefarten var standset. Han bød dobbelt og tredobbelt og endnu højere Betaling, men de vilde ikke.

Jeg hviskede til Jens, om vi ikke skulde sætte ham over: »Med den Vind kan vi jo lægge lige over,« sagde jeg, »Baaden vager jo godt nok, og Storsejlet alene kan den nok bære, naar vi firer godt af i Skødet, saa vi klarer den nok.« »Ja, men holder Krammet,« sagde Jens tvivlende. »Ja, selv om Sejlene gaar i Stykker, saa kommer vi jo nok iland ved Hjælp af Aarerne, selv om vi driver et Stykke østerpaa.«

Jens slog til, og vi tilbød Manden at sætte ham over. Han saa meget tvivlraadig ud, men vi forsikrede, at vi lige havde været ude, og at Baaden klarede sig nok. Naar Manden blot vilde sidde roligt paa Bundbrættet med Ryggen mod agterste Tofte, saa skulde det nok gaa.

»Te hwa sku det kost,« spurgte Bondemanden. »Det wedd A ett«, sagde Jens, men jeg skyndte mig at tilføje: »Vi har ett Lov aa tae Betaaling, men vi har Lov aa gjør'et gratis.« Naa, ja da i Guds Navn«, sagde Bonden, og vi startede.

Ganske vist blev det en haard Tur, og Prammen trillede svært i den toppede Sø. Jeg sad ved Roret, og Jens var forude ved Sejlet. Vi blev noget vaade, men jeg holdt Sejlet halvt levende med Skødet paa Slæbestik, og vi fløj som en Fugl nordpaa, og efter ca. 5 Minutters Forløb laa vi velbeholdne i Nørre-Sundbys Havn.

»Men te hwa skal a no betaal Jer, Dreng.«

»Vi tør ett ta imod Betaaling, saa blir vi straffet.«

»Naa«, sagde Bonden, »saa har A da Low te aa hve Jer en Kop Kaffe mæ Brø' te, kom I no mæ mæj.«

Jens saa spørgende paa mig. Jeg nikkede og sagde: »Jow, de' tør vi nok tae imod,« og fulgte ham til Gæstgivergaarden. »Trej Kopper Kaffe a det bæjst I ka' law og Jer bæjst Brøe te,« bestilte Bonden, der nu følte sig ovenpaa, og Maaltidet smagte os Dreng brillant.

»De æ ju dæj der ejer æ Baad,« sagde Bonden under Samta-

len til Jens, »A haar wel Low aa forær døj en Tremark. De æ ett Betaaling, mæn Foræring.« Jens saa atter spørgende paa mig. Jeg nikkede og saa ud ad Vinduet, mens Jens fik sin »Foræring«.

10 Minutter efter laa vi velbeholdne i Østeraa ved Aalborg.

Paa Lundbygaard kom Harald B. og jeg meget hyppigt. I Reglen fra Lørdag Eftermiddag til Søndag Aften. Ved Gaarden var der en gammel Have med store Træer, og et lille Stykke nord for Gaarden laa Lundby Krat, en lille Skov paa ca. 10—15 Tdr. Land. Her gik vi paa Jagt, forsynede med enkeltløbede Forladerbøsser fra Proprietær Schmidts Depot. Jeg anvendte i Reglen den saakaldte »lang' Bøss'« med et langt Løb og et ualmindelig langt Skæfte, saa at det kneb med at naa Aftrækkeren. Det var meget ubekvent; men vi skød i Reglen kun mod stillesiddende Maal, og — hvad der var det vigtigste — vi ramte som oftest. Men med enkeltløbede Forladere skulde man ogsaa passe paa! Ramte man ikke, var Chancen tabt, og det tog Tid at være klar til Skud igen.

I Lundby Krat var der to smaa Husmandsboliger, hvor de Besøgende kunde faa Vand paa Maskine. De laa hver i sin Ende af Krattet, og i deres Nærhed fandtes der primitive Lysthuse med Borde og Bænke. En Del af Krattet bestod af høje Træer, og paa visse Tider af Aaret var Krattet Tilholdssted for store Mængder af den almindelige Kramsfugl, lokalt kaldet »Tschekker«; desuden fandtes der vilde Skovduer, Ugler m. m. Vi Drengene kendte Krattet ud og ind, hver Sti og hvert Træ. Vi vidste ad hvilke Stier man kunde nærme sig lydløst, og hvor der fandtes tørre Grene, som røbede ens Bevægelser. Skud i Flugten var, som sagt, ikke vor stærke Side. Vi sneg os som Indianere lydløst ind paa Skudafstand af vort Maal, hvad der mærkværdigt ofte lykkedes os, da baade Skovduer og Tschekkerere ere meget sky og vagtsomme.

En Dag, da jeg havde skudt en stor, smuk Skovdue, som jeg med en ikke ringe Stolthed præsenterede hængende udenpaa min Jagttaske i en af de dertil indrettede Løkker, var der udenfor Lundbygaards Hovedindgang samlet en Del Officerer til Hest, deriblandt en Oberst Stricker, der boede i Etagen ovenover mine Forældre. »Men hvad er det,« udbød han. »det er

jo Christian Middelboe. Har du skudt den? Kom herhen, min Ven.« Og nærmere Forklaring fulgte.

Han roste mig som en flink Dreng, og jeg var baade stolt af Rosen, og i mit Indre betænkelig ved Følgerne, thi jeg kunde jo ikke godt bede ham om ikke at fortælle det hjemme. Ganske rigtigt! Han fortalte ved sin Hjemkomst om den raske Dreng, og jeg fik mange Bebrejdelser og Formaninger, der dog heldigvis ikke havde noget Forbud til Følge, men kun et meget alvorligt Paalæg om at være forsigtig. Og det tror jeg ogsaa nok, jeg har været i de 55 Aar, der er forløbne siden dengang.

Den saakaldte »lang' Bøss'« var et for sin Tid smukt Jagtgevær med et langt damasceret Løb, saakaldet tvundet Løb. Den skød præcist og var forholdsvis langtrækkende og kunde tage sin »Morten« paa baade 40 og 50 Alen.

En Dag var der Præmieskydning ved en af Gaardene i Søndertranders. Harald B. og jeg splejsede Beløbet til at købe et Nummer, der gav Ret til et Skud, og vi trak Lod om, hvem der skulde skyde. Loddet traf mig. Jeg var ved denne Lejlighed ikke langt fra at være »nervøs«, navnlig da der var nogle Dage, til Skydningen skulde foregaa. Afstanden til Skiven var 30 Alen, Skiven, et kvart Ark hvidt Papir. Ved Fremvisning af det købte Nummer, der angav Rækkefølgen for Skydningen, blev der tildelt En et bestemt Maal Hagl. Krudtladningens Størrelse kunde man selv bestemme. Det gjaldt nu om, hvem der satte de fleste Hagl i Skiven, der blev fornyet for hvert Skud og mærket med Skudets Nummer og Skyttens Navn.

Gamle Schmidt havde sagt til mig: »Tag nu lidt mindre Krudt, end du plejer, saa meget som en Tiendedel mindre, og stød Forladningerne godt fast. Det gør, at Haglene ikke spreder, men holder sig godt samlede. Og saa skal du holde i Overkant af Skiven, saa skal du se, saa gaar det nok. For den lang' Bøss', den samler nu godt.« Dette trøstede mig. Jeg stolede paa gamle Schmidt og gjorde, som han sagde, og kom ind som en smuk Nr. 1 med de fleste Hagl i Skiven. Præmien var et Merskums Pibehoved med Sølvbeslag, som jeg forærede til Hr. Schmidt, der gav mig den lang' Bøss' til Gengæld.

Den lang' Bøss' forærede jeg mange Aar senere til min Ven og Kammerat, A. P. Hovgaard, da han begav sig paa sin Djimphna Ekspedition. Her udsatte Hovgaard den som Præ-

mie ved en Kapskydning oppe i Ishavet, og den blev vundet af af en hans norske Fangstmænd.

Hjemturen fra Lundbygaard om Søndagene begyndte jeg efter Ordre fra min Fader paa en bestemt Tid, og Vejen var mig angivet. Han mødte mig omtrent paa Halvvejen lidt paa den anden Side Søndertranders, og jeg husker ham om Sommeren i Skjorteærmer med Frakken over den ene Arm og Paraply over Hovedet, naar Solen skinnede.

Det var i Lundbygaards Have, at Tyskerne opholdt sig under den beklagelige »Lundbyaffære« i Krigen 1864. Der laa 25 Mand under Ansørsel af en Feldwebel bag Havens Dige og skød paa den danske Styrke, der kom marscherende i sluttet Kolonne ad Chausséen sydfra, 50 Mand laa i Nabogaardens Have. Danskerne gik ned ad Bakke, og Øjenvidner har fortalt, at deres Kugler gik for højt og ind i Husenes Stueetage, hvorimod Tyskerne ramte forfærdende godt. Resultatet blev jo som bekendt yderst sørgeligt og gik mine Venner paa Lundbygaard dybt til Hjerter.

I Lundbygaards Have havde nogle tamme Kaniner formeret sig i en generende Grad. Vi Drengøjagere fik den Opgave at skyde dem, og den gik vi til med Liv og Lyst.

De var slet ikke lette at faa fat i, da de ved den mindste Bevægelse søgte til deres Huler. Man maatte sidde længe paa Lur og stille som en Mus, før man saa et nysgerrigt Kaninhovede med et Par lange Ører stikke frem af en Hule. Nemmest var de at tage, naar de om Morgenen tidlig søgte til Køkkenurterne, altsaa kort efter Daggy. Imidlertid var vi jo 3 om Arbejdet, Søren Schmidt, Harald B. og jeg, og det Schmidt'ske Køkken blev rigeligt forsynet. Kaninerne havde smukt hvidt Kød og smagte godt, kogt med Karrysauce og Ris. Egentlig tror jeg, at det vilde være økonomisk at sætte Kaniner ud paa Steder, hvor de ikke kan gøre for megen Skade ved deres Hulegravning. Jeg har senere set dem i Masse paa en lille Ø, der hedder Dyrefoden, paa Falsters Nordside, men denne lille Ø var ganske undermineret af deres Gange, og maaske gør de Skade paa Trævæksten ved at ødelægge Trærnes Rødder. Men i kødknappe Tider maatte det jo være en Fordel at have Kaninkød til Disposition.

Det var imidlertid bleven bestemt, at jeg skulde være Søkadet, og efter Juleferien 1866 i Begyndelsen af Januar 1867 rejste jeg fra Aalborg. Det var en streng Vinter, og jeg kørte med Postvognen sydpaa.

Posten, der bestod af den store Deligence og flere Ekstravogne, havde Vanskeligheder med at komme igennem Sne-driverne og stoppede den første Aften op i Rold Kro, hvor Passagererne overnattede i Sofaer, Stole og paa Gulvet.

Jeg erindrer, at en Sømand, der laa paa Gulvet ved Siden af mig, med stor Regelmæssighed tørnede ud omtrent hver Time af Natten for at passe Kakkelloven. — Jeg havde paa Rejsen en gammel Pels, der havde tilhørt min Bedstefader Gjørtz, og jeg led ingen Nød af Kulden, og en Grosserer Nygaard, til hvem min Fader havde anbefalet mig, tog sig venligt af mig. Den næste Dags Middag naede vi Hobro, og efter at have faaet varm Mad fortsatte vi Rejsen til Aarhus, hvor vi om Aftenen kom ombord i en Damper, der om Natten førte os til Korsør, hvorfra vi den næste Dag pr. Jernbane kom til København.

Forfatteren som Kadet 1867.

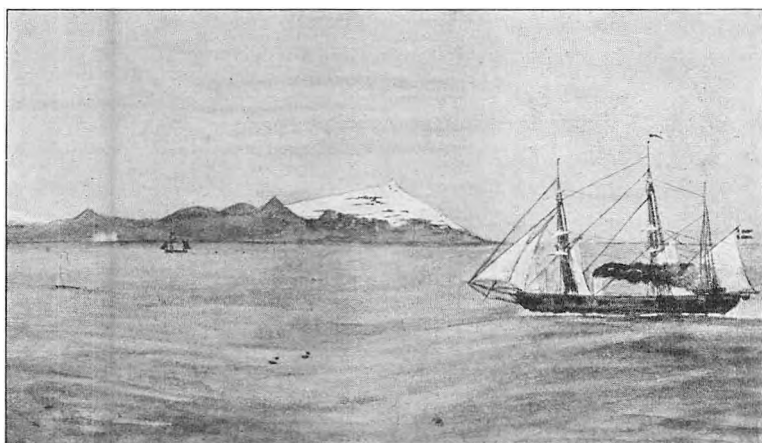
I København flyttede jeg ind til min Faders Søster, Enkefru Storm, Tante Dina. Hos hende boede hendes Datter, Moster Gine, der havde faaet dette Navn i hele Familien, fordi hun principfast holdt paa, at hendes Søsterbørn skulde kalde hende saaledes, hvad der var nyt paa den Tid. De boede i Bagbygningen i Bredgade 68; derefter i Oliemøller Olsens Gaard paa Christianshavn ved Siden af Bombebøssen. —

Jeg kom straks i Maribos Skole, i den saakaldte Præliminaristklasse, der forbereder til Søkadet-Akademiets Adgangs-eksamen. I Begyndelsen af April bestod jeg denne, og d. 15.

Maj gik jeg som Aspirant om Eftermiddagen Kl. 5 ombord i Korvetten »Heimdal« for at tiltræde mit første Togt.

Dette skulde man synes var den mest epokegørende Begivenhed i mit Liv. — I Virkeligheden havde jeg allerede to Aar i Forvejen mødt min Skæbne — min gode Skæbne kan jeg sige, i den lille Pige, som nu er min Hustru.

Det var en stor Vanskelighed for min Fader at skaffe mig og min Broder Bernhard et Sted at bo, men paa et Tidspunkt, da denne Vanskelighed truede med at forpurre vore Planer, kom

Korvetten »Heimdal« under Snefjældsøkul i 1870.

min »Unge Bedstemoder« og overskar den gordiske Knude med en Erklæring om, at hun i Nat havde haft et »Fingerpeg« fra Himlen om, at hun skulde flytte til København og tage os i Huset.

Saadanne Fingerpeg plejede min Bedstemoder at faa, naar hun havde taget en Beslutning, som hun ikke vilde have nærmere diskuteret, muligvis fordi den snarere byggede paa varm Følelse end paa tørre Fornuftgrunde. Mine Forældre tog rørt imod hendes Tilbud, og ved April Flyttedag 1867 var Bedstemoder flyttet til København og boede i Tordenskjoldsgade. Foruden Bernhard og mig havde hun min nuværende Svoger, Chr. Lund, i Huset, som Pensionær. Han og Bernhard gik paa Kunstakademiet, og jeg kom i August 1867 paa Kadetakademiet, saa vi vare Akademikere alle tre.

En af vore fælles Venner var den senere Stiftsprovst i Aarhus, Vincentz Lindhardt, en Barndomskammerat fra Ribe. Allerede i Efteraaret 1867 flyttede min Bedstemoder med sine 3 Pensionærer til St. Kongensgade 59.

Ogsaa her havde »Ræven« flere Udgange fra sin Hule, idet Ejendommen, der omfattede flere Mellembygninger og Gaarde, havde en Udgang til Borgergade, som jeg benyttede mig af, naar jeg fordækt foretog mine Ekskursioner i civil Dragt, hvad der var Søkadetterne forbudt, men netop derfor en særlig stor Fornøjelse. —

Bedstemoder gjorde sit bedste for at passe paa os. Hun laa vaagen om Aftenen og passede paa, naar vi tændte Lys i vort Værelse. Naar hun saa dette gennem Dørsprækken faldt hun roligt i Søvn. Da vi opdagede dette, var vi saa hensynsfulde at tænde vor Lampe, naar vi om Aftenen henad Sengetid gik ud paa vore Ekskursioner; og den gik længe, før den blev opdaget — jeg husker ikke hvorledes.

Bedstemoder var for godtroende og naiv til at have med saadanne Drengene at gøre som mig — det var nemlig i Reglen mig, der var den slemme.

Jeg erindrer én Gang, at hun var meget betaget af og vred over af Pigerne at have hørt, at vi drak Romtoddy. Hun brugte mange Ord og prækede med megen Pathos, men da hun trak Vejret, sagde jeg med den mest angerfulde Mine og med et trohjertigt Ansigt — som jeg nu engang havde Øvelse i at fremstille —: »Kære Bedstemoder! Jeg lover dig, at vi for Fremtiden kun skal drikke Cognacstoddy.« »Naah, jah! Min egen kære Dreng, kan du virkelig love mig det? Det var jo ikke saa slemt! Det vilde da være mig en stor Beroligelse.« »Ja, det kan jeg love, og det skal jeg holde,« og saa var hun beroliget.

Der blev ikke drukket megen Toddy paa vore Værelser. Vi manglede Penge til Excesser. Naar Vennerne kom i Besøg, og vi skulde »solde«, kneb det i Reglen at faa splejset til en Flaske hvid Sct. Croix Rom eller en Flaske Cognac til 2 Mark og 4 Skilling Potten. — Efter ovenanførte Løfte købtes det pæglevis paa en Cognacflaske. Sukkeret »huggede« vi i Bedstemoders Spisekammer, Glas og varmt Vand fik vi naturligvis af Pigerne, Bodil og Bergitte Grumsen, to gamle Bekendte fra

Hundegade i Ribe, hvor deres Moder boede skraas overfor Dorthæas Moder. De fik en Cognacstoddy for Ulejligheden.

Mens vi boede her i St. Kongensgade, havde vi jævnligt Besøg af Elisabeth Gjørtz, der søgte Frk. Zahles Kursus og var i Pension i København, og af Jacob Riis, der dengang var Tømmersvend her i Byen, og som sværmede glødende for Elisabeth Gjørtz. De to blev senere efter mange Omskiftelser og Genvordigheder gifte og levede i Amerika. Som Præsident Roosevelts Venner kom de i »det hvide Hus« i Washington, da Roosevelt satte megen Pris paa dem begge.

Jeg maa atter komme med den Bemærkning, at det bliver uoverkommeligt at fortælle alle mine Spilopper og Drengestregger. Sagnene i Familien desangaaende er af stort Omfang, men jeg paastaar, meget overdrevne. En af dem fortjener dog muligvis Omtale:

Da jeg som Kadet gik til Præsten hos Holmens Provst, den senere Biskop Fog — almindeligt bekendt for sin kolossale Distraktion — satte jeg Pris paa den Frihed, vi fik fra Akademiet — ikke for at gaa til Præsten, men for at gøre Visitter m. m. Jeg bad en af mine Kammerater melde mig syg hos Præsten og nød min Frihed. Da Bedstemoder engang henad Konfirmationstiden talte med Provst Fog om mig, bemærkede han, »men det er jo kedeligt, at Kadetten er saa svag.« Min Bedstemoder svarede forbavset: »Han fejler jo da Gud ske Lov ikke noget.« Men saa siger Provsten: »Ja, da har han her i lang Tid været sygmeldt og har ikke givet Møde med sine Kammerater.« Hvad der forøvrigt blev talt imellem de to, véd jeg ikke, men jeg fik en frygtelig Straffepræken af Bedstemoder, afbrudt af Hulken og Bedrøvelse og Skriftsteder. Da jeg kunde komme til Orde, satte jeg mit troskyldige Ansigt paa og sagde til hende: »Bedstemoder! Har du ikke hørt de mange Historier, der fortælles om Provstens Distraktion? Nu skal du bare høre. Det er mig, der i et Par Maaneder, hver Gang vi var til Præsten, har meldt Lüders syg — nu tror naturligvis Provsten, at det er Lüders, der har meldt mig syg, og det forklarer jo det hele.« »Ok, ja, min egen kære, søde Dreng, saadan er det naturligvis gaaet til«, og saa var hun trøstet.

Efter Hjemkomsten med Kadetskibet »Heimdal« i August 1867 var der 8 af os, der blev udnævnt til »kgl. Søkadetter«.

Akademiet laa dengang paa Christiansholm, vis à vis Kvæsthusbroen. Undervisningen holdtes i en Bygning, som vistnok havde været privat Administrationsbygning, og for at Kadetterne kunde undgaa den lange Omvej rundt om Christianshavn, havde Akademiet arrangeret en Rofærge imellem Christiansholm og den ved Sydenden af Kvæsthusbroen liggende Færgetrappe.

En af Holmens Arbejdere, der hed Petersen, var Færgemand og klarede sin virkelig besværlige Gerning meget dygtigt. Det var egentlig en ussel Befordring — en halvgammel Færgemand med to Aarer og en overfyldt Færge, der flere Gange om Dagen passerede tværs over det allerede dengang stærkt trafikerede Havneløb. Og det skulde jo foregaa i al Slags Vejr, hvad enten det regnede, sneede eller stormede.

Den værste Vanskelighed var, naar der om Vinteren var Drivis i Havnen, men naar Vanskelighederne blev for store, blev et Signal hejst paa Christiansholm og Færgen indstillet, og saa maatte Kadetterne trave over Knippelsbro og Christianshavn.

Undervisningen paa Akademiet vil jeg ikke kritisere. Kun bemærke, at den var gammeldags og — forekom det mig — temmelig aandløs.

Som Lyspunkter mindes jeg vor franske Lærer, Professor Vilsøet, der med sit livlige Naturel og galliske Vid formaaede at holde os nogenlunde i Aande. Og vor Historielærer, den senere Rektor i Roskilde, Adam Hauch, der med sin glødende varme Interesse gjorde Indtryk paa de ikke helt forstenede Hjerter.

Vor Dansklærer, den senere Professor Agerskov, var rørende elskværdig og taalmodig, og i ham vandt jeg en Ven ved min Evne til at kunne skrive et ret flydende og godt Sprog, hvad jeg senere i Livet havde megen Glæde og Gavn af, og hvorved jeg ogsaa skaffede ham Glæde.

Jeg erindrer saaledes, at jeg engang som ung Officer i nogle Smaaskrifter, der udgaves af »Foreningen til Folkeoplysningens Fremme«, havde skrevet nogle »Skizzer fra Jyllands Vestkyst«, hvoriblandt fandtes en Beskrivelse af en Tur til Skallingen — den fra Blaavandshuk mod Syd gaaende sandede Halvø mellem Hjertingbugten og Vesterhavet. — Da fik jeg

Brev fra ham, hvori han udtalte sin Glæde over mit »rene og smukke danske Sprog« og udbad sig min Tilladelse til at aftrykke denne Skizze i en dansk Læsebog, som han netop var ifærd med at udgive. En Tilladelse, som jeg selvfølgelig med Glæde, og jeg bør tilføje med ikke lidt Stolthed, straks gav ham.

Flittige var vi ikke, men noget maatte vi jo læse, og det viste sig ogsaa, at vi klarede de aarlige Overhøringer, saa at vi rykkede frem paa reglementeret Maade.

Saavidt jeg husker, var vi 8, der blev Kadetter samtidig fra Maribo Skole. Da der foran os var en ledig Aargang, fik, vistnok i 1868, de ældste 4 Lov til at rykke op i denne, og der- ved blev vi et Aar tidligere Officerer end de andre 4.

For at klare dette heldige Træf af Skæbnen maatte vi naturligvis »hænge lidt i« — men vi klarede den.

I 1869 var Kadetskibet i Stockholm under daværende Kronprins Frederiks Formæling med Prinsesse Lovisa af Sverrig. — Kadetkorpset paraderede ved Formælingen og var med til flere Festligheder.

Ved en af disse havde jeg et Eventyr: De svenske Landkadetter gjorde Tjeneste som Pager, klædt i højst maleriske, historiske gamle Pagedragter, og med dem spiste vi danske Kadetter Middag i deres Messe. Glimrende Mad! Rigelig Champagne og Stemningen høj.

Efter Maaltidet gik jeg en rask lille Vending ned i Slotsporten, og medens jeg stod her og trak frisk Luft og saa mig om, kom en meget gemytligt udseende ældre Officer henimod mig. Han var en smuk Mand med et straalende venligt Ansigt.

Jeg gjorde stram Honnør. Han hilste igen, slog mig paa Skulderen og sagde: »Hvad heter du?«

»Jag heter Middelboe, och jag er kunglig dansk Sjökadet.«

»Se det var bra! Jag heter Carl och jag är Sveriges kung.«

Derpaa talte han venligt med mig et Minut eller to, gav mig Haanden og nikkede venligt Farvel.

Da jeg fortalte min Oplevelse til Kammeraterne, vilde de ikke tro den, og mente, at jeg pyntede paa Tingene, men heldigvis havde en af mine Kammerater været Vidne til Mødet og kunde bekræfte min Fremstilling.

En Dag var vi danske Søkadetter indbudt af Landkadet-

terne til at besøge dem paa deres Skole paa Carlberg. Vi befordredes derud af en af de mange smaa Dampere, der færdedes i Stockholms Skærgaard. Sejlturen foregik paa Mälaren og varede vel en halv Timestid. Vi besaa Slottet, Sovesalene, Parken, m. m., blev trakterede med Sodavatten og svensk Punsch, men det mærkeligste ved Besøget var egentlig at se de svenske Kadetter give deres Lærere Himmelspræt. Dette fortaltes os at være en Hædersbevisning, der bl. a. vistes de Lærere, der var meget afholdte.

Vi Hædersgæster fik ogsaa Himmelspræt. Almindeligvis bruges hertil et Tæppe, men Svenskerne klarede sig ved at stille sig ligeoverfor hinanden og tage hinanden i Hænderne, og »Hædersgubben« anbragtes ovenpaa disse. Der taltes ét, to, tre, og ved tre bøjedes Overkroppene tilbage, Armene straktes, og Offeret gik tilvejs. Der skulde imidlertid Øvelse til, ogsaa til at være »hedersknyffel«, og derfor gik det langt bedre med de svenske Professorer end med os danske Kadetter. Men der var megen Spøg og Glæde, og mange Venskaber blev sluttede. Jeg har saaledes endnu i mit Album Fotografier af to svenske Kadetter, som det vilde have været mig én Glæde at møde senere i Livet. —

Da vi skulde fra Carlberg tilbage til Damperen, blev vi bogstavelig talt baaret paa Hænderne. Vi blev anbragt som til Himmelspræt, men langsomt hævet tilvejs, og paa Svenskernes strakte Arme bares vi under Sang og taktfast Marsch til Damperen. Det var en noget slingrende Befordringsmaade, men heldigvis blev vi da ikke søsyge. — Damperen lagde til paa Siden af »Heimdal«, og vi kunde heldigvis alle melde os korrekte ombord.

Kort Tid efter var »Heimdal« tilstede paa Københavns Red for at salutere og mande Ræer ved Kronprinsparrets Ankomst hertil. Vi Kadetter var opstillede »en haye« paa Christiansborgs Slotstrappe, da det kongelige Brudepar med Følge ankom hertil.

Efter saaledes at have ageret Hofmænd kom vi som sædvanlig efter Afslutningen af Korvetten »Heimdal's« Togt paa en 14 Dages Tur med en af de gamle Kanonbaade, hvor Kadetterne forrettede al Tjeneste saavel paa Dækket som i Maskinen som Fyrbødere. Dog maa jeg tilføje, at der var en Kok

og en Koksmat til at lave Maden og et Par menige Fyrfolk til at lempe Kullene og til det groveste Arbejde. Dette var en meget anstrengende Tur, men fuld af Liv og Adspredelser, da vi blev umaadelig gæstfrit modtagne, ikke alene i de Smaahavne, vi anløb, men ogsaa paa de Herregaarde, udenfor hvilke vi af og til ankrede. Jeg kan saaledes erindre, at vi med Undtagelse af dem, der havde Vagt ombord, var til Middag og Dans paa Brøholm hos afdøde Kammerherre Sehested, Fader til den senere Konseilspræsident.

Her foregik en rigtig Kadetstreg. Blandt Gæsterne var kgl. Skuespillerinde, Fru Sødring med to yndige Døtre, og da Officererne gav Tegn til Opbrud, stod jeg og nogle Kammerater med disse to unge Damer ved et af de aabne Vinduer i Dansesalen. Her havde den ene af Officererne anbragt sin Uniformskasket, der paa en mystisk Maade forsvandt ud paa en Plæne foran Vinduet.

Løjtnanterne havde taget Afsked, og vi var ifærd dermed, da der opstod den Vanskelighed, at den ene af dem ikke kunde finde sin Kasket. Herved forhaledes den endelige Bortgang noget, men ikke saa længe som det var haabet fra Forbryderens Side.

Da Løjtnanten bandt sit Lommetørklæde om Hovedet og derved viste, at det var Alvor med Retræten, fik jeg — ikke paa nogen overnaturlig Maade — den lyse Idé, at Kasketten maaske var falden ud af Vinduet.

Den blev søgt — og fundet, og Løjtnanten tilkastede mig et meget mistænksomt Blik — muligvis paa Grund af min Skarpsindighed.

Han var ikke fri for at være lidt efter mig paa Resten af Turen, men Bevis paa Skyld forelaa jo ikke.

Efter Hjemkomsten fra Sommertogtet 1869 blev jeg og mine tre Kammerater indordnede i den nyoprettede Søofficersskoles yngste Klasse, ældste Afdeling (Afdeling C.), og som saadan blev vi kasererede i Skolebygningen i Nyboder, den nuværende Kadetskole og forhenværende Pigeskole.

Denne Indkaserering havde atter paa mig den gode Virkning, at jeg fandt, at naar jeg dog var lukket inde, saa kunde jeg ligesaa godt bestille noget.

Man maa nu ikke vente sig nogen detailleret Beskrivelse af Skolens Orden og Detailtjeneste. Jeg befandt mig som en Fisk i Vandet mellem mine Kammerater, og — saa mærkeligt det lyder, nød jeg ligefrem instinktmæssigt den sømilitære Orden og Disciplin. Herved bragtes der Ro i Sind og Tanke.

Naturligvis lavede vi Spilopper, men de var ikke ondartede. I de to Aar da vi var i ældste Klasse, boede vi hjemme.

Mine Forældre var imidlertid flyttet til København og boede paa Nørrebros Dossering Nr. 48. Her var de to Lejligheder paa 1ste Sal forbunden ved en Mellemdør. Mine Forældre beboede den ene Lejlighed og min Bedstemoder den anden.

Trods Fristelserne ved at bo hjemme lykkedes det mig at faa min Officerseksamen, og den 23. August 1872 blev jeg udnævnt til Sekondløjtnant, tyve Aar gammel.

Skønt jeg saaledes gaar let hen over mine Kadeterindringer, er der dog én Erindring, som jeg maa dvæle ved, fordi den har haft Betydning for mig i mit senere Liv. Det var min Optagelse og mit Liv i det Schoustrup'ske Hus.

Den Kammerat, til hvem jeg nærmest sluttede mig, var Victor Schoustrup, den senere Kommandør og Chef for Orlogsværftets Regnskabsvæsen. — Jeg læste forleden Dag i en Avis en aandrig Bemærkning om to Mænd, der »paa Grund af den totale Uoverensstemmelse i Naturel og Livsanskuelse levede som gode forstaaende Venner hele deres Liv.«

Noget lignende kan siges om Victor Schoustrup og mig: trods en udpræget Uoverensstemmelse i saa Henseende har vi holdt trofast sammen og været gode Kammerater og intime Venner over 50 Aar.

Victor var Søn af Grosserer Schoustrup. Hans Moder var født Fürst. Hun var fuldtud af jødisk Afstamning, idet hendes Forældre var døbte Jøder. Victors Fader var den personificerede Godmodighed og glade Gemytlighed. Hans Moder var en af de fineste og nobleste Personligheder, som jeg i mit Liv har truffet paa — intelligent, dannet, kundskabsrig og menneskelig forstaaende som kun faa.

I det Schoustrup'ske Hus (de boede i Dyvckes Gaard paa Amagertorv) kom der en Masse Ungdom, frit, utvungent og uindbudt mødte man af sig selv om Søndagen, og Samlivet var fuldt af Liv og Lystighed under Ledelse af Fru Schoustrups

vaagne Øje. Hun havde en beundringsværdig Evne til med et venligt forstaaende og talende Smil at holde vor Lystighed indenfor de rette Grænser og tøjle ethvert overdrevent Udslag. Hun var respekteret og afholdt — jeg kan godt sige elsket — paa samme Tid som hun hjalp os i enhver Retning og ofte lod os tilflyde gode og smukke Tanker.

I dette Hjem kom Kapaciteter som N. W. Gade, Professor Høedt m. fl., og blandt de Unge kan jeg nævne Lægen, Professor Oscar Bloch, den senere Professor og Instruktør ved det kgl. Teater William Bloch og den nu afdøde Professor Nicolai Bøgh og den senere saa bekendte Professor Henning Matzen.

Brødrene Bloch og N. Bøgh var uhyre morsomme Selskabskammerater, Matzen nærmest en Tørvetriller, der aldrig faldt rigtig i Traad med os andre.

Jeg erindrer tydeligt den Dag, da han gjorde sin Entré. Grosserer Schoustrup traadte ind mellem os, ledsaget af en lidt kejtet, bondeagtig udseende ung Mand. Han gik frem paa Midten af Gulvet, slog med Haanden og sagde: »Maa jeg præsentere Selskabet cand. jur. Henning Matzen, der for nylig har taget sin Embedseksamen med elleve præer.«

Hr. Matzen saa op paa ham og sagde: »Undskyld! Det var 12«, hvorpaa han blev staaende uden at nærme sig de andre Unge.

Her hjalp Victors Søster, Augusta, og Broder, Alfred, til at klare Sagen. Augusta var vel 4—5 Aar ældre end Victor og jeg. Hun døde i Begyndelsen af 70erne af Brystsyge, og omtrent samtidig kom Alfred Schoustrup ulykkeligt af Dage ved Udtagelsen af Ladningen i et Gevær.

Ungdommens Specialitet i det Schoustrup'ske Hus var at lege Ordsprogsleg.

Under Ledelse af Brdr. Bloch og N. Bøgh blev Ordsprogene sat glimrende i Scene, og der var ingen Grænser for, hvad Huset præsterede til Hjælp til Kostumering.

Jeg erindrer engang, at Grosserer Schoustrup laa i Sengen paa Grund af et mindre Ildebefindende. Det opførende Parti trængte til hans Hovedpude, men den godmodige Vært, som ellers aldrig nægtede noget, vilde ikke udlevere den. Men saa var der En, der bemærkede: »Ih, men Hr. Schoustrup! Hr. Bøgh skal jo være en gammel Madame, og Pudens skal være

hendes Mave. De maa virkelig tage denne Sofapude i Stedet saa længe.« »Død og Pine!« sagde Hr. Schoustrup leende, »skal det være Md. Bøghs Mave, saa tag den da; men sørg for, at han snart igen faar sin Mave i Orden, og jeg faar min Pude.«

En Dag havde vi været over en Snes Stykker til Middag Kl. 5 og havde derefter leget og danset til Kl. 1. Saa var der nogen, der fik den forrykte Idé at bede Professor Høedt om at læse højt. Han indlod sig allernaadigst derpaa, stillede sig i plastisk skøn Positur, purrede op i sit klassisk lokkede Haar og deklamerede:

»Faa Timer endnu
Da stiger paany
Af Havet Skærtorsdagsmorgen. . . .« osv.

Hans Deklamation var jo efter Datidens Begreber den højeste Kunst — mig kedede den, og jeg sad paa en Stol paa Forhøjningen ved Vinduet og var ved at trille i Søvn. Augusta S., som befandt sig ved Siden af mig, sporede den sig nærmende Fare og pirkede til mig for at holde mig vaagen — maaske et halvt Sekund for sent. En begyndende Snorken bragte Rædsel til at fare igennem hendes Blod; hun blev nervøs og puffedede haardt, saa jeg foer op med Bulder. Forstaaende Fnisen fra mine Omgivelser, Flovhed hos mig og et haanende Blik fra Professoren, udtrykkende den dybeste Foragt, og han fjernede sig fornærmet og skøn som en Apollo.

Han tilgav mig aldrig, hvad jeg tog mig lettere end han. Han kunde ikke fordøje, at han i sin Tid havde spillet »Hamlet«, han spankulerede omkring som en overmenneskelig Skønaand.

En Sommer laa Schoustrups Forældre paa Landet paa en Gaard tæt ved Frederiksdals Kro. Ved Kroen laa der et Møllehus, og her boede i Sommerferien et livligt Selskab, bestaaende af en Del Skuespillere fra det kgl. Teater. Der var en, der blev kaldt gamle Gundersen, der var Carl Meyer, der sang og spillede paa Luth, og der var Carl Price med Hustru, født Collin, og en Datter af Kunstmaler Professor Gertner, der, saavidt jeg erindrer, var forlovet med Carl Meyer.

Naar Victor og jeg besøgte hans Forældre, traf vi sammen med disse livlige Mennesker og morede os godt. Desuden sejlede vi paa Furesøen med en en Fisker tilhørende Baad. Den var daarlig, men der fandtes ingen bedre, og den kunde dog indrettes til at føre et Storsejl og en Fok.

Augusta Schoustrup var Deltager i vore Sejlture, og hun fik sig mangen en vaad Trøje, thi vi skulde jo sejle, naar det blæste, og hun skulde jo sidde, hvor det »vaskede«. Det ansaas med Rette for farligt at sejle med Sejl paa disse af Skove lukkede Indsøer, men her kom min Øvelse fra Jens G.'s Tid mig til Nytte.

Jeg tumlede Baaden saa godt som nogen Fisker, holdt mit Storskøde paa Slippestik og passede paa som en Smed, naar Skovkastene kom.

Fru Schoustrup var glad over dette Sommerophold og udtalte, at her kunde hun trække Vejret for Gæster. Her kunde hun nøjes med én stor Steg paa Bordet om Søndagen; da hun boede paa Strandvejen, maatte hun som Regel have tre — saa stærkt strømmede Gæsterne ind.

Som tidligere bemærket blev jeg Sekondløjtnant d. 23. August 1872, og den samme Dag deklarerede jeg min Forlovelse med Therese Lund fra Aalborg, den førmtalte unge Pige, som jeg havde friet til første Gang, da jeg var femten Aar.

Kort Tid efter blev Tuxen, Schoustrup og jeg udkommanderet paa Vintertogt med Korvetten »Dagmar«. Chefen var H. G. Garde, den senere Værftchef og Kontreadmiral. Næstkommanderende var Premierløjtnant F. Uldall, den senere Viceadmiral. Jeg blev selvstændig Vagtchef og tørnede om Vagten med de tre Premierløjtnanter, N. R. Møller, Sigurd Boyesen og U. A. de Fine Skibsted, medens mine to Kammerater tørnede om at have Dagvagt med Næstkommanderende og selvstændig Kvældsvagt. Vi forlod København i Begyndelsen af Oktober og fik straks i Nordsøen haardt Vejr.

Besætningen var uøvet, og jeg erindrer en meget drøj Hundevagt, hvor jeg endte paa Foremerseraa for at lede »Klodsrebningen«, medens Chefen selv var paa Kommandobroen. Vi stod imidlertid Kanalen ind paa Vejen til Portland, som vi skulde anløbe.

Her havde vi ogsaa uroligt Vejr med omløbende Vind og

med Byger, og jeg erindrer en nederdrægtig Nat med Portland Fyr i Sigte med afvekslende Stille og stive Byger fra forskellige Sider. Da blev den mig for broget, saa jeg sendte Bud ned til Chefen, at nu mente jeg ikke at kunne klare den længere. Han kom hurtigt paa Dækket og sagde til mig, at jeg var en brav Karl, der ikke undsaa sig for at sende Bud efter ham. Det kunde han godt lide mig for. Han følte sig rolig ved at vide, at jeg vilde gøre det igen en anden Gang.

Den næste Formiddag kom vi til Portland, og Turen gik derfra direkte til Rio Janeiro, en 26 Dages Rejse fuld af Omkiftelser med Hensyn til Vejret.

Nordostpassat havde vi saa godt som ikke noget af, derimod megen Stille, men vi fik en ret god Sydostpassat.

Da vi passerede Linien, havde vi den ved saadan Løjlighed brugelige Festlighed, den saakaldte »Liniesjov«, hvor alle vi, som passerede Linien første Gang, af Havguderne blev surrede i Undervantet og maatte »hønse«, det vil sige frikøbe os ved passende Gaver til Punsch.

Da vi anduvede Rio, saa vi denne Bys berømte Lysskær de 20 danske Mil tilsøs, som Sagnet dengang lød, og det viste sig ogsaa, da vi kom dertil, at denne By efter Datidens Maalestok var ualmindelig stærkt oplyst. Dengang havde man endnu ikke elektrisk Lys, men der var Gas i Overflødighed. De tropiske Nætter er som bekendt meget mørke, saa at Belysningen gør sig stærkt gældende.

Vi laa paa Rio de Janeiros udmærkede Rhed i 8—14 Dage og gjorde i denne Tid nogle prægtige Udflugter i den skønne tropiske Omegn. Og nogle Ture til Rios berømte botaniske Have.

Paa en af disse Ture skulde vi have noget at spise, og en af vore Kammerater, Skibslægen, den senere saa bekendte Knud Pontoppidan, foreslog, at vi skulde være økonomiske og drikke Øl og ingen Vin. Dette blev vi efter nogen Diskussion ogsaa enige om, og da vi bestilte »Cerveza«, svarede Opvarteren, at vi kunde faa »Cerveza danese«, og vi fik serveret Carlsberg Eksportøl paa hele Flasker. Det smagte vidunderligt i Tropicvarmen, og det var jo »kun« Øl, saa vi drak uden Forbehold. Men tænk vor Forfærdelse, da Regningen kom, og »Øllet« kostede 4 Kr. Flasken!

Vi kunde have drukket lokale Vine langt billigere.

Vi var til Præsentation for Kejseren, Don Pedro, og til flere Fester, ligesom vi havde den danske Generalkonsul med Familie ombord i »Dagmar«. I Selskabet var der blandt andre en portugisisk Dame af stor Skønhed. Paa Vejen fra Rio til Vestindien opdagedes det, at denne Dame — jeg tror, hun bar det lidet portugisiske Navn Heassel — havde glemt sin Parasol ombord. Denne blev stillet til Auktion i Officersmessen og gik op i en vänvittig Pris.

Vi havde en lang Rejse, og i Rio havde vi faaet en Del store Majs-Tvebakker, der smagte Folkene meget bedre end de danske »Skaancrocker«, saa at de spiste mere af dem end paa-regnet, og vi maatte sættes paa Ration. Mandskabet fik til Gengæld et Maaltid Grød om Eftermiddagen, og en af Skibets Lærlinge skrev i sin Dagbog »og nu har vi ingen Brø'er, saa vi maa spise Grø'er, men i Rio dér vokser Brø'er paa Træerne.«

Han havde aabenbart været i den botaniske Have og set Brødfrugttræer.

Til St. Thomas kom vi imellem Jul og Nytaar, længselsfuldt ventede fra før Jul.

Da vi ankom til de vestindiske Øer, havde jeg en Oplevelse. Under Guadaloupe blev »Dagmar« overfaldet af en meget heftig Byge.

Vi førte Undersejl, Merssejl og Bramsejl, og da Bygen kom, vilde Vagtchefen som sædvanlig i saadanne Tilfælde bjerge Bramsejlene; men Skibet hev saa stærkt over til Bagbord, at Bramsejlene istedet for at løbe nedad blæste opad, og de af-firede Bramskøder piskede saa voldsomt, at de med Skødbarmene dannede nogle Knobe saa faste, at de slet ikke kunde løses. De maatte skæres bort fra Sejlet og blev senere opbevarede paa Takkelloftet som en Mærkværdighed.

Under Presset af Undersejl og Merssejl hev »Dagmar« saa stærkt over, at det Bagbords Finkenet laa i Vandet, og da Vagtchefen varskoede: »Fir paa Underskøder!«, kunde ingen Mennesker komme til at fire paa dem, da de var dybt under Vandet.

Skibet blev liggende i denne Stilling, saa stærkt overhevet, at Roret ingen Virkning havde, da det blev lagt i Læ for at bringe Skibet til at luve i Vinden. Da blev det forsøgt at fire

Merssejlene paa Rand, men Merssejlene vilde heller ikke løbe ned.

Skibet blev liggende under det stærke Pres.

Officererne, der lige havde spist Frokost, stod forude ved Fokkemasten under det dér anbragte Regnsejl og røg deres Frokostcigar.

Da Skibet vedblivende laa »dødt« i den meget overhævne Stilling, maatte vi holde os til det løbende Gods, og jeg for mit Vedkommende hang og dinglede, idet jeg med Hænderne holdt mig til læ Foremerseskøde. Fra mine Sejladser med Baade var det gaaet mig i Blodet under en Byge at fire paa Skødet for at tage Kraften af Sejlet.

Uden at tænke videre over, hvad jeg gjorde, gav jeg mig rent instinktmæssig til at skrænse paa det læ Merseskøde. Jeg firede vel en 3—4—5 Fød paa det, og herefter gav Foremerssejl sig til at »leve«.

Den værste Kraft var hermed af Sejlet, og Skibet begyndte at rejse sig og luve. Herved »levede« Foremerssejl yderligere, og ved at hale i Merserebtaljer og Mersebuggordinger og samtidig fire paa Mersfald, lykkedes det at bringe Foremerssejl til at løbe ned paa Salingen. Herved rettede Skibet sig endnu mere og luffede, saa at man kunde komme til Underskøder.

Undersejlene blev hjergede, og Situationen var klaret. Storemerssejl blev ligesom Foremerssejl firet paa Rand. Foremerseskøde, som jeg havde firet paa, blev skoddet for, og Sagerne i det hele taget bragt i Orden.

Et Skib har vist aldrig været nærmere ved at kæntré, end »Dagmar« var det ved den Lejlighed.

Jeg var ikke saa lidt benovet ved, hvad jeg havde gjort, men havde dog en levende Følelse af at have handlet rigtigt og sømandsmæssigt. Jeg hørte adskillige Bemærkninger i Retning af: »Det var sgu godt, at det læ Foremerseskøde skrænse i Tide, ellers var der sket Ulykker!« Og saa drøftede de, om Forstangen vilde være knækket eller ikke, eller hvad ellers der kunde være sket.

Jeg holdt klogeligt min Mund og omtalte ikke, at det var mig, og først mange Aar efter kom jeg til at tale med Chefen, der imidlertid var bleven Kontreadmiral og Værftschef, derom. Ombord i Kanonbaaden »Falster«, som jeg førte paa en Prøve-

tur, fortalte Admiral Garde om Bygen under Guadaloupe og sluttede ogsaa med at omtale det Held, at Foremerseskøde havde skrænset.

Ja, jeg véd ikke, om jeg har smilet, eller hvad han har læst i mit Ansigt, men paa éngang henvendte Admiralen sig til mig og sagde: »De ser ud, Middelboe, som om De kendte noget til den Sag«, og han saa spørgende paa mig. Jeg svarede: »Jeg var jo med, Hr. Admiral, og hang ligesom de andre og dinglede i det løbende Gods ved Fokkemasten.« Men det kom ikke til nogen videre Forklaring.

Guvernøren over de Dansk-Vestindiske Øer, Garde, var en Fætter til »Dagmar«s Chef. Vi Officerer kom derfor jævnligt i Guvernørens Hus og blev mageløst gæstfrit og elskværdigt behandlede af Guvernørens Frue og 3 Døtre.

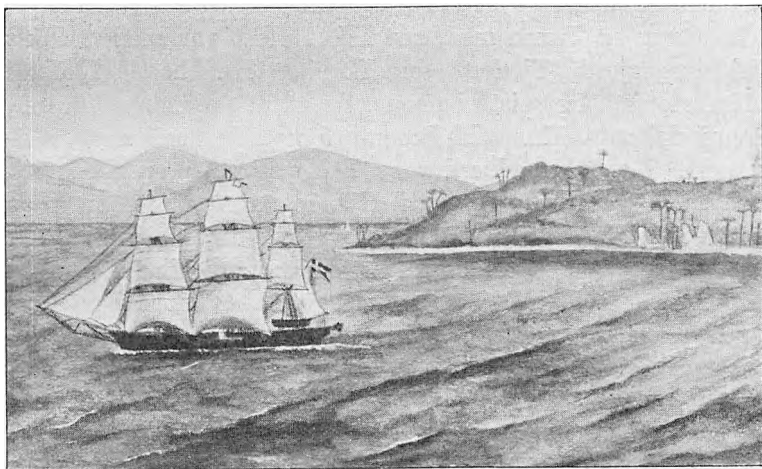
Vi kom forøvrigt i de forskellige danske Familier og besøgte forskellige Plantager, bl. andre en Planter Hvid, hvis Søster var gift med Løjtnant Møllers Broder, der ledede Firmaet Hornung & Møller. —

Man havde et levende Indtryk af, at dansk Plantagevæsen dengang var i en rivende Tilbagegang, og af Samtalerne fremgik det, at dette blev tilskrevet den upraktiske Maade, hvorpaa Danmark pludselig havde hævet Slaveriet og stillet Planterne uden Arbejdskraft. At de frigjorte Negere skulde være villige til at arbejde uden Tvang, viste sig at være en Illusion. Naar Negeren ved at arbejde en 2—3 Dage af Ugen kunde tilfredsstille sine tarvelige Fordringer til Livet, dovnede han Resten af Tiden, dansede og drak sig fuld. Plantagerne forfaldt, og deres Ejere forarmedes.

Vi forblev i Vestindien til henimod Midten af Februar og deltog i denne Tid i en Del Selskabelighed. »Dagmar« var en Tur ved St. Croix, hvor vi laa til Ankers inde i den lille Havn, »Bassin«t, paa Øens Østende, og vi var ligeledes en Tur ved St. Jan, hvor vi laa til Ankers i Cruzbay ud for det derliggende Miniaturfort, hvor Landfogeden, Mr. Dewhorst med 3 Døtre boede. Den ene Datter var Postmester, den anden Datter Toldforvalter og den tredie Datter klarede alle andre Embeder. I Selskab med alle disse Embedsmænd foretog jeg og nogle af mine Kammerater en Ridetur op til en Plantage, der laa paa Toppen af »American Hill«. Her boede en gammel 70-aarig

Dame, som hed Miss Russel. Hendes Bolig laa saa skønt, som tænkes kan, og Rideturen derop gik igennem slyngede Bjergstier, der undertiden var helt overbevoksede af grønne Slyngplanter, saa at man red i den dejligste Skygge. En af mine ældre Kammerater bemærkede til Miss Russel, at hun boede jo vidunderlig skønt, men meget ensomt, og om denne Ensomhed ikke faldt hende noget trykkende.

»Not at all!« svarede hun, »when I am most alone, I feel least alone«, og det havde han ikke noget at svare paa, men det

Korvetten »Dagmar« under St. Jan 1873.

var et Svar, der prægede sig i min Hukommelse, saa at jeg nu efter 46 Aars Forløb tør svare for, at jeg citerer det rigtigt.

Som før bemærket, forlod vi Vestindien i Midten af Februar. Chefen holdt Nord paa for at komme ind i Vestenvindsbæltet; omtrent paa Bredde af de baleariske Øer, fik vi vestlig Vind og satte Kurs efter den engelske Kanal.

Vinden voksede i Styrke, og efterhaanden blæste det en Storm, saa at vi for et klodsrebet Storemerssejl og en rebet Fok lænsede øster paa med en 12 Knobs Fart; denne Fart giver en udløbet Distance af 288 Sømil i Døgnet, og det er jo noget, der batter, naar det bliver tilstrækkeligt længe ved, og det gjorde det for vort Vedkommende. Trods den efterhaanden svære Sø lænsede »Dagmar« smukt, saa at vi undgik

at »dreje under«. Vi blæste ikke alene ind i Kanalen, men igennem Kanalen og over Nordsøen, og 28 Dage efter, at vi havde forladt St. Thomas, laa vi til Ankers ved Humlebæk, hvilket ganske sikkert var en Rekord. Vi blev inspicerede af Flaadeinspektøren, lagde ind paa Orlogsværftet og desarmerede. I Slutningen af Marts strøg vi Kommando, og dermed var mit første Togt heldigt afsluttet.

I 1873 var jeg udkommanderet med Fregatten »Sjælland« paa dens Sommertogt, og saavidt jeg husker var baade Schlüter, Schoustrup og Tuxen med, saa hele Holdet var samlet. Prins Valdemar gjorde Tjeneste som Lærling. Han havde Lukaf i Officersmessen og spiste i denne, og en af de ældre Officerer, Premierløjtnant Thorvald Braem, fungerede som hans »Guvernør«. Jeg ledede Lærlingens Legemsøvelser og Eksercits, og Prinsen maa i sine Breve til Hjemmet have omtalt mig paa en gunstig Maade, thi en Dag, da Kong Christian d. IX var ombord og passerede Mandskabet, der var opstillet til Parade, ved hvilken Lejlighed jeg stod med mine »Bakker« paa Styrbords Kobrygge, hørte jeg Kongen, idet han passerede agter fra langs Folkene paa Bagbords Kobrygge, spørge, da han passerede en af mine Kammerater: »Er det Løjtnant Middelboe?« »Nej, Deres Majestæt, det er Løjtnant Schlüter,« lød Svaret. Lidt efter: »Saa er det maaske Løjtnant Middelboe?« »Nej, Deres Majestæt, det er Løjtnant Tuxen.« Da han paa Passagen kom til mig og mine Folk, stod jeg i den højeste Forventning om, hvad han vilde sige til mig — ret som en Pind og med Haanden til Huen sagde Chefen, Kommandør Kraft: »Det er Løjtnant Middelboe, Deres Majestæt. »Ah«, sagde Kongen og tilføjede lidt efter »det glæder mig«, hvorpaa han nikkede venligt til mig og gik videre.

Det var mit første Møde med Kong Christian d. IX. Da jeg 27 Aar senere blev hans Marineminister, fik jeg jo Lejlighed til at tale mere indgaaende med ham. Men det er et Tegn paa den Mands vidunderlige Hukommelse, at han i Aaret 1900 kunde huske, at han havde set mig i Fregatten »Sjælland« Sommeren 1873.

Paa Togtet anløb vi Leith Rhed, og Officererne besøgte Edinburgh, hvor der blev gjort megen Stads af os, da vi havde

en Prins imellem os. Vi var bl. a. til en meget karakteristisk Middag paa Edinburgh Castle, hvor et højskotsk Regiment laa i Garnison. Under Middagen i Officersmessen mødte alle de skotske Officerer, deriblandt Chefen, en temmelig gammel Oberst, i deres »mess-dress«, der bestod i en ganske kort, aaben Figurtrøje uden Skøder, nedringet Vest og hvid Manchetskjorte. Under Maaltidet marscherede Regimentets Musikkorps, ført af en kæmpemæssig Sækkepiber, rundt om Bordet, og imellem de højst karakteristiske skotske Musiknumre stillede Musikken op bagved Chefens Plads, og den store Sækkepiber stillede sig ved Chefens Stol. Udbringelsen af Dronning Victorias Skaal foregik ved, at Obersten hviskede noget til Sækkepiberen og slog paa sit Glas. Under den herved fremkaldte Tavshed udraabte Sækkepiberen med Stentorrøst »the Queen«.

Alle rejste sig med deres Glas i Haanden og Øjnene rettede mod Obersten. Samtidig med ham

udbrød Alle »Queen«, og drak derpaa deres Glas ud og blev staaende, medens Musikken spillede »God save the Queen«.

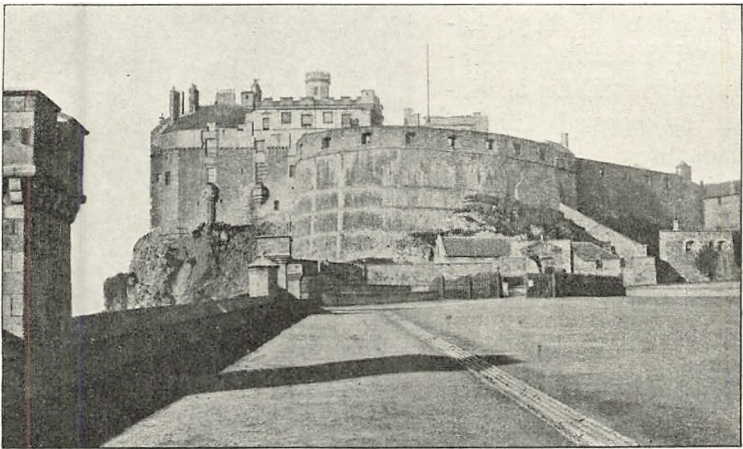
Et Øjeblik efter marscherede Musikken videre rundt om Bordet, indtil Forestillingen gentog sig, dennegang med Ordene: »the King of Denmark«. Lidt efter: »the Prince Valdemar of Denmark« og endelig »the Danish Captain and the Officers«.

Jeg skal ikke inklade mig paa nogen nærmere Beskrivelse af Edinburgh med sine stejle Bjerggader og med Kastellets imponerende Beliggenhed paa Bjerget Sct. Katherine Hill,

En højskotsk Sækkepiber 1873.

dominerende Byen og dens Omgivelser. Kun skal jeg bemærke, at det ikke var nogen Sjældenhed at se en Bygning, der i den ene Gade havde f. Eks. tre Etager, have 8 eller 10 Etager vendende ud til en dybere liggende Gade, altsaa bygget opad en stejl Klippevæg. — Hvad der gjorde Indtryk paa mig, var at se Lodsens komme ombord i Fregatten, da vi anduvede Firth of Forth. Fregatten laa bak med Lodsflag paa Fortoppen, og en engelsk Lodskutter drejede under tæt til Luvart af den. En lille, 8 Fod lang »Dingle« blev sat i Vandet fra Kutteren, og én Mand roede Lodsens over under Fregattens Hæk, hvor

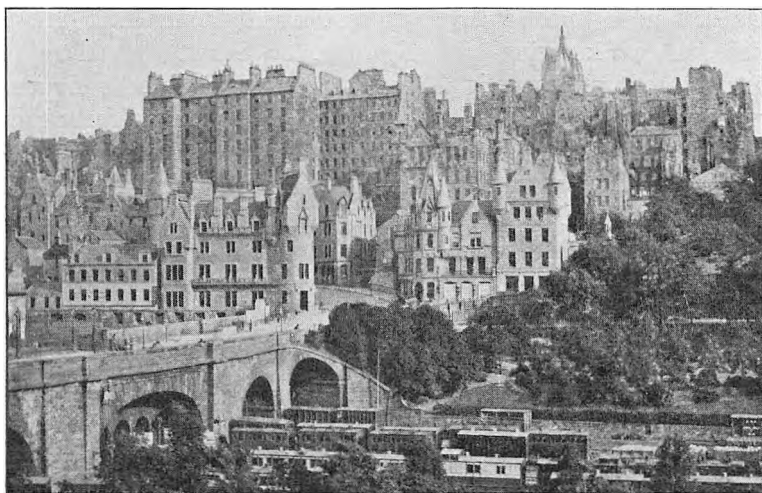
Edinburgh Kastel 1873.

han entrede opad en til den Ende udhængt Lejder. Det blev fortalt, at naar Vejret var saa stormende, at denne Manøvre ikke kunde foregaa, drejede Lodskutteren under et Øjeblik saa tæt under Hækken af det lodssøgende Skib, at der herfra kunde kastes en Ende til Kutteren. Med denne Ende om Livet sprang Lodsens i Søen og lod sig hale ombord i Skibet.

Senere paa Sommeren var Fregatten i Trondhjem for at repræsentere Danmark ved Kong Oscar d. Andens og Dronning Sophies Kroning. Paa Vejen fra Kysten gennem Skærgaarden til Trondhjem stoppede vi op ved en lille Ø, der hed Tyrhoug, hvor vi laa et Par Dage for at pudse os til Festen. Tyrhoug var en lille halvmaaneformig Klippe, ikke stort større end 2—3

Gange Kongens Nytorv og med et lille rødmalet Træ-Fyrtaarn paa Toppen og en enkelt Gaard midt paa Øen. I denne Gaard spurgte vi, om vi kunde købe fersk Kød, og der blev svaret, at vi kunde faa en Ko, naar vi havde en Mand, der kunde slagte den.

Vor Forvalter svarede ja, og om denne Slagter saa kunde møde imorgen tidlig, men Bonden svarede, at det kunde vare mange Dage, inden han fangede den Ko ind, for den var helt vild, og den var ikke let at fange.

Parti af Edinburgh 1873.

Men han fortalte tillige, at der éngang tidligere havde været en Orlogsmænd og købt en Ko, men den Orlogsmænd havde sendt Folk i Land for at skyde Koen. Da Forvalteren bragte den Besked ombord, blev andet Entreskifte, der var riffelbevæbnet, mobiliseret og sat i Land sammen med Slagteren. Efter nogle Timers Jagt var den vilde Ko fældet og Slagteren i Gang med sit Arbejde.

For Damp stod vi ind til Trondhjem. Paa Rheden laa den svenske Fregat »Norrköping« og 2 svenske Kanonbaade, 3 preussiske Fregatter og én preussisk Korvet, 4 engelske Panserskibe og én engelsk Hjulfregat og endelig de norske Skibe, Korvetten »Nornen« og Korvetten »Baldur«, ialt 15 Orlogs-

skibe af 4 Nationaliteter. — Der blev en vældig Saluterer. Det norske, svenske, tyske og engelske Nationsflag blev af »Sjælland« saluteret hvert med 21 Skud, og denne Salut besvaret af hver Nations Højstkommanderende med samme Antal.

En endnu stærkere Salut lød, da det norske Kongepar en Aften ved 10-Tiden ankom med den norske Fregat »Sct. Olaf«, idet der da blev afgivet en Salut paa 27 Skud af hvert af de tilstedeværende 15 Orlogsskibe.

Det er jo ganske vist ikke mærkt en Sommeraften ved 10-Tiden paa disse Bredder (Kl. 12 kan man læse et Brev paa Dækket uden kunstigt Lys), men Ankomstaftenen hvilede der ligesom en Skumring over Fjorden, og Salutternes Ildsøjler tog sig godt ud, navnlig udmærkede nogle af Skibene sig ved at salutere med gammelt Krudt, der i kun delvis forbrændt Tilstand viste sig som mægtige Ildsøjler fra Kanonerens Munding. — Der var mange Festligheder: Borgerbal i en dertil opført Træbygning, Bal ombord paa »Sct. Olaf«, Kongens Besøg paa Rheden, m. m.

Men Kroningen i Trondhjems gamle, under Restaurering værende Domkirke, ragede op over alt det andet.

Hvad der under Kroningshøjtideligheden gjorde mest Indtryk paa mig, var en Procession af alle Trondhjems Stifts Præster, iført hvide Messehagel og med alle Norges Biskopper i Spidsen. Biskopperne var ogsaa iført hvide Messeskjorter med gule Silkeforstykker og førte deres Bispestave i højre Haand. Blandt disse saavidt jeg husker 70 Gejstlige var der mange høje, kraftige og vejrslagne Skikkelser, rene Apostelskikkelser at se til. —

Kongen og Dronningen blev salvede af Trondhjems Biskop, og foruden Talerne ledsagedes Højtideligheden af en dejlig Kirkemusik.

(Mærkeligt nok faldt det i min Lod i Aaret 1906 som Chef for Panserskibet »Herluf Trolle« at overvære Kong Haakons og Dronning Mauds Kroning ogsaa i Trondhjems Domkirke, og ogsaa ved denne Lejlighed staar de Gejstliges Procession for mig som det højtideligste ved hele Handlingen.)

Kroningshøjtideligheden overværedes paa den danske Konges Vegne af en særlig Ambassade, bestaaende af Lehns greve F. Moltke til Bregentved som Chef samt Kommandør Friedrich

Lund og Grev Sponneck, der senere blev dansk Gesandt i Stockholm.

Da Festlighederne var forbi, blev denne Ambassade af Fregatten »Sjælland« ført fra Trondhjem til Molde, hvad der lettede dens Hjemrejse betydeligt, og denne Fart til Molde, der foregik under Damp, staar for mig som noget af det mærkeligste jeg har oplevet, idet Fregatten i enkelte Snævringer i Moldefjorden passerede saa tæt forbi lodretstaaende Klippevægge, at det næsten syntes, som om Læsejlsspirene paa Under-ræerne berørte Klipperne. — Vi opholdt os ikke længere i Molde, end at et Fartøj kunde sætte Ambassaden i Land, hvorefter vi straks stod tilsøs og sejlede hjem til Danmark.

Ombord i Fregatten »Sjælland« fik jeg min Udnævnelse til Premierløjtnant, saavidt jeg husker d. 8. August, i hvert Fald før der var gaaet ét Aar efter min Udnævnelse til Sekondløjtnant. —

Det var min første Rekord. I 1885 blev jeg Kaptajn, hvilket atter var en Rekord, og at jeg i 1900 blev Kommandør som knap 48 Aar og et Par Maaneder efter Marineminister, maa vel siges at være det samme. Jeg har i det hele taget været en heldig »Kantøffel«.

Om Efteraaret 1873 var jeg udkommanderet med den nye Skonnert »Sct. Thomas« paa Prøvetur rundt Skotland og Irland. »Sct. Thomas« havde allerede ved tidligere Prøver vist sig at være altfor stiv. For at give Skibet dets rigtige Dybgaende havde man nemlig hugget af Yderklædningen over Vandet og fyldt Ballastjern i Bunden (Folkevittigheden døbte den »den skrællede Vandmelon«), men disse Foranstaltninger gav Skibet en altfor stor Ballaststivhed, og dette viste sig ogsaa under vor Sejlads vestenfor Irland.

Med en frisk vestlig Kuling tværs ind om Styrbord og med passende Sejlføring slingrede Skibet 15° til Luvart og 25° ad Læ til. Og af disse Bevægelser gjorde den 22 enkelte Svingninger i Minuttet. Naar Skibet i en saadan Svingning ad Luv til mødte en Sø, smed den hele Luv Finkenet under Vandet, saa Dækket fyldtes, og Vandet havde Møje med at komme ud igen.

Jeg erindrer et ganske pudsigt Tilfælde: Paa Kobryggen under de midtskibs Fartøjer havde vi som almindeligt i Skibe

en hel Del Tremmebure med Høns og Ænder til Officersmessens Brug. Efter en Overhaling som nys omtalt, hvor Kobryggen i længere Tid havde været under Vand, viste det sig nødvendigt at fjerne disse Bure, og ved Eftersyn viste det sig pudsigt nok, at Hønsene efter at have rystet og pjusket sig befandt sig forholdsvis vel og ivrige efter at bringe deres Toilette i Orden, medens saa godt som alle Ænderne var — druknede!!

I Officersmessen levede vi i flere Dage af druknede Ænder.

Efter denne Sejlads bestemte Chefen, Kaptajn Rambusch, sig til at løbe ind til Cowes for at faa Lugekarmene forhøjet, hvorpaa vi forføjede os hjem.

I 1875 var jeg udkommanderet i Kanonbaads-Eskadre med Kanonbaaden »Øresund« — en løjerlig lille Tingest, bygget efter en engelsk Type, den saakaldte »staunch« Klasse. Den var kort og bred og var egentlig kun et flydende Underlag for en Armstrong'sk Forladekanon, jeg tror af 9" Diameter. Kanonbaaden havde 2 Skruer og stak kun 6 Fod dybt agter. Den løb ikke mere end 6 à 6½ Knobs Fart og var en daarlig Søbaad med store, urolige Bevægelser. Chefen var Premierløjtnant N. Han var en nervøs, ængstelig, ubeslutsom Karakter, der følte sig stærkt betynget af sit Ansvar som »Chef«. Jeg var den eneste Officer ombord, og da jeg ikke følte mig tynget af Ansvaret og var baade beslutsom og bestemt, tog vi Tingene paa diametral Maade. — Han kunde paa en utrolig trættende Maade hænge sig i alle Bagateller og vilde have Tjenesten indrettet som i et stort Panserskib. Det synes jeg aldeles ikke passede sig ombord i en Snaskebase som »Øresund« med sin 24 Mands Besætning.

Vi havde en lille fælles Kahyt agterude, og jeg kunde daarligt faa Ro om Natten paa Grund af hans nervøse Drøftelser af al den Risiko, som var forbundet med hans Ansvar. Kun ved at lade som om jeg snorkede, kunde jeg standse hans Veltalenhed, men det hjalp ogsaa i Reglen.

Dog mindes jeg en Nat, vi laa til Ankers paa Omøs Østside. Det blæste en Bransejlskuling af Øst, og vi laa brillant, men Vinden var jo paalands, og der stod en lille Smule Skvalp. Den Aften kunde Chefen ikke falde til Ro; han foregøglede

sig alle mulige urimelige Eventualiteter. Naturligvis blæste det i hans Hjerne op til en Paalandsstorm, der vilde sætte voldsom Sø, bringe Ankeret til at ribbe og smide Skibet iland paa Omø. Han fandt det ganske uforsvarligt, at der ikke var Officersvagt paa Dækket, men istedetfor ganske simpelt at give mig Ordre til at klæde mig paa og tage Vagt paa Dækket udbredte han sig over det uforsvarlige i, at der ikke var mindst 3 subalterne Officerer ombord, der kunde »lørne« om Vagten. »Hvor skulde de Officerer bo?« spurgte jeg. »Her er jo daarligt nok Plads til os to, og forresten kan vi to jo skiftes om Vagt paa Dækket. Nu klæder jeg mig paa og gaar op og tager Vagt, og saa purrer jeg Dem til Hundevagt Kl. 12.«

Efter en meget vidtløftig Diskussion klædte jeg mig paa og gik paa Dækket. »Pas nu endelig paa«, sagde han »at faa Lod i Bund og Skildvagt ved Loddet, og glem ikke at tage Mærker iland, saa De kan se, naar vi driver.« Det sidste var noget godt Sludder, thi det var mørkt, og der var ingen Mærker at se. Jeg svarede ham, at dersom han var urolig, kunde vi jo stikke 20 Favne paa det Bagbords Anker og lade det Styrbords falde, og forresten kunde han jo give Ordre til at sætte Dampen op og gøre Maskinerne klare.

»Hvor vil De hen?« sagde han. »Der er jo Eskadreordre for at ankre for Bagbords Anker og til at bakke Fyrene, saa kan vi jo ikke ankre for 2 Ankere og sætte Dampen op.«

»Aah, véd De hvad,« sagde jeg, »naar man frygter for at drive iland, saa er det enhver Sømands Pligt at tage Forholdsregler for at forhindre det.« »Jeg frygter ikke for at drive iland«, sagde han, »og jeg retter mig efter Eskadrechefens Ordre.«

»Ja, hvad er da Meningen?« sagde jeg, »vi har jo udført Eskadrens Ordre, men nu gaar jeg paa Dækket og purrer Dem Kl. 12,« og dermed gik jeg op, tændte mig en Cigar og travede op og ned ad Dækket over hans Køje.

Kl. 12 havde jeg den Fornøjelse at purre ham, hvorpaa jeg »stak« mig og sov de Retfærdiges Søvn, medens Chefen gik paa Dækket og »tog Mærker« i Mørke og gjorde Skildvagterne to-sede ved Loddet. »Øresund« drev imidlertid ikke iland den Nat, og næste Dag gjorde Løjtnant N. Indtrykket af at have reddet Skibet og gav mig Spydigheder over, at jeg ligegyldigt kunde sove fra en saa farlig Situation. —

En Dag blev der givet Eskadreordre til, at hvert Skib skulde forsyne sig med en Reservebeholdning af fersk Kød for Officererne for mindst 2 Dage.

I »Øresund« havde vi ingen Steder, hvor vi kunde opbevare Fødevarer i længere Tid end fra Dag til anden. Jeg gjorde ham opmærksom herpaa og spurgte, hvorledes vi skulde klare den Sag, og efter megen vidtløftig Snak spurgte jeg: »Hvad er da Deres Ordre? De er jo Chef.«

»Min Ordre«, sagde han, »jeg har meddelt Dem Eskadrechefens Ordre og giver nu Dem Ordre til at bringe den til Udførelse.«

»Vel!« sagde jeg og drøftede ikke den Sag mere; men da vi om Eftermiddagen fik Lejlighed til at købe Proviant i Korsør, lod jeg Kokken købe en levende Kanin, som jeg anbragte i en Balje med Grøntsager i og en Vandbeholder i Bunden. Over Baljen satte jeg et rundt blanktpoleret Messingrøstværk, som egentlig hørte til Kahytskylygten, og Baljen anbragte jeg ved Siden af dette. Da Chefen saa dette Arrangement, udbrød han »entrüset«:

»Men, Løjtnant Middelboe! Hvad er dog dette?«

»Reserveproviant for Officererne i mindst 2 Døgn,« svarede jeg.

Uendelig Palaber, men nogen bestemt Ordre fik jeg lige saa lidt ved den Lejlighed som ellers. —

Sagen havde sit Forblivende, og Morten var til stor Adspredelse for Besætningen og lod til at befinde sig særdeles vel. Ogsaa Chefen lod til at falde til Ro, men en skønne Dag kom der Signal om, at Eskadrechefen vilde inspicere Kanonbaadene.

Stor Travlhed og uhyre Nervøsitet. Nu gjaldt det om at præsentere Snaskebasen som vel organiseret Panserskib.

Der blev fejtet og pudset, der blev vasket og skrubbet, og skønt det ikke var noget, der vedrørte Chefen, før han omkring og bragte Forvirring allevegne. Paa éngang hørte jeg en fortvivlet Stønnen og uartikulerende Udbrud. Løjtnant N. var under sin Farten om standset foran Mortens Guldbur: »Løjtnant Middelboe!« kaldte han, og med en af Fortvivlelse rystende Stemme pegede han paa Morten og sagde: »Hvad gør vi med den?«

Han var saa bleg, at jeg troede, han skulde faa ondt og falde om.

»Jeg foreslaar, vi lader den staa,« svarede jeg roligt.

»Men er De gal, Mand!« udbrød han fnysende, »ved en officiel Inspektion! Det er jo umuligt,« og han vred sine Hænder.

»Skønt Deres Tiltale er af en noget ejendommelig militær Form, tillader jeg mig militærisk at forespørge Dem som Chef, hvad De befaler, der skal gøres?«

Uendelig Diskussion, men ingen Ordre, hvorpaa jeg lod Morten i sin Balje sætte ind paa Bordet i Kabyssen, der befandtes i et lille Dækhus.

»Naa ja,« sagde Løjtnant N. »men sørg saa for, at Admiralen ikke kommer derind.«

»Jeg skal gøre mit bedste,« sagde jeg, lukkede Døren af og gav ham Nøglen. — Endelig slog Timen.

Admiralen kom ombord. Da han under sin Inspektion havde set Mandskabets Opholdsrum, sagde han: »Det er ikke stort, men hvor har De Kabyssen?« Løjtnant N. rystede i Bukserne og blev hvidgul i Ansigtet. »Er De ikke rask, Løjtnant N.?« spurgte Admiralen. »Jo—oh«, stammede N. »Kabyssen er oppe i et lille Dækhus.« Han kunde næppe faa Ordene frem.

»Naa, den er vel lige saa lille som alt det andet. Lad mig se den.« Chefen stavrede af henimod Kabyssen, segnefærdig af Sindsbevægelse. Han kunde efterhaanden ikke tale, og Sveden sprang i store Draaber frem paa hans Pande.

Jeg maatte overtage Samtalen med Admiralen. »Kabyssen er i dette Dækshus, Hr. Admiral, den anden Halvdel er taget til Bestiklukaf. Det er ogsaa lille, men ganske vel indrettet,« og jeg gik hen og lukkede Døren op for at lede Admiralen bort fra Kabyssen.

Men Admiralen tog fat i Kabysdøren og vilde lukke den op. Men den var jo laaset. »Lad den lukke op«, sagde han. Jeg henvendte mig til Chefen og bad ham om Nøglen.

»Har Chefen Nøglen til Kabyssen?« spurgte Admiralen. »Paa Grund af særlige Forhold, Hr. Admiral«, svarede jeg og var bristefærdig af Grin.

Baadsmanden og de nærmeststaaende vendte Ryggen til, men det var tydeligt at se paa deres Skuldre, at de enten hulkede eller grinte.

Chefen rakte mig rystende Nøglen og saa fortvivlet ud.

Jeg aabnede Døren, og ind traadte Admiralen. Denne var

bekendt for sin Kærlighed til Dyr og var altid, hvor han færdedes privat, ledsaget af en lille Terrier, som sjældent forlod ham. »Kabyssen er ikke stor, Hr. Admiral,« sagde jeg, »men det gaar dog.« Admiralen havde imidlertid straks faaet Øje paa Baljen paa Bordet og gik hen og kiggede ned i den.

Løjtnant N. var en Besvimelse nær.

»Men hvad er dog det, Løjtnant N.? Sikken en sød lille Kanin!« og han gav sig venligt til at lege med Morten.

»Hr. Admiral...«, begyndte N., men saa kunde han ikke mere. Admiralen saa spørgende paa mig.

»Det er Officerernes Reserveproviant for mindst 2 Dage, Hr. Admiral,« svarede jeg.

»Naa, det er jo meget praktisk,« sagde Admiralen, »men lad dog det lille Dyr komme ud i Luften, det er da Synd, at den skal staa herinde.«

»Den har ellers sin Plads agterude ved Skylightet,« sagde jeg »men efter Chefens Ordre er den stillet herind idag.«

»Naa, det var derfor, De havde Nøglen i Lommen, N.« sagde han, »den behøvede De da ikke at skjule for mig. De véd jo, hvor meget jeg holder af Dyr! Jeg savner daglig min lille Bob.«

Tonen var venlig og spøgefuld, og Chefen begyndte at leve op igen. »Saa fik jeg da Kabyssen at se,« sagde Admiralen smilende og gik videre, og jeg lod Morten bringe til sin vante Plads.

Enhver vil kunne forstaa, at jeg havde Vanskeligheder ved at komme ud af det med den Mand. Imidlertid gik det saa nogenlunde. Han var kattevenlig og bragte mig derved til at gøre mit bedste, idet han overlod mig alting, sigende, at han respekterede min Dygtighed, selv om vi i mange Tilfælde tænkte forskelligt. Efter Togtet kom Forklaringen paa hans »Respekt«. Da jeg meldte mig til Tjeneste ved Søofficerskorpset, sagde dets Chef, Admiral Sommer, til mig med en venlig, men alvorlig Mine: »Ja, Løjtnant Middelboe, jeg finder det rigtigt at gøre Dem bekendt med den Rekommendation, som Løjtnant N. har skrevet om Dem.«

Og den var sandelig ikke god: Jeg manglede Iver og Interesse for Tjenesten, savnede Kendskab til Regulative og Reglementer og havde ingen Kendskab til eller Interesse for Organisation og Skibets daglige Tjeneste.

Jeg saa jo lidt forbavset paa Admiralen og sagde: »Tillader Hr. Admiralen, at jeg ytrer nogle Ord?« Han nikkede venligt til mig: »Det maa De gerne, men hør nu først: Jeg har aldrig bemærket eller hørt noget saadant om Dem. Det, jeg har set af Deres Færd og Deres Tjeneste, har givet mig et andet Indtryk, og jeg vil sige Dem her, at en Rekommandations Betydning afhænger jo meget af, hvem der har skrevet den.« »Tak, Hr. Admiral,« sagde jeg, »saa vil jeg give Afkald paa at udtale mig. Jeg kunde let komme til at sige for meget.« »Forhold De Dem roligt, Middelboe, saa ordner det sig nok.«

Hvad han mente hermed, forstod jeg ikke rigtigt, men næste Aar blev jeg atter udkommanderet med Løjtnant N. som Chef, dennegang med Kanonbaaden »Falster«, der var lidt større end »Øresund«, men forøvrigt af en lignende Type.

Med »Falster« var der foruden mig udkommanderet Sekondløjtnant Otto Heckscher og en Maskinmester ved Navn K. Nu havde Chefen altsaa andre at lade sin Nervøsitet gaa ud over, og K. drillede ham ikke saa lidt. Naar saaledes Chefen, naar han var paa Kommandobroen, et Par Gange i Minuttet gennem Talerøret varskoede til Maskinen f. Eks.: »5 Omdrejninger mindre.« eller »10 Omdrejninger mere« ell. lign., skete der slet intet. K. havde givet sine Ordre i Maskinen, og der gik lang Tid, inden Løjtnant N. opdagede dette.

Men en skønne Dag, da en saadan Ordre blev givet, var K. paa Dækket og saa gennem Skylightet, at den vagthavende Assistent pillede ved Damphanen for ialtfald tilsyneladende at efterkomme Chefens Ordre. K. prajede med en skingrende, skærende Stemme: »Hvad er det, De gør? Vil De lade være at røre ved Damptilgangen.«

»Det er Ordre fra Broen,« svarede Assistenten.

»Lad være alligevel!« brølede Maskinmesteren, »nu skal jeg komme ned.« Uheldigvis havde Løjtnant N. hørt dette. Han kaldte K. og os to Officerer ned i Kahytten og holdt en meget alvorlig Tale til Maskinmesteren, hvori han pegede paa mulig Krigsret! K. svarede: »Ja, kom De bare med Krigsret! Den skal komme til at gaa ud over Dem selv! For jeg kan af Maskinjournalen og ved Vidner bevise, at naar De er paa Broen, saa falder Ordrene til Ændring i Maskinens Gang saa hyppigt, at den ene Ordre ikke kan virke, før den anden kommer. Enhver

maskinkyndig Mand vil give mig Ret i dette.« Skænderiet fortsattes, og Resultatet blev det samme: N. stak som sædvanlig Piben ind. —

Efter dette Togt sagde Admiral Sommer til mig med et gemytligt Smil: »Det glæder mig, Ltn. Middelboe, at De fra dette Togt har faaet en god Rekommendation.«

»Jeg tror ikke, at jeg har været anderledes end ifjor, Hr. Admiral,« sagde jeg, »men dennegang har han haft to andre at lade sin Nervøsitet gaa ud over.« Og jeg fortalte Admiralen Scenen med K., som han smilende paahørte, hvorpaa han venligt sagde mig Farvel.

I »Tidsskrift for Søvæsen« havde der netop for nylig været aftrykt nogle Rekommendationer fra Tordenskjolds og Niels Juels Tid, og mange af disse var ikke gode, men mine Kammerater og jeg var enige om, at en daarligere Rekommendation end den, jeg havde faaet i 1874, var der ikke blevet givet nogen Officer siden Tordenskjolds Tid. Admirals Ord, at en Rekommendations Betydning afgang af, hvem der havde givet den, viste sig at være Sandhed, da jeg 10 Aar efter — Admiral Sommer var død, og Admiral Wrisberg Chef for Søofficerskorpset — ved et Valg-Avancement sprang til Kaptajn.

Lige fra jeg kom til København for at blive Kadet, kom jeg meget i Huset hos min Faders yngre Broder, Onkel Daniel. Han var gift med Tante Sofie, en Datter af afdøde Ingeniør Major Lund, og af Børn var der Betsy (Elisabeth), Steffen, Sofie og Marie. Onkel var Invalid fra Krigen 1848—51 og, efter at have været Kasernekommandant i Rendsborg, afskediget som Oberst og meget svag og medtaget. Han bar sin Svaghed som en Mand, og naar jeg nu som en skrøbelig Apoplektiker faar den Ros af mine Omgivelser, at jeg bærer min Skrøbelighed tappert, tænker jeg ofte med Taknemlighed paa det Eksempel, Onkel Daniel i sin Tid har givet mig. — Tante Sofie var mageløs trofast og utrættelig i at passe sin syge Mand, sit Hjem og sine Børn. Hun gav os mangfoldige sunde og gode Raad, og endnu paa mine gamle Dage tænker jeg paa hende, hver Gang jeg tørrer mine Fødder paa en Gulvmaatte, thi det er hende, der i sin Tid har lært mig at gøre det paa rette Maade. Hendes gamle Moder, Majorinde Lund, boede som Enke i

Frue Kloster i Stormgade. Hun var en meget livlig Dame, med hvem jeg stod paa den venligste Fod, og naar jeg — hvad der ofte hændte — fulgte hende fra Onkel Daniels til hendes Hjem og bød den gamle Dame Armen, fortalte hun mig meget livligt om sine Oplevelser. Hendes Fader havde været Admiral i den hollandske Marine, og hun kunde fortælle meget om sit Kendskab til de hollandske Forhold. Som Barn havde hun siddet paa sin Faders Arm og set Napoleon den Store i Spidsen for sine Tropper rykke ind i Amsterdam, og hun mindedes tydeligt, sagde hun, hans Herskerfysiognomi. Hendes Søn, altsaa min Tante Sofies Broder, Fridrich Lund, var Kommandør i den danske Marine og blev min Chef, da jeg i 1876 blev udkommanderet med Fregatten »Jylland« paa Vintertogt. — Kommandør Lund var af en anden Støbning end min Chef fra Kanonbaadene. Han var den personificerede Ro og Sømand til Fingerspidserne. Han havde mere end én Gang hørt mig fortælle om mine Oplevelser med Lt. N., og da jeg meldte mig til ham, sagde han smilende: »Pas nu paa, Middelboe, at De kan faa Dem en god Rekommendation til at hjælpe paa N.'s.« Og saa spurgte han, om jeg turde paatage mig at være Observationsofficer i Fregatten. Jeg svarede, at jeg skulde gøre mit Bedste. »Ja, Garde har sagt mig, at jeg kan betro Dem det.« Garde havde været min Chef i »Dagmar« i 1872, og var en Dusammerat af Fridrich Lund. Og dermed var Sagen afgjort, hvad der skaffede mig nogen Misundelse mellem mine ældre Kammerater ombord, som følte sig forbigaaede og regnede mig som altfor ung til det Hverv.

Saavidt jeg husker, anløb Fregatten ikke nogen Kanalhavn, men sejlede lige til Cadix, hvor vi fik Vin ombord til Officerer og Mandskab. Det danske Skibsøl kan nemlig ikke holde sig ombord i Trophevarmen, der er derfor kun medgivet Øl til den første Del af Togtet, og naar det er opbrugt, gives der Mandskabet en daglig Ration af en Pægl Sherry istedet for en Pot Skibsøl. Sherryen blander hver Mand selv med et passende Kvantum fersk Vand fra Cisternen. Det paastaas, at denne fortyndede Sherry er sundere for Folkenes Maver end det sure Øl. I Cadix blev der købt Sherry til 18 £. Piben til Mandskabet, og denne Sherry drak vi ogsaa til dagligdags i Officersmessen. Den almindelige i Handel og Vandel respekterede Sherry

kostede 28 £ Piben ($\frac{1}{8}$ Pibe = 75 Flasker), og det var den Sherry, vi nød i Messen ved selskabelige Lejligheder, og hvormed vi forsynede os til senere Brug i Hjemmene. Den kostede os her med Fragt og Afpropning 1 Kr. og et Par Øre for 1 Flaske, og det var en Sherry, man kunde byde enhver. Den tillavedes paa Vinfabrikkerne i Cadix paa forskellig Maade efter Smagen. Den, der benævnedes »english taste«, var temmelig »dry« (tør) og »pale« (lys), og den, der benævnedes »Scandinavia taste«, var sødere af Smag og mørkere af Farve, »golden«. Men vilde man have noget bedre, kostede den 34 à 36 £ Piben, og en fin, tør »Amontillado« kostede 66 £ Piben. I samme Pris stod en mørk, sød Sherry, som hed »Pedro Ximenes«, der brugtes til Dessertvin ligesom den søde Madeiravin, der kaldes »Malvoisir«, paa Engelsk »Malmsey«.

Ombord i Fregatten var der en ung Skibslæge, som hed Breuning-Storm. Paa Vejen over den biscayiske Bugt besluttede vi to os til at gøre en Tur til Sevilla, naar vi kom til Cadix. Vi gav os straks igang med at studere det spanske Sprog efter en »Polyglotte«, hvor forskellige Sætninger var opført paa Spansk og paa andre Sprog (Tysk, Engelsk, Fransk). Under Fregattens Ophold i Cadix fik vi den ønskede Tilladelse og rejste med Jernbanen til Sevilla. — Mit Ophold her har jeg beskrevet i en Skizze, som i sin Tid blev trykt og udgivet af »Foreningen til Folkeoplysningens Fremme«. Jeg indskrænker mig derfor her til nogle ganske flygtige Bemærkninger:

I Toget kom vi trods vort mangelfulde Spanske i Samtale med en Dame, som præsenterede os for sin Datter paa ca. 20 Aar, og naar det kneb for os med Konversationen, saa fandt vi en passende Sætning i Polyglotten og bad hende læse den spanske Tekst. Hun fandt atter en Sætning paa Spansk og lod os læse den paa de andre Sprog. Denne Konversationsmetode var vel noget langsom, men morede aabenbart vore spanske Bekendte og forkortede i det mindste Rejsen.

I Sevilla saa vi det kongelige Slot og forskellige Museer, og jeg medbragte derfra 4 uretoucherede Fotografier af Malerier af Murillo, der efter Hjemkomsten blev sat i Glas og Ramme og endnu hænger paa min Væg. Vi saa en Tyrefægtning, men Spanierne sagde, at den var der ikke noget ved; det var en, der var arrangeret for de Tilrejsende, og jeg maa give

Spanierne Ret. Det morsomste for os var at se Tilskuerne. De spanske Damer med deres Mantille over Hovedet ustandseligt ryggede Cigaretter. Paa Hotellet, hvor vi spiste table d'hote Middag, vakte vi Opmærksomhed ved at drikke den lokale vino nero (Rødvin) og vino bianco (Hvidvin). Denne Vin hørte med til Kuverten og nødtes ikke af de lokale Herrer og Damer. Os smagte den udmærket, og vi havde jo ingen Grund til at spille Rigmænd.

Fra Cadix sejlede vi til Madeira og havde paa Vejen en Storm af Sydost. Denne kom saa pludseligt over os, at vi ikke fik Tid til at bjerge Bram- og Bovenbram-Ræer eller Bramstænger. Næstkommanderende var ængstelig for, at disse skulde havarere under den voldsomme Slingerage, men Kommandør Lund sagde med en velsignet Ro: »Jeg vil ikke risikere noget ved at sende Folk tilvejs under disse Forhold. Støt Boven-godset, saa godt De kan, og lad det holde. Hvis ikke, klarer vi os uden det.« Hvor jeg mindedes Ltn. N. Chefen satte Dampen op og drejede under med Skruen langsomt i Gang, hvorved Bevægelserne blev mindre voldsomme, og Bovengodset holdt.

Ved Anduvningen af Madeira viste det sig, at vor Længde, altsaa vore Søure, passede godt, men jeg havde ogsaa i Cadix haft Lejlighed til at sammenligne Søurene med det dér givne Tidssignal. Paa Madeira fik jeg ogsaa Lejlighed til at revidere vore Søure, hvad jeg var meget glad ved, da jeg stadig var Genstand for Kritik som Observationsofficer fra mine misundelige Kammeraters Side.

Paa Madeira gjorde vi en Udflugt op til et bekendt Udflugtssted, der kaldtes de smaa Koraller, som laa oppe i Bjergene. Turen derop foregik pr. Æsel eller egentlig pr. Mulæsel (Burico) med en Fører løbende ved Siden af, holdende Æslet i Tøjlen. Nedad gik Turen mærkeligt nok pr. Kælke.

Vejene var brolagte med Rullesten paa Kant, der var ganske blanktslebne af denne Kælketrafik. Kælkens Meder var ikke beslaaede med Jern, men var af det bare Egetræ, der ligeledes var blanktslidt. En Fører satte sig op bag paa Kælken og styrede med en lang Stang, ligesom det er Skik og Brug i Norge, naar man i Sneføre kælker ned fra Frognersæteren.

Her paa Madeira gled Kælken i en lynende Fart nedefter,

og Føreren advarede med høje Raab alle dem, som man mødte paa Vejen. Disse retirerede skyndsomst i Sikkerhed bag Hjørner eller Træer eller krøb op paa de langs Vejen i Almindelighed værende Stenmure. Sammenstød vilde have fremkaldt Ulykker, og denne Fart nedad Bjergvejen forekom mig at være noget af det farligste, jeg har været med til. Medens vi var ca. 3 Timer om at ride op, var vi maaske knap 20 Minutter om at rutsche ned, men det foregik ogsaa i en saadan Fart, at Ild og Røg stod ud fra Kælkemederne. At standse paa Vejen var der ikke Tale om, men inde midt i Byen var der et lille Torv, der laa paa en Bakke, og midt paa denne Bakke standsede Kælken af sig selv.

Vi var til Middag hos den danske Konsul Selbye, hvis Navn er saa velbekendt fra den gode Selby Madeira. Ved Middagen stod der 1 Flaske Rødvin (Claret) paa Bordet, men dette var kun en Skueret, thi der blev ikke skænket af den, men der var mange Sorter Madeira, tør og sød, mørk og lys, stærkere og lettere. —

Vor Vært anbefalede os særligt en Blanding af, saavidt jeg husker 1818 og 1828, og denne var ogsaa meget tiltalende og forholdsvis let.

Imidlertid skulde man jo passe paa at tage med Forsigtighed til Glassene, og det lykkedes os da ogsaa at lade være at faa for meget, skønt Stemningen blev meget livlig. Jeg kan huske en af de ældre Løjtnanter syngende: »En Mursvend stod paa sit Stil-lads«. Han foredrog den med megen Humor og i københavnsk Jargon, og det morede Konsulen og nogle ældre Frøkener Selby, der alle forstod det danske Sprog.

Af Søure (Kronometre) havde vi i Fregatten 3, der benævnedes A., B. og C. Disse skulde hver Dag trækkes op til bestemt Tid, og der blev ført en saakaldt Observationsprotokol, hvori hvert Urs Visning blev nøjagtigt indført, den saakaldte »Sammenligning af Søure«, ligesom Urenes Visning for hver Dag i Forhold til Greenwich Urstand blev udregnet ved Hjælp af hvert enkelt Urs saakaldte daglige Gang, d. v. s. dets daglige Vinding eller Tab, kendt fra tidligere daglige Observationer. Enhver Sømand kender Betydningen af at vide nøjagtig Besked med Søurenes Visning, da denne ligger til Grund for de daglige Længdeobservationer.

Paa Vejen til Vestindien havde jeg det Uheld, at et af Urene (B.) gik istaa. Havde det nu været, fordi jeg havde glemmt at trække det op, havde det været en flov Historie for mig, men det var heldigvis ikke Tilfældet, thi Uret kunde trækkes op nogle faa Omdrejninger mindre end det daglige Antal, og ved Udregningen viste det sig, at det var gaaet istaa et Par Timer, førend det i Almindelighed blev trukket op.

Grunden, hvorfor det var gaaet istaa, kunde ikke oplyses. Jeg satte det igang igen efter Sammenligninger med A. og C., og Uret gik godt for Fremtiden. Jeg tav stille overfor mine Kammerater, men fortalte Sagen til Kommandøren, der billigede min Handlemaade.

Da han kunde mærke, at jeg var ked af denne Uraffære, trøstede han mig ved paa sin rolige Maade at bemærke: »Nu skal De ikke ærgre Dem over den Sag, Middelboe; enhver véd, at et Kronometer kan spille En et saadant Puds, og derfor har vi jo ogsaa tre.« —

Se, det var en anden Mand end min Chef fra Snaskebasen.

Ved Anduvningen af Vestindien passede vor Længde godt, hvad der var mig en stor Trøst, og det lykkedes mig at faa nogle gode Urstands-Observationer ved at maale over »kunstig Horisont« paa en Klippe i Gaarden paa Sct. Thomas' Fort.

Guvernørfamilien var den samme, som da jeg var i Vestindien i 1872, og Kommandør F. Lund var en fortrolig Ven af den. Som Kommandørens Adjudant kom jeg der jævnlige sammen med ham og var meget glad ved disse hyggelige Besøg.

Vort Ophold var dennegang længere end sidst, idet vi ankom før Jul og først sejlede hjemad midt i Februar. Jeg besøgte ret hyppigt en Planter ved Navn Svitser, en Plejesøn af den bekendte E. M. Svitser, der startede den bekendte store Bjergningsentreprise. Planteren Svitser, der boede paa en af sine Plantager ved Navn »Work and Rest«, var gift med en kulørt Dame, en saakaldt Quadron, d. v. s. Datter af en Hvid og en Mulatinde. Faderen var en irsk Planter ved Navn Quale, og Moderen en Mulatinde fra en af hans Plantager. — Quadrondamer er næsten ikke til at skelne fra de hvide, kun de Indviede, f. Eks. gamle Kreoler, d. v. s. indfødte Hvide af europæisk Afstamning, skal paa Øjenkrogene og paa det hvide i Neglene kunne spore den kulørte Afstamning.

Dette gav Anledning til, at en af mine yngre Kammerater ombord, Sekondløjtnant Jessen, ganske uskyldigt kom galt afsted. Fru Svitzers ugifte Søster, Miss Victoria, spillede en Dag for os, og Jessen satte sig ved Siden af Klaveret og betragtede hendes Hænder. Paa éngang rejste hun sig op, spruttede af Raseri — Quadronblodet er hedt og opblussende —: »Hvorfor stirrer De saa uforskammet paa mine Hænder?« foer det ud af hende. »Jeg beundrer«, svarede Jessen, »den Hurtighed, hvormed Deres smukke smaa Hænder farer henover Tangenterne.« »De skal ikke beundre mine Hænder,« sagde hun meget fornærmet, og Jessen var ganske uforstaaende, da hun gik sin Vej. Han beklagede overfor Fru Svitzer det forefaldne og fik af hende meget godmodigt den Forklaring: »De skal aldrig se en Quadron dame paa Fingrene. Det betragter hun som næstvist og nærgaaende.«

Medens jeg under et Besøg paa »Work and Rest« opholdt mig der fra den ene Dag til den anden, mødte Fru Svitzer ikke til Frokosten. »Er Fruen ikke vel?« spurgte jeg. »Jo Tak,« sagde Manden, »men hun hviler sig et Øjeblik, da hun i Nat har faaet en Dreng.« — Et Øjeblik efter præsenterede han mig for den Nyfødte, der laa ganske nøgen paa sin Moders Seng, dækket af et af de store Fluenet, hvormed man skærmer en stor Steg. Her laa han og sprællede og suttede paa sin Tommelfinger.

Fru Svitzer mødte til Middagen tilsyneladende i bedste Velgaaende, og jeg havde endnu en Overraskelse, nemlig at se mine Værtsfolks to-aarige Søn sidde med ved Bordet i en høj Barnestol og spise Grød med en Teske.

En anden Gang, jeg var paa »Work and Rest« denne Gang ledsaget af min yngre Kammerat, Aage Rasmussen, red vi en Tur til Bassinet paa Svitzers raske smaa Ponnyer.

Rasmussens Hest stødte noget og var en saakaldt »pacer«. Han blev gennemredet, og hans hvide Bukser viste tydelige Blodpletter bagpaa, da vi kom hjem. Hans Gang var noget besværet, bl. a. fordi Bukserne klæbede sig fast i Saarene, og han sad noget uroligt paa sin Stol.

Om Aftenen blev vi paa Svitzers Altan underholdt af en af hans sorte Negerarbejder, der med høj, blød og smuk Tenorstemme sang engelske Sange og Neger-Viser for os og bl. a. den engelske »Home sweet Home.«

Under Opholdet i Vestindien var vi med Fregatten en Tur til Venezuela. Nogle Sct. Thomas Købmænd havde et gammelt Pengemellemværende med Republikken Venezuela, og vor Chef skulde rette en diplomatisk Henvendelse til Republikens Præsident i den Anledning.

Vi havde en meget gunstig Rejse til La Guyras Rhed, og derfra kørte Chefen, ledsaget af Sekondløjtnant Jessen og mig, til Hovedstaden Caracas.

Denne Køretur var i høj Grad besværlig. Vi sad i en lille ganske bekvem Vogn, trukket af 4 Muldyr, med en Forrider siddende paa en af de forreste. Vejen var paa nogle Steder udsprængt i Klippen og stillede store Fordringer til Vognens Fjedre, skønt den saa forholdsvis jævn ud, idet den var bedækket af et Lag rødbrunt Støv, der paa sine Steder laa i en Tykkelse af 6—8 Tommer.

Det var stille og solvarmt, og da vi kom til Caracas, var vi saa tilstøvede, at man daarligt kan tænke sig Muligheden deraf, naar man ikke har prøvet det. Jessen og jeg tog ind paa et Hotel af en meget primitiv Art, men vi kunde dog faa et Bad og faa vore Klæder børstede, saa at vi en Timestid efter kunde præsentere os nogenlunde anstændige hos El consule danese, hvor vor Chef var taget ind. Konsulen var Generalkonsul og hed Stürup og stammede fra Varde. Hans Kone var en Spanierinde, og der var en voksen Søn, der, saavidt jeg husker, var Konsul og besørgede Konsulatsforretningerne. Hans Kone var en af de smukkeste Damer, jeg har set, en tysk Kreolerinde, sennora Marguerita.

Hun forærede mig nogle Kolibrier, som jeg bragte hjem til min Kæreste, der i mange Aar havde Glæde af dem. En saadan udstoppet Kolibri, anbragt paa en Balkjole eller i Haaret, er den smukkeste Damepynt, man kan tænke sig paa Grund af denne lille Fugls pragtfulde metalglinsende Fjerbedækning paa Hals og Bryst. De er derfor saa godt som ikke til at faa i Handelen. —

Hos Generalkonsul Stürup var der en Aften Bal, hvor der herskede den største babyloniske Sprogforvirring, som jeg i mit Liv har været Vidne til. Spansk, Portugisisk, Engelsk, Fransk og Tysk surrede om Ørerne, og efterhaanden talte man Dansk til de Franske og Fransk til de Danske, til Damerne efter

bedste Evne Spansk, og naar man bukkede for en Dame til en Inklinationstur, sagde man: »Une palomika sennoritta.« Naar man var færdig sagde man: »Beso los manos« eller »los pieds de usted«.

Jeg erindrer fra den Aften to henrivende unge Piger, Døtre af den amerikanske Generalkonsul i Carracas, Mr. Russel, som Morgenen efter Ballet afhentede Lt. n. Jessen og mig til en Køretur, paa hvilken de viste os deres Faders Have og bød os modne Granatæbler, som vi plukkede af et Espaliertræ.

Den Dag da Chefen var til Audiens hos Præsidenten, Guszman Blanco, var han ledsaget af begge sine Adjudanter, Lt. n. Jessen og mig. Vi mødte til den bestemte Tid i Højesteretsbygningen, vistnok den eneste officielle Bygning i Carracas. Vi stod paa en Altan over Indgangsportalen og saa Præsidenten komme kørende fra sit Landsted, der laa noget udenfor Byen. Hans Vogn var ledsaget af en »Livvagt«, bestaaende af ca. 40 Mand til Hest. Det var smukke, slanke og kraftfulde Skikkelser med bare Ben, bare Arme og de mest forskellige Hovedbedækninger.

Dragten var nærmest Pjalter, men alle havde de et højrodt Skærf bundet om Livet, vistnok et Tegn paa deres Værdighed. Deres Bevæbning bestod i en Slags Lanser med et lille rødt Flag under Lansespidsen. Hestene var unge, smukke Dyr, og Rytterne red, som om de var ét med deres Dyr.

Alt ialt var denne Livvagt Typer paa unge, smukke Røvere, og af dem var der dengang mange i Venezuela, saa det blev anset for uomgængeligt nødvendigt for Præsidenten at omgive sig med denne Sikkerhedsvagt.

Opstand og Borgerkrig var dengang den normale Tilstand i Venezuela, og Fru Stürup forklarede os, at det ikke skulde overraske os, om vi den næste Dag blev Vidne til et Angreb af Præsidentens Modstandere — noget saadant kunde ske ligesaa godt den ene Dag som den anden. Men nu da Præsidenten opholdt sig paa sit Landsted, var det jo rimeligt, at et eventuelt Overfald vilde ske dér.

Guszman Blanco var en høj, smuk Spanier med et meget poleret Væsen. Han talte ret flydende Fransk, tildelte med nogle smukke Ord Kommandøren den eneste venezuelanske Orden: »el busto de Bolevar«, og lovede ham, at han skulde

tage hans Henvendelse under den mest indgaaende Overvejelse.

Da Chefen refererede dette til Generalkonsul Stürup smilede han og sagde, at det var jo udmærket.

A propos sidstnævnte, saa talte han det mest flydende Spansk, men hvad enten han talte Spansk eller et andet fremmed Sprog, saa talte han med en Accent, der for mig gamle Vestjyde tydeligt mindede om Varde. At denne Accent var fremtrædende, naar han talte Dansk, var jo ganske naturligt.

Efter nogle Dages Ophold i Carracas kørte vi tilbage til La Guyra.

Langs Vejen saa man ret hyppigt smaa pyramideformede Stendynger med et Trækors i Spidsen. Paa senere Forespørgsel erfarede vi, at dette betød, at der paa Stedet var fundet og som oftest begravet en myrdet Rejsende. »Oho«, tænkte jeg, »saa er det derfor, at Chefen, før vi gik fra Borde, havde beordret os til at tage en ladt Revolver med i Lommen.«

Vi var imidlertid ikke Genstand for Ubehøgeligheder af nogen Art uden Støvet og Varmen, som til Gengæld var frygteligt.

Ved vor Ankomst til La Guyra laa Chefens Slup paa Aarerne indenfor Havnepieren. Paa Grund af den næsten altid tilstedeværende stærke Dønning kan en Baad kun lægge til Pieren det Øjeblik, man skal stige ud af den eller ind i den, og denne Proces skal foretages med overordentlig Paapasselighed og sømandsmæssig Behændighed, idet Baaden af Dønningen hæves og sænkes indtil et Par Favne, og man maa springe ombord i den i det Øjeblik, da den er paa sit højeste.

Vi kom vel ombord og havde en gunstig Tilbagerejse, saa vi var igen i Vestindien inden en Uges Forløb.

Om Tilbagerejsen fra Vestindien erindrer jeg ikke noget særligt. Mine Søure maa altsaa have virket tilfredsstillende, ellers skulde jeg nok have husket det.

Ved Finansaarets Udløb d. 1ste April strøg vi Kommando, hvorefter jeg blev sat til Tjeneste som Inspektionsofficer ved Orlogsværftet. Her blev jeg i nogen Tid ansat som Chef for Flaadens Kompasvæsen under dennes Fraværelse, og som saadan maatte jeg ud og undersøge Kompasserne i Panserskonner-ten »Absalon«. Her vilde min forrige Chef, N., have rystet i

Bukserne, men jeg gik paa med krum Hals og slap godt derfra. Mine Deviationstabeller viste sig under Togtet at passe rigtigt godt.

Den 1ste Juli 1877 blev jeg kommanderet til Tjeneste under Ingeniørkorpset ved dettes Søminetjeneste (det passive Søminevæsen), og herfra gled jeg i Løbet af det kommende Aar over til Flaadens Søminevæsen (det aktive Torpedovæsen), og uden at jeg anede det, gled min Skæbne herved ind paa Torpedovæsnet, der skulde blive min tjenstlige Livsopgave til 1890.

Den 17. Januar 1878 havde jeg Bryllup, og jeg husker tydeligt, hvorledes midt i Jublen og Lykkefølelsen Ansvarret for et andet Menneskes Vel og Ve stod tydeligt — men ikke truende — for mig.

Jeg følte det som en Indvielse til at være Mand, og da Vorherre d. 1ste Nov. 1878 skænkede mig mit første Barn, da stod det klart for mig, at Ansvarret voksede. Nu var det foruden et andet Menneske den kommende Slægt det drejede sig om. Det var, som om jeg i mit stille Sind kunde høre Kommandør Fridrich Lund med sin gode, beroligende Stemme spørge mig: Tror De nu, De kan klare den, Middelboe? og mig selv svare ham: Jeg skal gøre mit bedste, saa vil Vorherre nok hjælpe mig til.

Og det har han gjort, men jeg følte dengang som ved Bryllupet, at nu var det ikke en Indvielse, nu var det en Udvælgelse. Nu var jeg Mand. Jeg gik imidlertid uden Frygt videre.

Og her slutter jeg mine Erindringers 1ste Afsnit fra Barndommen til Manddommen.

MANDDOM

FORINDEN jeg begynder paa dette 2det Afsnit af mine Erindringer, føler jeg Trang til at udtale, at den Misundelse blandt Kammerater, hvoraf jeg saa det første spæde Udslag i Fregatten »Jylland« 1876—1877, i mit følgende Liv ofte har vist sig og i meget stærkere Grad. Dette vil næppe forundre dem, som kommer til at læse disse Erindringer, ligesaa lidt som det i sin Tid har undret mig. De har ofte givet mig Anledning til bitre Tanker, men jeg vil bestræbe mig for at holde saadanne ude her — efter bedste Evne ialtfald.

Erindringerne fra min Torpedo-Tid er saa talrige, at jeg maa holde mig til ganske enkelte Træk. Og noget lignende maa jeg sige om de efterfølgende Perioder — min Tjeneste som Vagerinspektør og senere som Marineminister, — skulde jeg nogensinde faa Tid og Kræfter dertil, kunde jeg tænke mig Udarbejdelsen af enkelte Sær-Afsnit, men det maa blive et Fremtidsspørgsmaal.

I 1879 og 1880 var jeg udkommanderet med Torpedoskibet »Esbern Snare« som Næstkommanderende. »Esbern Snare« var en af de to Søster-Panserskonnerter (»Absalon« og »E. S.«), der umiddelbart før Krigen 1864 var bleven købt i England. »Esbern Snare« var bleven omdannet til Torpedoskib, idet der i dens Forende var bleven indbygget et Undervands-Udskydningsapparat for selvbevægende Torpedoer (Whitehead's), og Skibet benyttedes nu til Indskydning af den 19 Fod lange Whitehead-Torpedo af 15" Diam. og til Forsøg med Overvands-Udskydning af den mindre 14 Fod lange Torpedo af 14" Diam.

»Esbern Snare« havde Station paa Præstø Fjord, og Indskydningen foregik med Skibet liggende »svinebundet« mellem 4 opankrede Bøjer.

Overvands-Forsøgene med den 14'' Torpedo foregik paa den udenfor Fjorden beliggende saakaldte Strandegaards Rhed.

Chefen var Premierløjtnant Francis Lund, og foruden mig var der ombord en yngre Officer, en Læge og en Maskinmester. Desforuden var der som oftest en Proviantforvalter, der var Medlem af Officersmessen, men naar en saadan ikke havdes til Disposition, besørgetes Intendanturtjenesten af en Under-intendant.

Tjenesten ved Præstø-Stationen var, naar det gjaldt Indskydning, temmelig ensformig, og det var en behagelig Afbrydelse, naar den ombordværende Beholdning var indskudt, at gaa til København og aflevere den paa Torpedokorpsets Magasin for Whitehead Torpedoer og faa andre i Stedet.

De 14'' Torpedoer, som benyttedes til Overvands-Forsøgene, blev indskudt fra en saakaldt »frame«, som jeg ligesaa godt kan benævne paa Dansk som Udskydningsramme. Saadan Rammer var anbragt paa Siderne af vore 3 mindste Torpedobaade, No. 1, 2 og 3. Da vi paa Præstø Station savnede en saadan Baad til Indskydningsbrug, blev Torpedobaad No. 3 attacheret »Esbern Snare«, og jeg blev sendt over Land til København for at føre den til Stationen. —

Dette blev en højst aparte Tur. Da jeg skulde have mit Mandskab ombord i Logiskibet, havde dette ikke nogen Fyrbøder til Disposition, og der blev derfor som saadan udkommanderet en fuldbefaren Matros, der aldrig endnu havde haft en Kulrager i Haanden. Jeg fandt dette uforsvarligt og gjorde Chefen for Logiskibet, afdøde Kaptajn T. opmærksom derpaa. »Vil De have, jeg skal klippe Dem en ud af Papir?« spurgte han. »Den Kunst at putte et Par Skefulde Kul under Kedlen er vel ikke større, end at enhver befaren Mand kan gøre det.« »Ja, ja,« sagde jeg, »naar jeg ingen Fyrbøder kan faa, saa skal jeg gøre mit bedste med Sømanden, men kan Hr. Kaptajnen ikke skaffe én Fyrbøder fra Værftet.« »Nej, jeg kan ikke, det maa De til Værftschefen om; men det er for sent idag.« »Saa gaar jeg min Gang,« sagde jeg, »men jeg har altsaa intet Ansvar for, hvad der kommer ud af den Fyrbøder.«

Imidlertid blev Dampen sat op; Maskinisten hjalp Sømanden tilrette, og jeg stod Syd paa gennem Havnen og Kalvebodstrand-Løbet ud i Køgebugt. Vejret var godt, og den Smule

Vind, der var, var af S.O. Men den friskede jævnt, og da vi var udfør Stevns Klint, var det ret frisk Kuling med nogen Sø.

No. 3 var en fortrinlig Søbaad, men efterhaanden kunde Fyrbøderen ikke holde Damp. Udfør Rødvig Havn krøb Baaden frem som en Lus paa en Tjæreepind, og vi kunde daarligt klare os saa meget til Luvart, at jeg kunde bære af og bringe Baaden ind i Rødvig Havn.

Her kom Maskinisten »Fyrbøderen« til Hjælp og fik Fyr og Rør rensede saa meget, at Rejsen kunde fortsættes. Nu havde vi nemlig en Kurs, som vi kunde holde, indtil vi kom ind paa Strandegaards Rhed i mere smult Vande. Her maatte jeg ankre, saa at Maskinisten igjen kunde komme til at hjælpe »Fyrbøderen«, og endelig ankom vi i god Behold til »Esbern Snare«. Jeg lovede mig selv aldrig mere at indlade mig paa en saadan Letsindighed, selv om jeg blev opmuntret dertil af en ældre Mand af et lettere Naturel end jeg. Da jeg første Gang kom til København og fortalte ham, hvorledes det var gaaet mig, morede han sig kongeligt.

Omtrent paa den Tid blev al Torpedotjeneste samlet under Marinen under et Søminekorps bestaaende af 2 Afdelinger. For første Afdeling (det passive Søminevæsen) blev Premierløjtnant F. Lund ansat som Chef. 2den Afdeling (det aktive Torpedovæsen) fik som midlertidig Chef Premierløjtnant Boyesen. Da »Esbern Snare« i 1881 skulde ud, fandt man ikke, at det var rigtigt at tage Lund bort fra sin Afdeling. Boyesen var ukendt med »Esbern Snare«'s specielle Tjeneste og havde jo ogsaa sin Afdeling at passe. Ministeriet henvendte sig til et Par ældre Officerer, der havde gjort Tjeneste som Torpedo-Officerer i større Skibe, men ingen af dem følte sig kompetent til at være Chef for »E. S.« »De skal faa Middelboe til Næstkommanderende«, sagde Ministeriet til hver af dem, »han kan klare hele den specielle Tjeneste.« Men der var ingen af dem, der følte sig tiltalt af dette Forhold.

Kort sagt: af Mangel paa Bedres Havelse blev jeg udkommanderet som Chef for »Esbern Snare«, skønt jeg kun var 29 Aar gammel. —

Chefen for Søminekorpset, Kommandør S. spurgte mig, om jeg nu ogsaa turde paatage mig Ansvaret ved at være Chef for »E. S.« i den unge Alder. »Hr. Kommandør,« svarede jeg

»for Alderens Skyld kunde jeg vist overtage en meget større Kommando. Hvad Ansvar et angaar er der ingen, der har spurgt mig. Naar jeg gør mit bedste — og det skal jeg svare for, at jeg vil —, maa Ansvar et jo paahvile dem, som har lagt det paa mig. Jeg selv nærer imidlertid slet ingen Frygt.«

En Følge af min unge Alder var, at en af mine Klassekammerater blev min Næstkommanderende, F. Hammer, der paa Grund af den Omordning af Akademiets Klasser, som jeg tidligere har skildret, blev Officer et Aar efter mig. 3die Kommanderende blev en ganske ung, nys udnævnt Sekondløjtnant. Desuden var der af Officerer 1 Læge og 1 Proviantforvalter. Makinmesteren var af en Charge, som man kaldte Mestersvend og hørte ikke til Officersmessen. Han hed Wahlgren og nærmede sig sin Aldersgrænse, men var en meget livskraftig Mand.

»Esbern Snare« tog Station i Bramsnæsvig, ved Nordenden af Eriksholms Skov, hvor den blev »svinebunden« mellem sine 4 store Bøjer med Stevnen pegende omtrent Nord op mod Ourø Kirke. Dette blev altsaa vor Indskydningslinje. —

Imidlertid var Indskydning ikke længere »Esbern Snare«'s eneste Opgave. Der blev lagt mere og mere Vægt paa Forsøgene med Overvands-Udskydning under Fart, og for disse Forsøg var »Esbern Snare«'s Plads meget bekvem, da vi laa i det sydvestlige Hjørne af den saakaldte indre Bredning og kun havde at kaste los fra vore Bøjer for at være paa Forsøgspladsen.

Med vestlig Vind var vor Indskydningsplads og -Linje god. Med østlig Vind kunde der derimod sætte saa megen Sø, at Indbjergningen af de udskudte Torpedoer medførte Risiko for at beskadige deres Indstilling af Roret, men i saadant Vejr gik vi med »Esbern Snare« over under den østlige Kyst, hvor der var god Læ, og foretog vore Forsøg her.

I Sydenden af Eriksholms Skov laa Herregaarden Eriksholm, tilhørende det Jacobsen'ske Fideikommis, som et Par Aar senere solgte den til Grev William Ahlefeldt, en Søn af Lehns greve A. paa Tranekjær paa Langeland. — Eriksholm havdes i Forpagtning af Forpagter C. Barner, der senere fik Løvenborg i Forpagtning. Hos Forpagter Barners kom vi Officerer fra »Esbern Snare« hyppigt i Besøg og mødte en storlaet Gæstfrihed.

Skydepladsen ved Eriksholm havde mange Fordele, men det viste sig i Praksis, at den havde én meget slet Side.

Paa »Esbern Snare«'s Plads var Bundarten saa blød, at en Torpedo, som ragede i Bund med Skruerne igang, arbejdede sig saa dybt ned i den bløde Bund, at den var meget vanskelig at finde igen, og i saa Tilfælde var den saa anløbet af Svovlbrinte, at den var sort over det hele, og det fordrede et uhyre Arbejde at faa den ren igen.

Aaret i Forvejen, medens Lt. Lund var Chef, havde vi mistet en Torpedo, og dette kunde kun forklares ved, at den var gaaet saa dybt ned i Bunden, at den hverken kunde findes ved »Strygning« eller »Drægning«.

Dykkeren kunde ikke som f. Eks. ved Præstø bevæge sig paa Bunden og lede efter en »Bundgænger«. Han maatte sidde paa underste Trin af en paa en Baad udhængt Lejder og føle sig for med en Hage, idet Baaden roedes langsomt omkring paa Bundgængerstedet. — Bundgængere var dengang ret hyppige, idet Torpedoen ikke var saa solidt fabrikerede, som de senere er blevne, og vi havde i 1881 saa mange Besværligheder i denne Retning, at jeg begyndte at se mig om efter en bedre Plads for »Esbern Snare«. En saadan mente jeg at have fundet ved den Nord for Eriksholm Skov liggende Dragerup Skov, og her indtog jeg efter nøje Undersøgelse en ny Station 1882. Denne viste sig heldig, og her blev i 1883 den nuværende Søminestation bygget.

Pladsen ved Dragerup Skov havde foruden de maritime Fordele den Fordel, at den laa en lille halv Mil nærmere ved Holbæk, og dette fik stor Betydning, da vi efterhaanden gik over til at transportere Torpedoen, fastspændte i dertil konstruerede Jern-Transportkasser, pr. Jernbane.

Fra mit Ophold ved Eriksholm i 1881 havde jeg en lille ubetydelig Oplevelse, som dog staar saa levende i min Erindring:

Messeforstander var 3die Kommanderende, Sekondløjtnant R. Han var ikke noget Talent som Husmoder. Frokosten voldte ham ingen Vanskeligheder; det var jo kun den sædvanlige Lobescows eller Biksemad, som enhver Skibskok kunde lave, og derefter Brød og Ost og Kaffe. Men med Middagsmaden havde han større Vanskeligheder. Vi havde jævnlige Bud til

Byen for at købe Proviant, og dette Bud fik af Messeforstanderen den Besked at købe saa og saa mange Pd. Kød eller saa og saa mange Pd. Fisk uden nærmere Angivelse af Arten. — Brød, Skibsøl, forskellige Slags Gryn, Svesker, Rosiner og Mel kunde Messen faa udleveret mod Refusion af Skibets Beholdning, og der var derfor ingen Vanskelighed for Messeforstanderen med at skaffe Formad, men den i Marinens Skibe almindeligt benyttede Grynsuppe med Svesker, den saakaldte »Batteriforskrækkelse«, fik vi temmelig hyppigt, saa Messeforstanderen høstede ikke megen Berømmelse. Hans Prestige gik imidlertid fuldstændig rabundus, da vi en Dag i Messen efter enstemmig Beslutning skulde have en Middag for Forpagter Barners samt nogle andre Venner i Omegnen.

Spisesedlen skulde efter megen parlamentarisk Forhandling og Afstemning bestaa af Fisk, Slikasparges, Oksesteg og Lagkage med dertil hørende Vine. — Den kom til at bestaa af rød Sagosuppe med rigelige Svesker og Rosiner, brændt Oksesteg og en meget god Lagkage.

Skuffelsen var stor. Fritz Hammer rasende. Han, som ellers var det godmodigste Menneske under Solen, var ligeved at slaa R. ihjel!

Gæsterne var elskværdigt overbærende, men lidt trykkede over den Uvejrstemning, der svævede over Messeforstanderens Hoved. Denne var imidlertid den, der tog Sagen med størst Sindsro. Han sagde smilende og elskværdigt: »Ja, De maa undskylde, men hvad skulde jeg gøre,« og saa kom hans Forklaring: Han havde fra en Fisker faaet dejlige friske Tunger og fra Forvalteren paa Sygehuset dejlige Slikasparges. Da Koksmaten havde gjort Fisken istand, smed han den istandgjorte Fisk overbord og beholdt Affaldet tilbage, og den Mand, der blev sat til at skrabe Asparges, gjorde dette saa grundigt og samvittighedsfuldt, at han af hver enkelt Asparges kun havde den underste træede Ende tilbage i Fingrene. Oksestegen var kommen ekspres fra København fra en af de fineste Slagtere, men den brændte Kokken. —

Efter al den Misere kunde R. ikke finde paa andet end Sagosuppe, og for at bøde lidt paa sit Uheld med Stegen, kom Kokken altfor mange Svesker og Rosiner i.

Som Bevis paa vore Gæsters Elskværdighed og vort gode

Humør bemærkes, at Festen forløb særdeles fornøjeligt, men Ltn. R. fik senere mange Spydigheder. —

Blandt Gæsterne var Herredsfoged Meinert og Hustru. De boede paa en lille Lystejendom paa Vestsiden af Dragerup Skov, og med ham var jeg kommen i Berøring i Anledning af et juridisk Spørgsmaal angaaende Polititilsynet i Farvandet. Han havde i min Barndom været Borgmester i Ribe, og der var et flere Generationer gammelt Venskab imellem hans og min Familie, ligesom jeg godt kunde huske ham og hans Hustru fra mit Barndomshjem, hvor han gik under Navnet Ejas Borgmester. De havde nemlig ingen Børn selv, og han havde kastet sin Kærlighed paa min lille Søster Eja. — Endnu i 1881 omtalte han hende med den kærligste Beundring.

Da vi var flyttede med »Esbern Snare« til Dragerup Skov, kom jeg og mine Officerer ofte hos dette elskværdige gamle Ægtepar, og vi skulde komme i nærmere Berøring med dem. —

Min Kone og mine to smaa Piger havde Sommerophold i Vedbæk, og her udbrød der i Sommeren 1881 en Difteritis Epidemi, som bortrev en hel Del Mennesker, bl. a. den bekendte Redaktør Topsøe. —

Min Kone tog den raske Beslutning at tage med Børnene til Holbæk, og her boede de i en Ugestid paa Hotel »Isefjord«. Da Hr. og Fru Meinert erfarede dette, indbød de dem til at bo hos sig.

De flyttede ogsaa ud til dem i »Skovvænget«, og de to gamle Mennesker var mageløse imod dem. De havde jo ikke Børn selv, og jeg erindrede fra min Barndom, hvor meget Herredsfogeden holdt af dem. — Min ældste lille Pige var nu næsten 3 Aar gammel. Hun var sød og artig og vandt straks deres Hjerter. Inger var kun $\frac{3}{4}$ Aar gammel, men et overordentlig sødt og indtagende lille Barn med dejlige store, mørkeblaa Øjne.

Herredsfogeden og Frue var ogsaa meget indtaget i hende, men turde knap røre et saadant lille Barn. — De vidste ikke, hvor godt de skulde gøre det for deres Gæster, men min Kone og jeg blev enige om, at dette Besøg dog gav for megen Uro for de kære Værtsfolk, og efter 14 Dages Ophold flyttede min Kone med Børnene til »Skovvænget«s og Stationens nærmeste Nabo, Krigsassessor Hammer paa »Wegenersminde«. —

Assessor Hammer var Enkemand og boede her paa Gaarden med sin Datter. Jeg havde allerede kendt dem i længere Tid og stod paa en venskabelig Fod med dem. Han kendte godt Herredsfogedens og var enig med mig i, at min Families Besøg i Længden vilde volde dem for megen Besvær. Jeg spurgte, om han vilde tage dem i Pension, og efter at have haft Frøken Mimi med i vore Raadslagninger blev vi enige om Betingelserne, hvorefter mine kære tre flyttede til »Wegenersminde«. — Her opholdt de sig Resten af Sommeren og havde det saa godt, at de kom i flere følgende Somre.

Assessoren, som Inger senere kaldte »Manden«, og Inger blev særlig gode Venner. Assessoren fortalte mig et Par Aar efter, hvorledes Inger paa en af deres Spaserture havde givet ham et godt Raad. Under deres Samtale havde han ytret, at han trængte til mere Gødning paa sine Marker. »Hvad er Gødning?« spurgte Inger, og da hun med dyb Interesse havde hørt hans Forklaring, sagde hun paa sin livlige Maade, stærkt interesseret: »Saa skal jeg sige dig, hvad du skal gøre. Saa skal du gi' alle dine Køer amerikansk Olie«, og skønt Raadet jo vanskeligt lod sig følge i Praksis, morede det i høj Grad Assessoren, som i mange Aar havde Fornøjelse af at fortælle derom.

I det følgende Aar blev al Indskydning foretaget fra Søminestationens Brohovede, og alene Forsøgene under Fart paahvilede »Esbern Snare«.

Der kom i det hele taget mere Fart i Tingene, hvilket for en stor Del maatte tilskrives Chefen for Søminekorpsets Afdeling, daværende Kaptajn Jønke. Han var et Menneske med levende Initiativ og af stor organisatorisk Evne. Han havde megen politisk Indflydelse paa det daværende mægtige Venstreparti og formaaede at faa dette til at stille sig velvilligt overfor Bevillinger, der vedrørte Torpedovæsenet.

Det var i det hele taget en Grødetid for dette. Den ene Opgave viste sig efter den anden, ja, det var undertiden, som om de faldt over hinanden.

I de følgende Aar var jeg Chef for saavel Stationen som for »Esbern Snare«. Det var en uhyre travl Virksomhed, der krævedes af mig, men jeg gjorde — som jeg havde sagt til Kommandør S. — mit bedste og havde stor Tilfredsstillelse deraf. Det danske Torpedovæsen stod i livligt Samarbejde med

Firmaet Whitehead i Fiume, og herigennem blev det kendt i saa godt som alle Mariner. —

Ved Stationen havde vi jævnligt Besøg af fremmede Officerer, baade franske, spanske, engelske og tyske, ja endog af den russiske Minister med sin Marineattaché og af en japansk Prins med maritimt Følge.

Enkelte Gange havde vi Besøg af Mr. Whitehead's Associé og Svigersøn, den ungarske Grev Hoyas, der paa Firmaets Vegne kom for at se, hvorledes vi løste enkelte vanskelige Spørgsmaal.

Den danske Marineminister Ravn besøgte flere Gange Stationen, og hans Majestæt Kong Christian d. IX, aflagde ogsaa et Besøg ombord i Kongeskibet »Dannebrog«, hvilket jeg med »Esbern Snare« modtog i Rørvig og eskorterede til Stationen og efter endt Besøg tilbage til Rørvig. —

De praktiske Torpedoskoler for Officerer, som i lang Tid havde været afholdt ved Orlogsværftet i København, blev nu holdt ved Stationen i Bramsnæsvig, hvor der i Reglen foruden »Esbern Snare« havdes en eller flere Torpedobaade til Disposition, og i saadanne Tilfælde kunde Antallet af Officerer løbe op til en Snes.

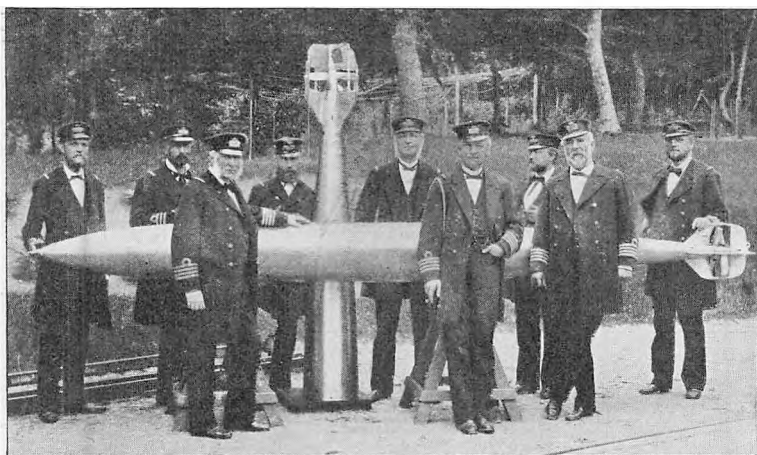
I 1885 havde vi et Kursus for Eskadrechefen, Kommandør Meldahl, og Eskadrens Skibschefer samt Chefen for Torpedobaads-Divisionen, Kaptajn Caroc.

Samme Aar i September Maaned blev jeg udnævnt til R. af Dbg. Det var en sjælden Udmærkelse i 33 Aars Alderen og tilmed som Løjtnant, men allerede i Slutningen af November samme Aar blev jeg til min store Overraskelse udnævnt til Kaptajn. Dette skete ved et Valg-Avancement, hvorved jeg sprang 5 Kammerater forbi.

Jeg skal ikke gaa dybere ind paa mine Følelser derved. At jeg var glad, var en Selvfølge, men den Omstændighed, at mit Avancement var til Bedrøvelse for 5 af mine nærmeste Kammerater, var Malurt i Glædens Bæger. Min sunde Sans sagde mig, at nu vilde Misundelsen først rigtig tage Fart, og jeg sagde til mig selv: Nu bare ikke være vigtig. — Dette havde jeg aldrig været eller haft Tendens til at være, men nu gjorde jeg mig den største Flid for, at intet i min Optræden eller i mine Udtalelser skulde kunne udlægges som Vigtigpeteri. —

Jeg tror, at det lykkedes mig, men det lykkedes ikke at fjerne Misundelsen, som jeg sporede paa mange Maader, men — som jeg tidligere har sagt — dette Emne *vil* jeg ikke ind paa.

Forinden jeg holder op med at tale om min Tjeneste ved Søminestationen, fortjener det at nævnes, at jeg flere Gange havde den Ære at have H. k. H. Prins Valdemar under min Kommando, dels som Elev, dels som Chef for »Esbørn Snare«, og i 1887, da jeg blev kommanderet til Tjeneste i Øvelseseskadren, beordrede Eskadrechefen, Kommandør Meldahl, mig

Torpedoskole i Bramsnæsvig i 1885.

til at overtage Kommandoen over Eskadrens Torpedobaade med Ophold ombord i Torpedobaaden »Hvalrossen«, hvor Prins Valdemar var Chef.

Paa denne Tur hændte det, at Eskadren engang laa ved Helsingør for at paradere for Kejser Alexander den Tredie af Rusland, der besøgte den danske Kongefamilie paa Fredensborg. Mens vi laa her, var det den danske Dronning Louises Fødselsdag (d. 7de Sept.), og paa den Dag var alle Skibscheferne samt jeg som Delingschef tilsagt til Bal paa Fredensborg.

I Aftenens Løb kom Prins Valdemar hen til mig og sagde, at han gerne vilde præsentere mig for Kejseren. Denne var uhyre venlig og talte højest naturligt med mig. Jeg har aldrig glemt det Blik, han havde i sine store, brune, klare Øjne. Jeg

besvarede det frejdigt og havde en Følelse, som om han gennemskuede mig lige ned til Tærne. Dette var i Sandhed et Herskerblik.

Senere under Eskadren ankom de to store nye Torpedobaade »Søløven« og »Støren« fra England og blev indlemmet i Torpedobaadsdelingen med mig som Chef for »Søløven« og Kaptajn Caroc som Chef for »Støren«. Som den ældste overtog han Ledelsen af Torpedobaadsdelingen. En Dag, da Marineminister Ravn var ombord i Eskadren og Torpedobaadsdelingen laa inde ved Orlogsværftet, fik Kaptajn Caroc og jeg Ordre til at møde med vore Baade ved Flagskibet.

Inde paa Værftet laa »Søløven« og »Støren« fortøjet ved Siden af hinanden. Vi blev enige om at forblive saaledes fortøjet og manøvrerede to sammensurrede Baade som ét Skib med to Skruer, og saaledes forbundne manøvrerede vi os til Siden af Flagskibet, og det vakte her stor Munterhed at se Baadene manøvrere som siamesiske Tvillinger. For at more Ministeren kastede vi los og foretog nogle 2-Skrue-Manøvrer i Nærheden.

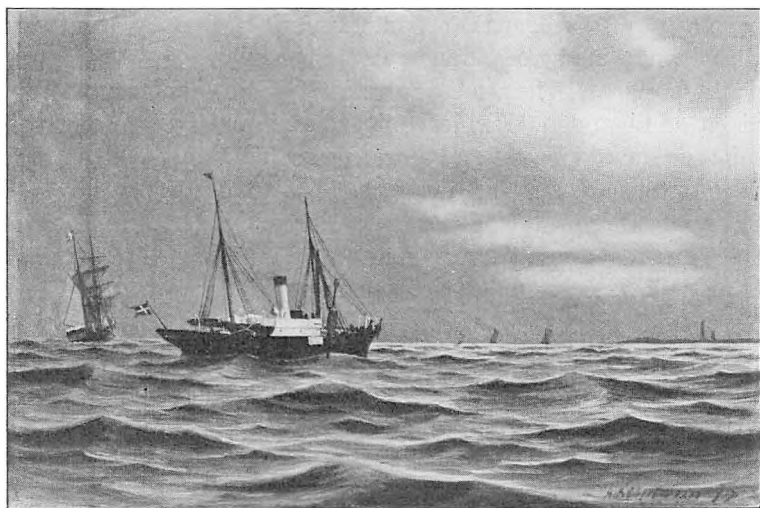
Ogsaa H. k. H. Prins Georg af Grækenland blev kort Tid efter sin Udnævnelse til Sekondløjtnant i den danske Flaade en kort Tid kommanderet til Tjeneste ved Søminestationen.

En interessant Besøgende var den bekendte Folketingsmand Christen Berg. Han gjorde Indtryk af at være en virkelig betydelig Personlighed, der talte indgaaende og klogt om Torpedovæsenet og dets Forhold. Jeg husker, han spurgte mig om min Mening om Torpedovæsenets Betydning i Krig, og at jeg svarede, at efter min Overbevisning vilde saavel Minen som Torpedoen komme til at spille en overordentlig stor Rolle, saa stor, at selv den livligste Fantasi vanskeligt vilde kunne udmale sig den. (Se Verdenskrigens Resultater).

Min Uddannelse var jo kommen til at gaa i en noget ensidig Retning, og derom talte jeg med min Afdelingschef, Kaptajn Jøhnke, og han, der formaaede meget hos Marineminister Ravn, fik det indrettet saadan, at Torpedovæsenets Tjeneste kunde forenes med, at jeg udkommanderedes med Torpedoskibet »Tordenskjold« i 1883, med Panserskibet »Helgoland« i 1884, med Torpedobaads-Delingen i Eskadre i 1887 og med »Valkyrien« i 1890.

I Maj 1887 døde min dengang 82-aarige Fader. Min Moder var allerede død i April 1875, kun 45 Aar gammel.

Efter Togtet med »Valkyrien« kom jeg ikke mere tilbage til Tjeneste ved Torpedovæsenet, hvor jeg i de sidste 5 Aar havde gjort Tjeneste som Chef for 2den Afdeling, medens Kaptajn Jøhnke havde gjort Tjeneste som Chef for Søminekorpset. — I Foraaret 1891 blev jeg udkommanderet med Vagerskibet »Løvenørn« for at sætte mig ind i Vagertjenesten, og efter en

Vagerskibet »Løvenørn«, skiftende Skagens Tønde 1892.

Maanedstids Tjeneste her afløste jeg Kaptajn Løjtved som Vagerinspektør. Her fik jeg i de følgende 4 Aar en rig og interessant Virksomhed, om hvilken jeg kunde skrive meget, men dette maa eventuelt blive i et Bind for sig. Her maa jeg indskrænke mig til enkelte Træk.

Vagerskibets Opgaver var og er for den Sags Skyld endnu — at føre Tilsyn med alle Sømærker og holde dem i Orden samt i Isvintre at bjerge de nordlige Fyrskibe, naar Isforholdene gjorde det nødvendigt, og lægge dem paa Station igen, saasnart dette lod sig gøre. Af Sømærkerne forarbejdedes langt den største Part i Svendborg, hvor Vagervæsenet havde sin Hovedstation paa den saakaldte Vagerø i Svendborg Havn.

— En anden betydelig Station havde Vagervæsenet paa Samsø ved den lille Havn Langøre og i Frederikshavns Havn, og efterhaanden voksede Københavns Vagerstation paa Lynetten op til at blive næsten den største, idet Fordringerne til Afmærkningen af Sundet og de nærmeste Farvande stadig var voksende. Af mindre Stationer fandtes mindst en Snes Stykker rundt om i de forskellige danske Havne. —

Den Omstændighed, at Vagerdamperen hvert Foraar, efter at Isen havde forladt Farvandene, maatte skifte ethvert Sømærke, som havde staaet ude Vinteren over, gjorde det ønskeligt for alle disse Stationer at have en saadan Beholdning af nyt Materiel, at det ikke var nødvendigt at løbe til en af Hovedstationerne for at hente det fornødne til Skiftningen. Ved at hente det paa Smaastationerne sparedes der megen Tid og mange Kul. Efter Foraarsskiftningen kom der da en Tid, hvor »Løvenørn« havde travlt med at transportere det optagne Materiel til Hovedstationerne til nødvendigt Eftersyn og Reparation og forsyne de forskellige Lokalstationer med en passende Beholdning. Den øvrige Del af Sommeren benyttedes til Inspektion, d. v. s. at forvise sig om, at Sømærkerne stadig stod paa deres rette Plads, og om Efteraaret, forinden der kunde være Tale om Is, foregik den saakaldte Efteraarsskiftning, der bestod i at ombytte visse Sømærker med andre af en Art, som bedre kunde staa under Isforhold. —

Sommertiden var naturligvis vor gode Tid. — Min Hustru og vore 3 Børn var skiftevis Gæster i Ferierne, og jeg havde oftere mine Venner, Grosserer Seidelin og Dr. Mølmark med ombord.

Jeg erindrer engang, da jeg havde Seidelin med mig, at jeg skulde gaa fra Svendborg til Lübeck for at hente en dertil indbjerget større Jernvager, som var drevet iland paa Kysten dér i Nærheden. Jeg indbød Dr. Mølmark med paa denne Tur, og det blev indrettet saaledes, at denne sidste kunde sove paa Sofaen i Messen. I Lübeck inviterede mine to Gæster mig paa en Tur til Hamburg, men forinden denne spiste vi til Middag sammen i Lübeck Rathhauskeller og delikaterede os med en glimrende »Zeltinger«. Da jeg sagde til Opvarteren om at give os »eine Flasche Zeltinger«, saa han paa mig med et noget forundret Blik, idet hans Øjne tydeligt udtalte hans Forbavselse over

en saadan Bestilling til 4 Mennesker (min Løjtnant fra »Løvenørn«, de Fine Licht, var den Dag med). Da jeg, saasnart vi havde smagt paa den lette behagelige Vin, bad om to Flasker til, saa han mere forstaaende ud, og da jeg senere bestilte 4 til, steg vi aabenbart i hans Agtelse. Stemningen blev meget gemytlig, og efter at vi havde sat de 7 Flasker Zeltinger tillivs — det lyder nu saa frygteligt, men det var en meget let Vin —, afsendte vi følgende Telegram til Fru Mølmark i Svendborg:

»Vier gemütliche Geseller
 »Sitzen im Lübeck Rathhauskeller,
 »Di dreien senden ein Gruss,
 »Der vierte ein Kuss.«

og derpaa rejste »die dreien« til Hamburg. — Licht skulde blive i Lübeck for at passe paa Skibet og dets Arbejder. Han fik Besked paa eventuelt at telegrafere til Restaurant Pforte, paa hvilket verdensbekendte Sted vi vilde tilbringe Aftenen.

Da vi ankom til Pforte, blev vi lidt benauede ved at forefinde et Telegram, og da vi aabnede det, viste det sig at være fra Frk. Margrethe Mølmark, Doktorens yngste Datter — eftersendt af Fru Mølmark til Lübeck og af Ltn. Licht til Pforte — om at hun var afrejst fra Frankfurt med det og det Tog. Seidelin, som var kvik i Vendingen, saa paa sit Ur og sagde til Dr. Mølmark: »Saa kommer Frøken M. her om en halv Time, højst 3 Kvarter.«

Vi fik en Rejseliste, og ganske rigtigt: der var akkurat Tid til, at Faderen pr. Droske naaede Jernbanestationen og fik fat i sin Datter, og i Løbet af en god Timestid, i hvilken Seidelin havde arrangeret Souper'en, var de begge hos os.

Det blev en uendelig fornøjelig Aften med Pfortes dejlige Mad og Vin, vistnok den bedste, der overhovedet kunde faas, og efter at have sovet paa et Hotel i Nærheden besaa vi næste Formiddag Hamburgs Seværdigheder og tog efter Frokost hos Pforte med Toget til Lübeck. Her festede vi videre den Dag og sejlede om Eftermiddagen, efter at have faaet den bjergede Tønde udleveret, til Travemünde.

Da det her var Markedsdag, og der var stor Fest, stoppede vi og morede os over Folkelivet. Der var overordentlig livligt og ejendommeligt. Seidelin blev anbragt for Natten paa den

anden Sofa i Messen, Frk. M. i det Bagbords Lukaf, og den næste Dag sejlede vi til Svendborg.

»Løvenørn«'s Vintertjeneste var jo af en noget anden Art. Før der kunde være Tale om Is, tog den Station i Frederikshavn, hvor den havde sin bestemte Bolværksplads paa et Sted i den indre Havn, som kaldtes »Paradiset«, lige ved et dér liggende Vagerskur. Saasnt det begyndte at true med Is, indrettede vi »Løvenørn« til Sejlads i denne. Alt hvad der var af betydelig Vægt, saasom Vagersten og Kæder, bragtes fra Forlasten til Vagerskuret, og fra dette bragtes der en stor Del Ballastjern ombord, hvor de stuedes helt agterude paa Dækket, og desforuden blev der ovenpaa Ballastjernene og paa Røstværket agter henlagt en Reservebeholdning af Wales-Kul i Sække. »Løvenørn«, der om Sommeren stak 8½ F. agter og 7 Fod for, blev derved trykket ned til et Dybtgaaende af 10 F. agter, hvorved Skruen kom godt under Vandet og beskyttedes mod Is.

Forenden hævdede sig et Par Fod, saa at Stævnens Runding kom lidt op over Vandet, hvorved Skibet kunde løbe op paa Isen og derved bryde den. Med »Løvenørn« løb vi under daglige Arbejdsforhold en Fart af 9 Knob i Timen, paa længere Ture 10 Knob og med forceret Fart 11 Knob. Denne sidste Fart kaldtes Fyrskibsfart, og med de dertil hørende Omdrejninger paa Skruen kunde »Løvenørn« slæbe et af de nyeste og største Fyrskibe, der i Deplacement var ligesaa stort som den selv, med ca. 8½ Knobs Fart, NB. i blankt Vand (ikke i Is).

Paa en af mine Sommer-Inspektionsture, der gjaldt Esbjerg og Fanø, havde jeg min Kone og min 10 Aars Søn Poul med. Vi sejlede fra København til Svendborg for at tage Gods ombord, som fra Kolding skulde sendes pr. Jernbane til Esbjerg og Fanø.

Fra Svendborg havde vi en skøn Tur gennem Lille Bælt og Kolding Fjord, og fra Kolding tog mine Passagerer og jeg over Land til vort Bestemmelsessted. Vi boede i et Hotel i Nordby paa Fanø og kørte næste Morgen i fint Vejr med en Landauer til Sønderho, hvor jeg skulde inspicere, og det var vor Agt at køre tilbage langs Fanø Vesterstrand. Men Hjemturen blev anderledes.

Da jeg fra Sønderho saa Ribe Domkirke, blev jeg greben

af en Følelse af Længsel efter at se min gamle Fødeby. Jeg spurgte min gamle »Tøndelægger«, Ipsen, om han troede, han kunde skaffe mig et Fartøj til at sætte mig over til Ribe Kanal. Han svarede straks Jo. Vi begav os til Landauerer, mens Ipsen gik for at skaffe Fartøj. Min Kone kørte med Landauerer tilbage til Nordby, og Poul og jeg blev af Ipsen færget ombord i en paa Rheden liggende Ewert, som ejedes af ham selv.

Han selv overtog Hvervet som Skipper (han var vel en Mand i 60erne), og hans Besætning var — hans jævnaldrende Kone. Poul og jeg hjalp med til at lette Anker og sætte Sejl, og Ewerten strøg for en let vestlig Brise ad Kanalen til.

Farvandet er af en højst ejendommelig Karakter; ved Lavvande er det meste af det tørt Sand, og Sejladsen maa foregaa ad nogle højst lunefuldt slyngede Løb, som dannes af den udløbende Ebbe. Vi havde netop truffet Højvandstiden til vor Færd, saa vi kunde flyde over de Sande, som laa tørre ved Lavvande. Paa Vejen blev jeg indbudt af Besætningen til at nyde en »swot«. Jeg havde af og til paa Vestkysten mødt denne Drik, som bestaar af sort Kaffe med Sukker og en Snaps Kognak eller Akvavit og var en Drik, som jeg ikke havde særlig Smag for, men af Høflighed sagde jeg: »Ja Tak.« Lidt efter kom Madam Ipsen agterud med en Bakke, paa hvilken der stod tre saakaldte Spølkummer (flade Kopper uden Hank), indeholdende hver sin dampende »swot«, omtrent tre Gange saa stor som nogen, jeg tidligere havde faaet. Jeg gik paa den med en vis Resignation, men blev forbavset over, hvor godt den smagte. »Ak,« sagde jeg, »den smager bedre end nogen »swot«, jeg tidligere har faaet.« hvorpaa Ipsen sagde: »Ja, Herr Inspektør, paa Hotellerne op langs Vestkysten kan de ikke lave en ærlig »swot«, men det kommer af, at de bruger Javakaffe, hvidt Sukker og fin Akvavit eller Kognak, mens vi her bruger Riokaffe, Puddersukker og almindelig Kommen Brændevin.«

Efter forholdsvis kort Tid kom vi til Kanalen, og Poul og jeg blev sat iland og forlod med megen Tak vore gæstfri Færgfolk. Med Poul ved Haanden traskede jeg afsted, og det var mig en højst interessant Tur over de saakaldte »Holmene« — d. v. s. Marskenge med det frodigste grønne Græs, man kan tænke sig. Vi fulgte en Gangsti, som førte os til et Færgested over Ribe Aa. Ved dette var der en Trækfærge, som vi selv

betjente, og Stien gik videre ret imod Domkirken. Trods den omtrent en Mil lange Spaseretur var vi ikke trætte, da vi kom til Byen, idet vi ikke havde jaget. Vi begav os lige til Klubbens Hotel for at faa noget at spise og derfra lige til Hundegade, hvor vi kort efter stod i Dortheas Dagligstue.

Hun var jo bleven noget ældre, siden jeg for ca. 30 Aar siden forlod Byen, men jeg kendte hende øjeblikkelig, medens hun ikke var ganske sikker paa, hvem hun havde for sig. »God-dag, Dorthea!« sagde jeg, »Det er Christian Middelboe, og det er min Søn Poul.« »Men dog!« udbrød hun og slog Hænderne sammen, medens hendes Blik udelukkende hvilede paa Poul. »Det er jo aldeles, som om jeg saa dig . . . Dem . . . Kaptajnen igen.« »Ja, det er jo ikke saa sært. Poul er nu 9 Aar, og jeg var 10, da jeg rejste.« Og til Poul sagde jeg: »Se, min Dreng, det er Dorthea, som du har set i mit Album, og som var saa god imod mig, da jeg var lille. Tag du hende om Halsen og giv hende et Trykkys. Det har jeg gjort mange Gange, da jeg var i din Alder.« Poul gjorde det, og Taarerne trillede hende ned ad Kinderne.

Jeg overlod nu Poul til Dorthea og bad hende bringe ham til Aftentøget til Esbjerg og gik selv ud og besøgte en af mine Barndomskammerater, Hans Hansen, der nu var gift og havde overtaget Midtmøllen. Her havde jeg en hyggelig og fornøjelig Eftermiddag, og Hansen og hans Kone fulgte mig til Tøget for at se min Dreng.

Dorthea og Poul havde haft det dejligt sammen, og hun fortalte mig, at han havde faaet hende til at gaa med ham op paa Domkirkens Taarn, hvor hun aldrig havde været før. —

Vi naaede Nordby ved 10—11-Tiden og fandt vor lille Moder i god Behold. Det havde rigtignok været en vellykket Dag.

En anden vellykket Tur havde jeg engang med Karen og Poul. Vi sejlede med »Løvenørn« til Frederikshavn, og medens jeg lod Vagerløjtnanten sejle med »Løvenørn« gennem Limfjorden til Krik, rejste jeg med de to Børn pr. Vogn langs Vestkysten til samme Sted. — Vi kørte en Morgen i dejligt Sommervej med Jernbanen til Hjørring og derfra pr. Vogn til Tversted og videre langs med Stranden ad Agger til.

Det var ret en Dag for mine to unge Poder. Karen var

14—15 Aar gammel og Poul 10. Vi havde dejligt Vejr og kørte paa den flade Strand, der bestod af det dejligste halvfugtige faste Sand. Madkurve havde vi med fra Frederikshavn, og om Aftenen endte vi ved Hirtshals hos Fyrmesteren, hvor en Søsterseng var redt op til os paa Gulvet.

Næste Dag fortsatte vi med en Vogn, som Fyrmesteren havde skaffet os, og endte om Aftenen ombord i »Løvenørn«, der laa til Ankers paa Krik Rhed.

Efter saaledes at have fortalt om nogle Sommerture vil jeg fortælle lidt om vore Vinterstrabadser. Det faldt i min Lod som Vagerinspektør at have to saa strænge Isvintre, som vi ikke skal have haft i 100 Aar. Den første var — saavidt jeg husker — Vinteren 1892—93. I de første Dage af Januar begyndte Frostene at tage fat, saa at jeg, der med »Løvenørn« havde ligget ved København i Julen, afgik til Frederikshavn. Da Kattegat var afkølet, dannede der sig ved den vedvarende Frost hurtigt saa megen Is, at det blev nødvendigt at inddrage Fyrskibene. Vi tog først Læssø Trindelens Fyrskib, der laa i 3—4 Tommer tyk Is. Denne Is drev i en samlet Flage af uhyre Udstrækning nord paa for en Strøm af Syd, der løb med 3 å 4 Knobs Fart. Vi løb op og fortøjede agter i Fyrskibet, der endnu laa ganske godt, idet den svære Fortøjning pløjede Isen op nedenfra.

Men Fyrskibsføreren var meget glad ved vor Ankomst Kl. 11 om Aftenen, da han mente, at de ikke havde klareret sig Natten over, men maatte have stukket Fortøjningen fra sig. Paa mit Spørgsmaal, om han troede, at det lod sig gøre at hive Fortøjningen med sit Paraply-Anker hjem, svarede han: Nej! Det kunde hverken Folkene eller Grejerne holde til, da der var næsten 200 Favne ude. Vi fik derfor Isvageren forbundet med Fortøjringskæden, og denne kastedes los. Saa fik vi en Staaltraadsslæber ombord i »Løvenørn« og begav os uden videre Vanskeligheder til Frederikshavn, hvor Fyrskibet blev fortojet, og »Løvenørn« straks gik i Gang med at fylde op med Kul.

Da vi henad Morgenstunden havde fyldt op med Kul og Vand, gik vi til Læssø Rende Fyrskib, og da Isen her ikke var nogen fastfrossen Flade, men derimod drivende Sjapis af 8½ Tommers Tykkelse, gav jeg Ordre til at hive Fyrskibets Fortøjning hjem. Fyrskibsføreren blev lidt lang i Ansigtet ved

denne Ordre, men jeg sagde, at nu kunde han jo godt begynde; hans Folk havde saamænd godt af én Gang om Aaret at faa Brug for deres Kræfter. Naar de ikke kunde mere, skulde han faa Hjælp fra »Løvenørn«'s Besætning, som forresten var temmelig anstrængte og trængte til Hvile. Det tog lang Tid, ca. en halv Snes Timer, at faa Paraplyen lettet. Vi havde imidlertid faaet Slæber fra Fyrskibet, og dette havde sat en Isvager for at afmærke Pladsen. —

Om Aftenen var vi atter i Frederikshavns Havn, fortøjede Fyrskibet og fyldte »Løvenørn« op med Kul og Vand. I Løbet af Natten afgik jeg til Skagens Fyrskib, men havde dennegang taget »Løvenørn«'s gamle Islods, Lars Jensen, med ombord, fordi det var min Agt, dersom Vinden stod østlig, at tage Skagens Fyrskib ind til Göteborg, hvor Lars Jensen var kendt som en Rotte. —

Efter Ankomsten til Skagens Fyrskib fortøjede »Løvenørn« agter i dette og gav Ordre til at gøre klar til at stikke Fortøjningen fra sig, idet jeg samtidig gav ham Besked om, at jeg vilde give ham »Løvenørn«'s sværeste Staaltraadstrosse ombord, og denne skulde han tage ind igennem det Styrbords Klyds og sjekle til Tampen af sin Styrbords Fortøjningskæde, og det var da min Agt, naar vi var vel igang med Slæbningen, at hejse et rødt Flag paa »Løvenørn«'s Stortop til Tegn paa, at han skulde stikke 30 Favne paa sin Styrbords Fortøjning, for at dennes Vægt kunde forhindre Staaltraadsslæberen i at stivne saa pludseligt, at der kunde være Fare for, at den skulde springe.

Da det lyste om Morgenen, var vi klar med Forarbejderne. Lars Jensen tog Roret, og det lykkedes os at komme vel igang med Slæbningen. Med langsom Fart paa Maskinen blev Arrangementet med Slæberen og Fortøjningen gennemført, og da Fyrskibet havde givet sit aftalte Tegn paa, at alt var klart dertil, satte »Løvenørn« fuld Fart paa og Kurs mod Wingå.

Det blæste efterhaanden friskt af Nordost, og da det frøs 12°, vovede jeg ikke at søge Frederikshavn. Vi kom meget godt fremad imellem drivende Sjapis og drivende Flager, som »Løvenørn« brød med nogen Lethed, da den tiltagende Sø tjente til at brække dem i mindre Stykker. — Efterhaanden som vi

kom øster paa, tiltog Frosten, og Isen laa efterhaanden i en samlet Flage. Ved Middagstid frøs det 18° C., og paa éngang ilede »Løvenørn« rask fremad. Jeg saa udenbords, forhavset over den Fart, hvormed vi skød frem. Jeg saa agterud og saa Fyrskibet en halv Fjerdingsvej fra os. — Vi gjorde omkring, hev vor Staaltraadstrosse ind, og til stor Forbavselse viste den ikke nogen Fejl. —

Først da Tampen kom indenbords, viste det sig, at Bolten i den Heks, som havde forbundet Staaltraadstrossen med Fyrskibskæden, manglede. Der var ingen anden Forklaring, end at denne Bolt var knækket. Hekse havde vi nok af i »Løvenørn«, og der var snart fundet en, der kunde bruges. Men nu gjaldt det om at faa Forbindelse med Fyrskibet, hvad der var meget vanskeligt ved den nu høje Sø. Vi holdt tæt til Luvart af det langsomt drivende Fyrskib og hev en Kasteende ombord i dette. Til Kasteenden fastgjorde vi Tampen af en almindelig Trosse, og da de først havde faaet den ombord i Fyrskibet, var det værste overstaaet. Her ombord havde de hevet Fortøjningen hjem, og der var ingen Skade sket. Ved Trossen halede de Staaltraadsslæberen ombord, og Manøvren fra om Morgenen gentoges. Efter en Timestids Forløb var det hele igang igen, og det gik atter fremad mod Wingå. —

Søen aftog, og Havets Overflade blev mere en samlet frossen Flage, men Isen var saa blød, at »Løvenørn« gik godt igennem. Der stod dog nogen Dønning op paa Grund af, at »Løvenørn« var trykket saa dybt agter, og vel ogsaa paa Grund af de aka-vede Ryk, der kunde komme i Slæberen, naar »Løvenørn« satte Agterenden ned og slingrede i Dønningen, tog den jævnlige nogle Skvæt ind over Rælingen, og en ikke ringe Mængde halvfrossen Sjapis skyllede frem og tilbage over Agterdækket.

Jeg følte Trang til en Paabid og begav mig derfor ned fra Broen for at gaa ned i Kahytten. Paa Vejen gled jeg i Sjapisen og laa vel et halvt Minut og kørte frem og tilbage med denne, inden det lykkedes mig at komme paa Benene og balancere ned. Jeg var bleven godt vaad og maatte skifte Tøj. — At jeg istedet for Pels maatte iføre mig islandsk Trøje og en tyk Menig Pjækkert med Oliekappe, var ikke saa slemt, for med det kunde jeg nok holde Varmen. Men paa Fødderne

havde jeg Overtræksstøvler, der var forede med Lammeuld, og i dem havde jeg Plads til 2 Par tykke Sokker og 1 Par varme Hundehaars langskaftede Strømper, der blev trukket udenpaa Benklæderne og ragede godt op over Knæene, og istedet for alt det maatte jeg nu iføre mig et Par Sokker og almindelige Søstøvler. — Saaledes omklædt gik jeg paa Broen og bad Hovmesteren bringe mig noget Smørrebrød — om ikke paa anden Maade saa i en Papirspakke i Lommen, samt en Snaps og en Bajer op i Bestiklukafet. Det lykkedes ham at bringe det bestilte i en lille Hankekurv og endogsaa en Tallerken.

Det frøs nu 20° C. Brødet var krummet af Frost, Smørret frosset og Osten krummet! Naar jeg lagde et saadant Stykke Oste-Smørrebrød fra mig paa Bordet, oplevede jeg det, som jeg hidtil havde hørt fortalt som en Skrøne: at Paalæget slingrede af Smørrebrødet. Naa! man var jo ung og havde gode Tænder, men der var forbeholdt mig endnu en Overraskelse.

Da jeg trak Proppen af den halve Baier, gik Proppen let ud, og Øllet skød sig som en hvid Tunge ud af Flaskehalsen og lod sig ikke hælde ud. Jeg puttede Flasken ind i Brystlommen og maatte saaledes tø Øllet op.

Da det som en halvfrossen grødagtig Masse lod sig hælde ud i et Glas, viste det sig som en mærkelig »fromage glacée«, og som saadan blev det nydt til det frosne Smørrebrød, heldigvis i Forbindelse med en Snaps. Aalborg Akvavit eller to.

Efterhaanden som vi nærmede os Sverrig, begyndte det at sne, og det var ikke saa rart, da vi derved blev forhindrede i at se Wingå Fyr. Vi arrangerede os med at lodde agterude med den Staaltraadslinje, som vi ellers brugte til Bathometret, men da vi ikke turde risikere dette fine Instrument og var bange for, at Vandet i det skulde fryse og derved give forkert Visning, satte vi bare det Dybdelod, som ellers blev najet til Bathometret, i Tampen af Staaltraadslinjen.

Vi loddede nu i det isfri Kølvand, som vi ellers gjorde med Bathometret, og skønnede os til Dybden efter den Længde af Line, der løb ud. Løb der f. Eks. 80 Favne ud, skønnede vi, at vi havde imellem 20 og 30 Favne Vand. — Om Aftenen ved 10-Tiden kom der ligesom en Smule Lysning i Sneen, og vi saa et Glimt forude, som Lars Jensen mente var Wingå Fyr. Vi navigerede videre med stor Forsigtighed, og omtrent

ved Midnatstid lykkedes det os at finde en Ankerplads i Skær-gaarden, hvor vi ankrede paa 30 Favne Vand og fortøjede med Fyrskibet liggende agter i os.

Vi bakkede Fyrene, satte Vagten og gik tilkøjs. Efterhaanden som jeg blev varm i Køjen, og mine Fødder begyndte at tø op, snurrede og prikkede det i dem, som naar jeg som Dreng havde iskolde Hænder og sagde, at det »priklede« i Hænderne. Den Aften prikledede det ikke alene i Fødderne, men gennem Benene helt op i Maven.

Søvn var umulig, ikke alene paa Grund af Uroen, men ogsaa fordi alt i Skibet paa Grund af den strænge Frost, 25° C., var saa lydt, som om man befandt sig inden i en Tromme. Lyden af Vagtmandens Skridt, naar han gik op og ned ad Fordækket og af og til trampede for at holde Liv i sine kolde Fødder, skingrede saadan igennem Skibet, at jeg ikke kunde falde til Ro. — Jeg stod op og klædte mig paa og gik ind i Messen, purrede Hovmesteren og bestilte varmt Vand til en Whisky-Toddy, hvorpaa jeg tændte mig en Cigar.

Efterhaanden kom de andre Messemedlemmer til, Vagerløjtnanten, Premierløjtnant Licht, Sekondløjtnant Hartung, der var kommen ombord ekstra, Reserveløjtnant Johansen, der var ombord til Prøve, fordi han var bestemt til at afløse gamle Skipper Tingsted, der ikke var med paa denne Tur, og endelig Maskinmesteren. — Jeg trakterede alle med varm Toddy, og da dette havde livet lidt op paa Stemningen, begyndte vi at blive sultne, da vi paa Grund af Forholdene intet regulært Middagsmaaltid havde faaet. Vi fik dækket Bord, fik fat i Lars Jensen og spiste Kl. 2 om Natten et forsvarligt Frokostmaaltid. —

Vagtsmanden blev kaldt ned og fik sig en Snaps og en Bid Brød, og efterhaanden bredte der sig Ro i Stemningen. — Vi var glade ved at være sluppen vel ind, men lidt bekymrede for at fryse fast paa vor nuværende Plads. — Efterhaanden dinglede vi tilkøjs for anden Gang, og det lykkedes mig at faa et Par Timers Ro.

Saasart det begyndte at lysne, begyndte vi at arbejde med Skibet, og efterhaanden lykkedes det os at slippe løs og komme igang med Fyrskibet i ganske kort Slæber. Det gik kun langsomt fremad, men i Løbet af Dagen kom vi ind i

Göteborg Havn, hvor Fyrskibet blev fortøjet ved nogle Estakader og »Løvenørn« ved Bolværket. Begge Skibe var meget overisede og Rigningerne hvide af frossen Sne. Vi saa ud, som om vi var lavede af hvidt Sukker, og Folk valfartede til Havnen for at se os. — Her i Göteborg frøs det 27° C. — Da jeg syntes, det var Synd, at Fyrskibet efter Havnevæsenets Ordre var fortøjet paa et Sted, hvor Besætningen havde en overordentlig besværlig Forbindelse med Land, gik jeg til Havnekaptajnen for at spørge ham, om vi maatte forhale det over paa Siden af »Løvenørn«, men han, der var en stor, svær og meget myndigt udseende Mand, svarede brøstigt: »Nej, han havde givet sin Ordre,« og dermed var Sagen færdig. Jeg blev gal i Hovedet, men bevarede min Ro. Dog fik jeg sagt ham, at jeg syntes, det var inhumant, at Fyrskibets Besætning, der Aaret rundt var afskaaret fra Omgang med andre Mennesker, nu, da de kom i Vinterhavn, skulde saaledes isoleres. Han var hverken til at hugge eller stikke i, men det syntes dog at gøre lidt Indtryk paa ham, da jeg meddelte ham, at jeg var Kaptajn i den kongelige danske Marine, og at jeg i min Rapport til Marineministeriet vilde henlede dets Opmærksomhed paa den efter min Mening Ugæstfrihed, der blev vist Fyrskibet.

Da jeg efter Natten ved Wingå havde hævede Fødder med stærke Smerter, lod jeg hente en Læge, som udtalte: »Ja, den Eftermiddag og Nat ved Wingå har »Hr. Kaptanen« haft Deres Fødder forfryste og i hvert Fald været saa nær ved Koldbrand, som det er muligt at være uden at faa det, samt at jeg kunde takke min kraftige Natur og de varme Whisky-Toddyer for, at det ikke var bleven til Koldbrand. Da han syntes, at jeg ikke tog det alvorligt nok, sagde han: »Ja, det vil jeg da sige Dem, Hr. Kaptajn, at den Forfrysning vil De føle Suiten af, saa længe De lever.« Og han skulde desværre faa Ret.

Efter ca. 14 Dages Ophold i Göteborg, hvor vi adspredte os med skiftevis at gaa i Teatret den ene Aften, i Lorenzberg den anden Aften og i et lille Teater, der hed Varieté, den tredje og gjorde dette om og om igen, fik jeg Telegram fra Marineministeriet om at afgaa til Esbjerg for at assistere Fyrskibene i Nordsøen. Dette forbavsede mig, da der aldrig endnu havde været Tale om Isvanskeligheder for disse Fyrskibe. Jeg tele-

graferede tilbage om at faa Ordren gentaget, og dette fik jeg med den Tilføjelse, at Horns Rev og Vil Fyrskib trængte til Assistance.

Jeg tænkte mig nu Muligheden af, at Fyrskibene havde Varskeligheder med at faa Proviand og Vand, men i ethvert Fald: en Ordre er jo en Ordre, og vi gik igang med at fylde op med Kul, Vand og Proviand. Der hvor vi laa i Göteborg Havn, var Isen flere Fod tyk, og paa Elven udenfor Havnen havde Isen en Tykkelse af 11 Tommer. Herude holdt Göteborgs kraftige Isbryder en Rende aaben, men hvorledes skulde jeg med »Løvenørn« komme ud til denne? Jeg raadførte mig med Havnekaptajnen, som stillede Havnens mindre Isbryder til min Disposition, og med uhyre Vanskeligheder lykkedes det denne at hjælpe »Løvenørn« ud i Renden.

I Kølvandet af den store Isbryder stod vi nu ud igennem Skærgaarden til Wingå, men Kors — hvor det dundrede i Agterskibet, naar Skruen slog imod den 11 Tm. tykke Ferskvandsis. For mig var der ikke andet at gøre end holde gaaende, saa længe Krammet holdt, og vi kom ogsaa vel ud og Skagen rundt.

Paa Vejen ad Hirtshals til blev det meldt mig, at »Løvenørn«'s Agterskib lækkede, og da det blæste stormende af Syd, vendte jeg om og ankrede under Gl. Skagen, hvor der var smult Vande og ingen Is. Vi undersøgte Skibet — saa godt vi kunde — indvendigt fra, og det syntes, som om det liggende stille til Ankers trak mindre Vand end under Gang. Den næste Morgen sendte jeg Dykkeren ned for at se efter, og det varede kun et Øjeblik, inden han med Signallinien gav Tegn til at trække ham op.

Han meldte, at af vor Skrues 4 Blade var det ene Blad knækket af helt inde ved Navet: Nabobladet havde mistet Halvdelen, og det modsatte Blad den ene Trediedel. Det var aabenbart Følgen af de 11 Tommers Ferskvandsis og af, at vor Skrue var af Jern og ikke af Metal.

Da vi ikke kunde skifte Skrue, fortsatte vi næste Dag Rejsen og kom om Eftermiddagen i Mørkningen til Horns Rev Fyrskib. — Paa min Forespørgsel, om de havde haft nogen Isvanskeligheder, svarede Føreren, at ganske vist havde de med Ebben haft en ganske betydelig Isdrift Sydvest fra, men

Fortøjningen havde hidtil med nogenlunde Lethed skaaret Isflagerne, saa at Fyrskibet formentlig laa paa sin rette Plads. Jeg aftalte med Føreren, at han, naar han ønskede Assistance, skulde hejse en rød Stander paa Toppen eller, dersom det var mørkt, sende Raketter tilvejs, og med Førerens Samtykke tog jeg en af hans Styr mænd ved Navn Grumsen ombord som Islods ind til Esbjerg.

Paa Vejen indefter anløb vi Vyl Fyrskib og fik her samme Besked som i Horns Rev Fyrskib. Føreren fik samme Besked, som der var givet det første Fyrskib, samt Ordre til eventuelt at repetere Horns Revs Fyrskibs Signaler samt hejse et rødt Flag paa den anden af sine Toppe som Tegn herpaa og om Natten at tilkendegive Repetitionen ved Raketter med Stjerner. —

Vi stod nu videre indefter og mødte paa Esbjerg Barre og i Snævringen mellem Skallingen og Fanøs Nordside en saa betydelig Mængde sammenpakket Is, at »Løvenørn« ikke kunde forcere den. Paa Grumsens Forslag ankrede vi derfor i Yderkant af Isspærringen for at afvente Ebben, som vi mente vilde sprede Isen. Efter at Ebben havde løbet i et Par Timer, forsøgte vi igen og klarede os igennem, idet det heldigvis var saa klart, at vi kunde se de to Ledefyr paa Sædding Strand.

Ejendommeligt nok viste Havariet paa Skruen sig at have den Fordel, at »Løvenørn« ikke, saaledes som det hidtil havde været dens Vane, satte sig fast i Isen og ikke vilde bakke sig løs, naar dens Fremgang stoppedes. De havarerede Blade gjorde nemlig Skruens Gang saa ujævn, at Skibet havde nogle ejendommelige slangeagtige rystende Bevægelser, der gjorde, at Isen ikke kunde klemme den saa fast som tidligere, og paa min spøgende Bemærkning herom til Maskinmesteren svarede denne, at dette forstod han saa godt, men denne ujævne Gang af Skruen vilde i Længden slide paa Maskinen og navnlig slide Sternrøret og dets Pakninger ovale. Herved var der jo imidlertid intet at gøre i Øjeblikket. Tjenesten maatte gaa sin Gang, naar det var muligt, og Foraarseftersynet klare den Skade, der muligvis skete.

Ved Midnatstid fortøjede vi i Esbjerg Yderhavn og kom straks i Virksomhed i Anledning af en heftig Ildebrand i Byen.

Vi havde i »Løvenørn« en transportabel, dobbeltvirkende

Nikkelsprøjte og nogle Haandsprøjter og nogle Extinktører. 10 Minutter efter vor Fortøjning drog Frivagten af som Brandkorps under Anførsel af Vagerløjtnanten. Hjælpen blev modtaget med Begejstring, men den hjalp ikke stort, da Ilden havde fat i et Savskæreri, der trods alle Anstrængelser brændte ned til Grunden. Bestræbelserne gik allerede ved vore Sprøjters Ankomst ud paa at bjerger de omliggende Bygninger, og i saa Henseende har vor Hjælp dog maaske gjort Nytte. —

Den næste Dag rapporterede jeg til Ministeriet om Rejsen og vort Havari paa Skruen og fik dets Bemyndigelse til at fortsætte Skibets Arbejde, saa længe det var forsvarligt, uanset at dette maaske vilde medføre et kostbarere Maskineftersyn end sædvanligt.

Efter at jeg i et Par Dage havde set paa Forholdene, formede vor Vintertjeneste sig paa følgende Maade:

Der blev etableret en særlig Udkigsstation paa Fanø, der signalerede, naar der ankom lodssøgende Dampere udenfor Isbarrieren. »Løvenørn« tog da det fornødne Antal Esbjerg Lodser ombord og begav sig med dem ud til Skibene. Isen var saa svær, at vi ikke kunde forcere den, før Ebben havde løbet nogle Timer, men saa gik vi paa, og naar det kneb, satte vi os i Besæt midt imellem Fanø og Skallingen og drev med Isen gennem Snævringen.

I Reglen maatte vi vente med at gaa ind igjen til næste Ebbe, men undertiden lykkedes det os at slippe ind forinden ved at holde tæt i Kølvanet af en større Damper.

Det var morsomt at se, hvilken Forskel det gjorde, om Damperne var lastede med død eller levende Vægt. Det var ikke saa sjældent, at en stor kullastet Damper med en stor Maskinkraft maatte melde pas og blev stikkende, medens en Kreaturdamper som f. Eks. »Minsk« paa Grund af sin levende Last, der førtes paa Mellemdækket og altsaa højt i Skibet, slingrede jævnt til begge Sider og paa Grund af denne slingrende Bevægelse ikke satte sig fast, men gik jævnt igennem.

»Minsk« gik i Reglen i Kreaturfart mellem Esbjerg og Thesen, saa vi vidste nøjagtigt dens Tider og gjorde, hvad vi kunde for at komme til at følges med den. —

Denne vor Assistance var af stor Betydning for Lodseriet, men den kostede Staten mange Penge til Kul og Olie. For ikke

at lade »Løvenørn« foretage denne besværlige Tur for et eller enkelte Skibes Skyld stationerede vi nogle Lodser i Vyl Fyrskib, hvorfra Skibene da kunde faa Lods.

Isvinteren var dette Aar usædvanlig langvarig — over Store Bælt var der Istransport over 100 Dage —, og »Løvenørn« blev i Esbjerg i flere Maaneder, indtil det blev nødvendigt for os at gaa til Frederikshavn og tænke paa at faa Fyrskibene paa Station. — Henimod Slutningen af vort Ophold blev en tysk Fiskerkutter ved Navn »Meteor« af Isen ført op paa Fanøs østlige Side, og Lodserne kom til mig og spurgte, om jeg vilde tage den af. Jeg gennemtænkte hurtigt den juridiske Side af Sagen. Dersom nemlig »Løvenørn« som Statsdamper bragte den flot, vilde der næppe blive Tale om nogen Betaling eller Refusion af dertil medgaaede Kul, Olie, Trosser m. m., og Lodserne vilde ikke tjene noget. Jeg svarede derfor Lodserne: »Jeg kan ikke som Fører af en af Statens Dampere give mig af med et Bjergningsforetagende undtagen i Nødstilfælde, men dersom I vil gøre Forsøg paa at tage »Meteor« af og bringe den til Havn, saa vil jeg, naar jeg dog passerer Stedet, gerne række Jer en Haand.« Med noget Besvær lykkedes det os ret hurtigt at bringe »Meteor« ind i Esbjerg Havn. Skipperen tilbød Lodserne 500 Kr. i Dusør, og disse mødte hos mig meget skuffede og spurgte mig tilraads. Jeg sagde til dem, at de skulde nægte at modtage den tilbudte Dusør og lade Sagen gaa til retslig Afgørelse og for Retten forlange Halvdelen af Kutterens Værdi i Bjergeløn og muligt gaa ned til en Trediedel af Kutterens Værdi, dersom der kunde blive Forlig paa det Grundlag. — I Retten blev Kutteren af uvildige Mænd vurderet, som den laa i Esbjerg Havn, til en Værdi af 16000 Kr. Kutterens Prokurator gjorde naturligvis gældende, at det ikke var Lodserne, der havde taget den af, men en Statsdamper. Jeg blev forespurgt af Retsformanden, hvorledes dette forholdt sig, og dette fortalte jeg ham, idet jeg refererede mit Svar til Lodserne og bad ham forelægge dette for Retten og lade Lodserne bekræfte dette, idet jeg gjorde ham opmærksom paa, at ikke én Mand af »Løvenørn«'s Besætning havde været ombord i »Meteor«. Lodserne blev af-fordret Forklaring, og Alle som En bekræftede de min Forklaring. Retten tildømte dem en Bjergeløn af 5000 Kr., og hvem der var glade, det var Lodserne. De var saa venlige at

tilbyde mig en Part i Bjergelønnen, men hertil svarede jeg naturligvis Nej, men sagde, at de jo kunde give mine Folk en Dusør, og de gav dem 500 Kr. til Deling.

Vi havde en anden Bjergningshistorie: En Aften havde vi taget Lodsens fra en engelsk Damper, som var lodset ud fra Esbjerg Havn. Lodsens havde, efter at have passeret Snævringen, ankret Damperen op i Linien Sædding Fyr over ét. Her gav han Dampskibsføreren Besked om, at naar han nu lettede, skulde han tage disse Fyr agterud og holde dem over et, og i den Linje kunde han roligt staa tilsøs. Vi tog Lodsens ombord og gik tilbage til Esbjerg. Næste Morgen, da det blev lyst, fik jeg Melding om, at der stod en engelsk Damper paa Grund paa Sydenden af Skallingen.

Jeg gik straks derud, og det viste sig, at det var vor Damper fra Aftenen forud, som under sin Manøvre for at faa vendt Agterenden til Sædding Fyr havde tøret Sydenden af Skallingen og var bleven staaende. Da det var Ebbe med faldende Vandstand, kunde vi ikke hjælpe ham, men jeg lovede ham at telegrafere til Svitser. Med Nød og næppe slap vi tilbage til Esbjerg imod den med Ebben drivende Is. Jeg meddelte Skibets Agent i Esbjerg, hvorledes Forholdene var, og denne traadte i Forhandling med Svitser.

Men der kom ingen Svitser. Nogle Dage efter kom Agenten til mig og spurgte, om jeg ikke kunde hjælpe dem med at faa Skibet af. Jeg lovede ham, at jeg i Forbigaaende skulde se, hvad jeg kunde gøre, og da vi en Dag var gaaet ud med Ebben og ikke kunde klare os tilbage, før Floden kom, førte jeg min Staaltraadstrosse ombord i ham, satte mit Anker midt i Strømmen og lod ham fyre op, saa han kunde hjælpe med at bakke.

Da han havde faaet Dampen op, var Strømmen kærtret, og Vandet begyndte at stige. »Løvenørn« hev paa sit Anker, der havde over 100 Favne Kæde ude og derfor holdt godt, og samtidig gik »Løvenørn« frem, og Damperen bakkede, begge med fuld Kraft. Da den indgaaende Strøm virkede med et meget betydeligt Tryk paa »Løvenørn«'s Styrbords Side, fremkom der et stærkt forøget Træk i Slæberen, og da Vandet efter et Par Timers Flod var steget noget, og Skibet var løbet paa ved Ebbetid, gled det nu af Grunden.

Ved denne Lejlighed fik min Besætning en Dusør af 600 Kr.

Efter denne Bedrift gik »Løvenørn« til Frederikshavn, og kort Tid efter lagde vi de tre af os inddragne Fyrskibe paa deres Station. Vinterstrabadserne var hermed til Ende, men de havde ogsaa af og til været drøje, og jeg erindrers éngang at have været 56 Timer paa Benene uden Søvn.

Det første jeg gjorde, forinden Foraarsskiftningen begyndte, var at gaa til Helsingør for at faa den havarerede Skruer ombyttet med en Reserveskrue, som vi havde i Lasten. Vi blev halet paa Bedding den ene Dag, skiftede Skruer om Natten og blev sat i Vandet om Formiddagen, saa at vi endnu samme Dags Aften var i København. — Jeg forhandlede med Marine-ministeriet om at give »Løvenørn« en Metalskrue istedet for sin Jernskruer.

Dette skete, saasart det kunde lade sig gøre, og som et mærkeligt Bevis paa, hvilken Rolle Skruens Form og Stigning har, skal jeg bemærke, at med de samme Antal Omdrejninger — og altsaa det samme Kulforbrug, hvormed Skibet tidligere havde løbet 9 Knob, 10 Knob og 11 Knob, løb det nu henholdsvis 10, 11 og 11 $\frac{3}{4}$ Knob.

I Begyndelsen af 1893 — netop 25 Aar førend jeg skriver disse Erindringer — paabegyndte jeg mit Arbejde paa Uskadeliggørelsen af Vrag paa Kysten, der var farlige for Redningsbaadene og deres Besætning. — Der havde tidligere ved enkelt særlig slemme Vrag været anbragt Vagere for at varsko om Vragenes Tilstedeværelse, men disse Vagere maatte for at være synlige forsynes med Stage og Topbetegnelse. Men hver Gang, der kom en Paalandsstorm, knækkede Vagerstagen paa Grund af Søen og Braaddet.

Jeg fik den Opgave af Marineministeriet at søge at komme ud over disse Vanskeligheder, men mine Undersøgelser bragte mig til det Resultat, at et Sømærke for at kunne ses maatte have Topbetegnelse, men denne kunde ikke udholde en Paalandsstorm, der jo netop var det almindelige, naar Redningsbaadene var i Virksomhed. — Et Sømærke, der kunde staa for en Storm, kunde ikke ses i Søgang og Braad, og i Taage og Mørke var jo ethvert Sømærke uden nogen reel Betydning. Jeg vidste imidlertid, at der paa forskellige Steder af Kysten eksisterede smaa private Foretagender — saakaldte Dykker-

foreninger —, der ved Hjælp af Dykkere fiskede op fra Vragene, hvad der var af Værdi. For at komme ind i Vragene anvendte de undertiden Dynamitminer, ligesom saadanne anvendtes til at sønderdele Maskindele og lignende, saa at de kunde fiskes op. —

En saadan Dykkerforening lededes af Ole Christoffersen i Gl. Skagen, som jeg kendte, fordi min Ven, fhv. Fyrskipper Larsen, boede hos ham. — Jeg raadslog med Ole Christoffersen og erfarede gennem ham, at der hos disse smaa private Dykkerforeninger efterhaanden var indvundet megen Erfaring med Hensyn til Arbejder med Dynamitsprængning. Han var en ualmindelig solid Mand, og jeg kunde bygge trygt paa hans Udtalelser. Jeg foreslog herefter Ministeriet at uskadelliggøre de farlige Vrag ved at lade lokale, dertil egnede Kræfter bortsprænge Vragene til en saadan Dybde under Havets Overflade, at Redningsbaadene og almindelige Fiskerbaade kunde flyde henover dem.

Ministeriet, dengang Indenrigsministeriet, senere Landbrugsministeriet og til Slut Marineministeriet, gik ind paa mit Forslag, imod at jeg vilde paatage mig at ordne og lede Sagen. Dette paatog jeg mig, og takket være den trofaste Hjælp, jeg fandt hos P. K. Nielsen, O. C. Christoffersen og andre Venner og Bekendte blandt Kystens Beboere, gik Arbejdet støt og roligt fremad, saa at vi nu, da jeg skriver dette i Foraaret 1918, har uskadelliggjort 150 Vrag. Disse Vrag har forinden deres Uskadelliggørelse frembragt en udpræget Uhyggefølelse hos Redningsbaadenes Besætning og Stedets Fiskere ligesom hos alle, der stod dem nær, der færdedes paa Søen. Under mine Besøg paa Kysten har jeg hørt mange Fortællinger om, hvorledes en Redningsbaad eller en Fiskerbaad en mørk Nat, naar de skulde søge Land, pludselig har set en Stævn eller et Spant stikke op tæt ved Siden af Baaden, og hvorledes alle i Baaden er bleven grebet af den Tanke, at havde Baaden i sin nedadgaaende Bevægelse i Søen ramt en saadan fremragende Vragdel, var Baaden bleven smadret og Besætningen sandsynligvis druknet. Ja, ved en enkelt Lejlighed berettedes det, at Baaden havde tørnet Vraget, men den Omstændighed, at dette laa helt inde i Havstokken, havde medført, at »kun« én Mand druknede. —

Enhver, som kender Vestjyden, vil vide, at den her omtalte Uhyggefølelse ikke afholder ham fra at gøre sin Pligt og gaa til sin Gerning paa Søen, naar det kræves af ham. Tillid til Gud er heldigvis endnu almindelig paa Jyllands Vestkyst.

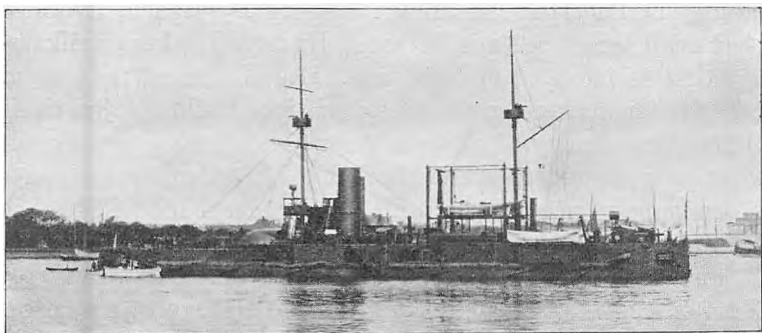
Skønt det egentlig er at foregribe Begivenhedernes Gang, kan jeg ligesaa godt her meddele, at jeg i Januar 1918 skrev til Marineministeriet, at tiltagende legemlig Svaghed nødte mig til at bede mig fritaget for det Hverv, som Ministeriets Konsulent i Vragsager, som jeg nu i 25 Aar efter bedste Evne havde stræbt efter at udføre. Jeg fik hurtigt Svar tilbage, at Ministeriet efterkom mit Ønske »og ikke skulde undlade at udtale sin Paaskønnelse af den Iver og Dygtighed, hvormed jeg havde røgtet det mig betroede Hverv.« Jeg kom uvilkaarligt til at mindes en af mine lidt ældre Kammerater, der var bekendt for at være en meget samvittighedsfuld og tjenstivrig Officer, men anlagt for nogen tung Grublisering og bekendt for sine gammeldags Anskuelser. Jeg hørte ham engang sige til en ganske ung Officer: »En Officer har baade Pligter og Rettigheder. En af deres fornemste Rettigheder er Retten til at gøre deres Pligt fuldtud og at anvende alle deres Evner og Kræfter paa et godt Resultat af det Arbejde, som paalægges dem. I det gode Resultat skal de finde deres Glæde og Belønning.« Gud ske Lov! Jeg havde Bevidstheden om Uskadeliggørelsen af 150 farlige Vrag!

I 1897 blev jeg kommanderet til at forrette Tjeneste som Adjutant hos Kontreadmiral Koch, som fik det Hverv at repræsentere den danske Marine ved den engelske Dronning Victorias 60 Aars Regeringsjubilæum. Han hejste sit Flag i Panserskibet »Helgoland« og gik med dette til den store Flaaderevu paa Spithead Rhed. Her var samlet, saavidt jeg husker, 80 engelske Orlogsskibe, og at dette Antal kunde samles uden at kalde et eneste Skib hjem fra oversøiske Stationer — altsaa udelukkende var afgivet af den saakaldte »homefleet« —, er jo et talende Bevis paa den engelske Flaades Størrelse. —

»Helgoland« var den danske Flaades største Skib, men fyldte ikke meget imellem de, saavidt jeg husker, 40 fremmede Orlogsskibe, som mødte til Revuen. Flaaden havde Besøg af Prinsen af Wales med Prinsesse Alexandra, der i den kongelige

engelske Yacht passerede imellem de opankrede Skibes Linjer. —

Naar jeg under Omtalen af mit Besøg i Trondhjem 1837 dvælede ved den storartede Saluteren, saa maa jeg her bemærke, at det var Smaating imod, hvad der forefaldt her i 1897. Foruden de store Saluter paa 27 Skud fra hvert saluteringsdygtigt Skib (Torpedobaade maa jo undtages), som blev afgivne ved Kongeyachtens Ankomst og Afgang, faldt der talrige Saluter, naar de forskellige Nationers Admiraler hilste paa hverandre.

Panserskibet »Helgoland« i 1897.

At se denne af ca. 120 Skibe bestaaende Flaade illumineret, var nærmest et Eventyr, og den bekendte Marinemaler Locher, som havde faaet Tilladelse til at gøre »Helgoland«s Rejse med, havde ikke Ord nok til at udtrykke sin Begejstring.

Paa Rejsen til Spithead mødte »Helgoland« i Nordsøen haardt Vejr, saa at den maatte ligge underdrejet nogle Dage. Da herved vor Kulbeholdning fortæredes til ingen Fremgang, kom der det Øjeblik, da Admiralen maatte tage en rask Beslutning og holde sin Kurs mod Kanalen trods Skibets af en stormende nordvestlig Kuling og tilsvarende Sø fremkaldte voldsomme Slingringsbevægelser. —

Det var en haard Sejlads, men alting holdt, og vi ankom i god Behold til Spithead i yderste Øjeblik og ganske udtømt for Kul. —

Prins Valdemar og Prins Carl var ved Dronning Victorias

Hof og havde været urolige ved ikke at høre om »Helgoland«s Ankomst.

Medens jeg ledsagede Admiralen til London, hvor vi overværede en Festlighed i Westminster Abbey og et Hofbal i Buckingham Palace, m. m., var vi en Dag til Middag hos den danske Gesandt, der var gift med en rig amerikansk Dame. Som det let gaar Republikanere, naar de kommer ind i officielle Forhold, bliver de i en uhyre Grad betaget af Etiketten i dennes forskellige Former.

Som bekendt spiller Etiketten i de højere Befolkningslag i England en meget betydelig Rolle, og vor Gesandtfrue var stærkt berørt af sin egen Storhed og Finhed. — En Admiral — der i Parenthes bemærket vist staar højere paa Rangstigen end en dansk Minister i Udlandet — kunde hun nok tale med, men en almindelig sølle Kaptajn gjaldt ikke noget for hende. — Jeg blev ikke præsenteret for nogen af de andre Gæster, og jeg stod ganske alene, da Dørene fløj op, og Tjeneren med høj Røst meldte: »His Royal Highness, Prince Charles of Denmark.«

Hele Selskabet arrangerede sig hastigt i 2 Rækker ved Døren, jeg holdt mig beskedent tilbage, hvor jeg stod; jeg havde allerede vænnet mig til, at Ingen saa mig — jeg følte mig nærmest som et tomt Glas, som Folk saa tværs igennem uden at lægge Mærke til. —

Da Prinsen viste sig i Døren, slængede Damerne sig ned i den dybeste Hofnejen, og Herrerne knækkede over i et dybt Buk. Jeg vendte mig mod den Indtrædende og afleverede et almindeligt pænt, dansk Buk. Men paa éngang skete der noget mærkværdigt!

Da Prins Carl fik Øje paa mig, brød han igennem Opstillingen og kom henimod mig med et højt: »Nej, Goddag! Det var da dejligt at se Dem. Nu maa De fortælle mig noget om »Helgoland«s Rejse«, og han gav mig Haanden paa en meget hjertelig Maade. Han talte med mig i nogen Tid, og vor Samtale blev ført paa den Maade, som vi i den danske Marine var vant til at tale med Prins Carl, hvilket lod til at forbyse det fine Selskab.

Da Prinsen med et gemytligt Nik og venligt Smil forlod mig, var det tomme Glas, som man ikke hidtil havde kunnet

se, pludselig bleven en Personlighed af aabenbar Betydning.

En Ven af en Prins! Det var noget, man i den finere engelske Verden forstod at vurdere. Min Værtinde opdagede mig først nu og præsenterede forskellige Herrer af Selskabet for mig, NB. ikke mig for dem, men dem for mig. Der var Generalløjtnant N., der var Lord A. og Lord B., der var Kammerherre saadan og saadan, tjenstgørende Chamberlain ved Hoffet og mange flere, ja, der var dem, der selv kom og forestillede sig for mig — kort sagt: Strømkæntring.

Jeg var høflig, men kølig og tilbageholdende. En krybende venlig Lord, som trættede mig med sin Konversation, affærdigede jeg høfligt med et »Well, my Lord. Jeg skal ikke opholde Dem længere, De har saa mange Bekendtskaber her.« Han stirrede paa mig med aaben Mund og forlod mig med et dybt Buk, aabenbart meget imponeret. — En af mine yngre Kammerater, som var tilstede i Prins Carls Følge, kom senere paa Aftenen hen til mig og komplimenterede mig for den Maade, hvorpaa jeg paa en pæn Maade spillede storsnudet. Jeg svarede, at jeg bestræbte mig for at efterligne det fine Selskab, jeg befandt mig i.

En Dag var Admiralen tilsagt til at komme til Windsor Castle »to see the Queen«, hvilket paa Dansk betyder at blive modtaget i Audiens. Vi begav os til Jernbanestationen i Portsmouth, hvor vi fandt en 1ste Klasses Kupé reserveret for den danske Admiral. Paa Jernbanestationen i Byen Windsor holdt der en Hof-Ekvipage, som befordrede os til Slottet, hvor vi i Samlingssalene mødtes med andre fremmede Admiraler og Skibschefer med deres Adjudanter.

En efter En blev de fremmede Officerer hver med sin Adjudant ført ind i Audienssalen. Midt paa Gulvet i denne sad den gamle Dronning Victoria i en Lænestol. — Medens Admiralen og jeg stillede os op foran hende og bukkede, nævnede den tjenstgørende Kammerherre vore Navne, den gamle Dronning gjorde en lille Haandbevægelse og sagde med en meget sympatetisk Gammelkone-Stemme: »I am happy to see you.« Derefter fik vi et venligt Nik. Vi bukkede igen og gik ud af den modsatte Ende af Audienssalen. —

Efter Audiensen blev de fremmede Officerer indbudt til

Lunch paa Slottet af den 1ste Admiralitets-Lord, Lord Goschen, der tidligere havde været engelsk Minister i København, og ved denne Lunch fungerede som Vært. —

Da Tidspunktet for Dronningens Skaal kom, slog Lord Goschen paa sit Glas, rejste sig og holdt følgende Tale: »Ladies and Gentlemen! I have the honour to propose the toast of our most gracious queen.« Hele Selskabet rejste sig, hævdede deres Glas og udbrød: »Queen!«

Jeg anfører denne Mønstertale ordret, og jeg er sikker paa, at den er husket rigtigt. Hvor mange Gange har jeg ikke senere i Livet ønsket, at Folk, i hvis Lod det faldt at udbringe en Skaal for en kongelig eller højtstaaende Person, havde forstaaet at udtrykke sig saa klart, fyndigt og taktfuldt.

I London var vi tilsagt til et garden party i »Buckingham Palace garden«. Her var den gamle Dronning personlig tilstede og kørte omkring i Haven i en lav Ponnyvogn, trukket af én hvid Hest, et smukt og roligt gammelt Dyr. Ved Siden af Dronningen sad Kusken, der var ingen mindre end Prinsessen af Wales, Kong Christian d. IX's ældste Datter. —

Ved denne Fest var alt, hvad England ejede af gammel Adel tilstede, og man saa saaledes her talrige kvindelige Medlemmer af den gamle angelsachsiske Adel. Disse udmærkede sig ved at være meget velvoksne, ja ualmindelig høje og slanke med stort blondt Haar, store blaa Øjne og en vidunderlig sund Teint. Det er aabenbart disse Damer, der har været Modeller for de Forsidebilleder, man saa hyppigt ser paa de store engelske illustrerede Julehefter — en sjælden skøn Kvindetype.

Serveringen under Festen bestod i Champagne, Smaakager og Sandwiches og foregik i aabne Telte, der var anbragt paa de vidunderlige grønne engelske Plæner — »on the pasture«, paa Grønsværet. Men et saadant engelsk Grønsvær er noget, som man sjældent ser andre Steder i Verden.

Dette garden party afholdtes i Tiden fra Kl. 3 til 6 Eftm., og om Aftenen var vi tilsagt til Hofbal i Buckingham Palace.

Medens vi ved garden party var iført civil Formiddagsdress: sort Diplomatfrakke, graastribede Benklæder, Laksko og høj Hat eller Straahat, var vi om Aftenen i Gallauniform.

Hofballet var glimrende, og her saa man, ligesom forøvrigt

ved garden party, talrige indiske Fyrster og Rajah'er i deres straalende Hofdragter med Turban paa Hovedet.

En saadan Rajah saa jeg iført Benklæder og Trøje af hvidt Atlask, og over Skuldrene havde han en rød Atlaskes Kappe, der næsten naaede til Jorden og var meget vid og folderig. Den hvide Dragt var stærkt guldbroderet og besat med Ædelstene, og den røde Kappes Forstykker og Ærmer var besaaede med funklende ædle Stene og Diamanter, altsammen meget smagfuldt arrangeret. En saadan Dragt har sikkert været flere Millioner Kroner værd.

Ved Hofballet mødte jeg flere af mine Lorder fra Ministermiddagen, og en af dem præsenterede mig for en lille, graasprængt Mand i engelsk Feltmarskal-Uniform. Det var den berømte Lord Roberts, og han var til Forskel fra de andre Lorder venlig uden at være nedladende.

De kongelige Personers Ankomst til Festsalene og Bortgang senere hen skete i en højtidelig Procession, der aabnedes af Pager i gammeldags Dragter. Efter dem fulgte Hofkavalererne og Hofdamerne, de laveste i Rangen først og derefter stigende i Fornemhed. De fornemste, som gik nærmest før de Kongelige, gik til min store Forbavselse — baglænds! Det forekom mig, at dette maatte være baade besværligt og farligt for gamle, hvidhaarede Mænd, men jeg gættede paa, at gammel engelsk Hofetikette dikterede denne Mærkelighed, og man kommer uvilkaarligt til at tænke paa det tyske »Sprichwort«: »Uebung macht Meister«, thi de paagældende gamle Hofembedsmænd klarede alle Vanskeligheder.

Min Admiral havde den Ære at blive opsøgt af en Kammerjunker og ført til Prinsessen af Wales, der kendte ham godt fra tidligere Lejligheder og talte et Kvarterstid livligt med ham. I denne Ventetid talte jeg med Lord Roberts, der var en yderst interessant Mand. Ogsaa denne Omstændighed hævede mig aabenbart i Hofsnobbernes Øjne.

En Aften var de tjenestefri Officerer fra »Helgoland« indbudt til et Bal, som Byen Portsmouth gav i Anledning af Jubilæet. Jeg stod her og talte med en engelsk Familie, en Generallæge og hans Frue, en smuk lille Dame af en helt anden Type end de angelsachsiske Adelsdamer — lille buttet, mørk og af et sydlandsk Præg. I den engelske Befolkning er der nemlig

to Hovedracer, den angelsachsiske, der er høj, slank og lys, og den normanniske, der minder om Italienerne og Syd-Franskmænd. Fru Generallægen hørte til den sidste.

Medens jeg stod og talte med hende, kom der en engelsk Søofficer, som jeg ved en af Admiralsens Komplimenteringsvisitter havde mødt ombord i den engelske Kongeyacht, for hvilken han var Chef. — Han kom hen til mig, gav mig Haanden og sagde: »Good evening, Commander Middelbo.« (Kapitajn hedder paa Engelsk commander, og Kommandør hedder captain). »God evening, Captain!« svarede jeg. Den engelske Frue nejede dybt, og jeg lagde nok Mærke til, at han bar et rødviolet Storkorsbaand, der, saavidt jeg véd, hører til Storkorset af Bath Ordenen, men det gjorde ikke noget større Indtryk paa mig.

Vi talte fornøjeligt sammen i et Par Minutter, hvorpaa jeg sagde Farvel til ham, idet jeg bemærkede, at jeg maatte tilbage til min Dame. Hun udbrød, da jeg kom tilbage: »Oh, are you a friend of the Prince of Battenberg?« og blev endnu mere forbavset, da jeg svarede: »Jeg kender ingen Prins af Battenberg. Jeg talte med en Søofficer, som jeg har truffet ombord i hans Skib.« Hun oplyste mig nu om, at den Herre, jeg havde talt med, var Prinsen af Battenberg, vistnok en Dattersøn af Dronning Victoria.

Senere paa Sommeren formeredes der under Admiral Kochs Kommando en Eskadre, bestaaende af Panserskibet »Helgoland«, Torpedoskibet »Tordenskjold«, Krydseren »Hekla«, Mineskibet »Hjælperen« og en Deling Torpedobaade, og denne Eskadre blev blandt anden Tjeneste sendt til Stockholm i Anledning af Kong Oscar d. 2dens 25-aarige Regeringsjubilæum. Her samledes i denne Anledning en større Mængde Orlogsskibe, bl. andre den store tyske Kejser-Yacht.

Der forefaldt de sædvanlige Salut og tjenstlige Komplimenteringer, og bl. a. var de danske Officerer tilsagt til en stor Hoffest, hvor der efter Taflet blev danset i Riddersalen, som Svenskerne kaldte »hvite hafvet«.

Vi havde i »Helgoland« Besøg af den svenske Konge, der kom roende i den gamle svenske Kongechalup »Vasaorden«. — Da den svenske Konge var Æresadmiral i den danske Flaade,

kunde det være Tvivl underkastet, hvorvidt det var rigtigt i »Helgoland« at hejse svensk Kongeflag paa Toppen og hilse dette med Kongesalut eller hejse dansk Admiralsflag og afgive Admiralssalut. Det var mig, der havde gjort Admiral Koch opmærksom paa dette Etikettespørgsmaal, og denne svarede paa sin sædvanlige rolige og sunde Maade: »Gør klar til begge Dele. Det maa H. Majestæt selv afgøre.« Og paa Forespørgsel valgte han det sidste, hvad der vakte nogen Forbavselse i de fremmede Orlogsskibe, hvor man ikke var kendt med de særlige Forhold.

Den Dag, da vi skulde til Hoffest, kaldte Admiralen mig ind i sin Kahyt og overrakte mig Dekorationen: Ridder af den svenske Sværdordens 1ste Klasse med den Bemærkning, at nu kunde jeg jo bære den ved Hoffesten. Idet jeg takkede, gjorde jeg opmærksom paa, at jeg strængt taget ikke havde Lov at bære den uden den danske Konges Tilladelse, men denne gav Admiralen mig foreløbig paa Grund af de særlige Forhold.

Af de forskellige Festligheder, der fandt Sted, erindrer jeg tydeligt en stor militær Gudstjeneste, som fandt Sted paa en stor Slette i Nærheden af Stockholm. Admiralen og jeg kørte derud, og her var 6—10000 Mand opstillede.

Efter Kongens Ankomst tog han og hans Følge, hvortil vi hørte, Opstilling midt paa Sletten, og Tropperne blev sammen-dragne i en tætsluttet Karré rundt omkring os. — Hele Gudstjenesten formedes med Kong Karl d. 12tes historiske Gudstjeneste før Slaget ved Lützen som Forbillede. Et mægtigt militært Orkester spillede Salmemelodierne, heriblandt: »Vor Gud han er saa fast en Borg« og en svensk Feltpræst holdt en Bøn og en kort Tale, der endte med et: Gud bevare Konungen og et Leve for denne, der besvaredes med 4 taktfaste Hurraer, fulgt af den svenske Kongesang, spillet af Orkestret. Herefter indtog Tropperne deres oprindelige Opstilling, og Gudstjenesten var endt. Den havde været af en storartet gri-bende Virkning.

Det danske Kongehus blev ved Festen repræsenteret af den daværende Kronprins Frederik med Familie. Jeg var med min Admiral tilstede ved dens Ankomst paa Stockholm Jernbanestation.

Medens de kongelige Personer hilste paa hverandre, stod

jeg beskedent i bageste Række af den Kreds af Kavallerer med flere, der omgav dem. Den danske Prinsesse Thyra fik tilfældigvis Øje paa mig og kom venligt hen og gav mig Haanden og gratulerede mig til mit svenske Ridderkors, der var ret iøjnefaldende med sit stærkt gule Ordensbaand paa mit dengang ikke stærkt dekorerede Bryst.

Hun talte med mig flere Minutter, og jeg anfører dette som Bevis paa den Vennesælhed, som er et almindeligt Træk hos den danske Kongefamilie, maaske i særlig Grad hos denne elskværdige Prinsesse.

Det glædede mig ofte paa denne Tur at lægge Mærke til den Udmærkelse, som alle kongelige Personer viste Admiral Koch, der i sin Tid som Guvernør for H. K. H. Prins Valdemar var kommen i nær Berøring med dem og aabenbart ved sit rolige, usnobbede Væsen havde vundet deres Venskab.

Da vi med »Helgoland« laa paa Københavns Rhed og gjorde klar til at lægge ind i Flaadens Leje, kom den daværende russiske Kejsersinde ombord for at hilse paa Admiralen. Da han var ifærd med at pakke ind for at flytte iland, havde han givet Ordre til, at han ikke vilde forstyrres, og at det skulde siges, at han ikke var ombord.

Vagtchefen bragte Kejsersinden denne Besked, men hun sagde paa sin ligefremme naturlige Maade: »Vil De være saa god at vise mig til hans Kahyt. Jeg vil gerne se, hvorledes han boer.«

Vagtchefen fik stammende frem, at Admirals Kahyt var i stor Uorden, da der blev pakket ind for at flytte iland, men Kejsersinden blev ved sit, og Vagtchefen maatte føre hende ned.

Han aabnede Døren til Kahytten for hende og forsvandt hurtigst muligt, idet han hørte hendes forbavsede Udbrud: »Naa saaledes!« Inde i Kahytten fandt hun nemlig Admiralen travlt beskæftiget og i Skjortæærmer. Jeg, som var tilstede i hans Kontor ved Siden af Kahytten, hørte, inden jeg forsvandt, Kejsersinden le hjerteligt og sige: »Og De vil saaledes snyde Dem fra Besøg, og jeg har endda Blomster med til Dem. Lad mig nu se, hvorledes De boer, og de Billeder, som Prinsesse Marie har pyntet med.«

Admiralen lod sig ikke forbløffe, men tog roligt sin Frakke paa og sagde: »Havde jeg anet Deres Majestæts Besøg, saa

havde De ikke truffet mig i denne Uorden«, hvorpaa hun svarede: »Naa, skal jeg nu have Skænd, fordi jeg ikke har meldt min Ankomst.«

Jeg hørte ham le. — Kejsrerinden blev et Kvarterstid, og hendes dybe, sonore Røst hørtes tale fornøjeligt og livligt. Ved hendes Bortgang fra Borde truede hun venligt ad Vagtchefen og sagde ham nogle spøgende Ord, og jeg hørte ham svare: »Min Admirals Ordre, Deres Majestæt,« hvorpaa hun smilende sagde: »Ja, den har De altsaa brudt, men jeg har forklaret, at det var min Skyld, saa jeg haaber, at Løjtnanten undgaar Straf.« Admiralen sagde med sit smukke rolige Smil: »Med en Defensor som Deres Majestæt, tror jeg han klarer sig.«

Ved Viceadmiral Meldahls Død, som vistnok indtraf i Efteraaret 1897, blev Admiral Koch Viceadmiral og Chef for Søofficerskorpset, og jeg fulgte ham som Adjutant, indtil jeg d. 1ste Marts 1898 efter Ordre overtog Tjenesten som Fiskeriinspektør for Island og Færøerne. Som saadan blev jeg Chef for Krydsere »Heimdals« paa Fiskeriinspektion og afrejste i Begyndelsen af Marts med Reykjavik som Maal. — Vi anløb paa Vejen Færøerne, hvor jeg efter Ministeriets Ordre skulde overtage Præsidiets ved den Navigations-Eksamination, som aarligt foretoges her. Efter at dette var besørget, afsejlede jeg til Island, og medens jeg paa Rejsen fra København til Færøerne havde haft godt Vejr, havde jeg paa Rejsen fra Færøerne til Island den ene Storm efter den anden, deraf et Par Stykker af Sydost med meget høj Atlanterhavssø.

Jeg maatte flere Gange dreje under, d. v. s. lægge Skibet med langsom Gang paa Maskinerne med Forstævnen saa nær som muligt op i Vindøjet. Da »Heimdals« kun stak 11 Fod dybt agter og havde to Skruer, der laa temmelig højt paa hver sin Side af Agterstævnen, slog disse i temmelig ubehagelig Grad ud af Vandet og »tog surr«.

Dette kræver megen spændt Paapasselighed af Maskinisterne og gjorde det vanskeligt at holde Forstævnen ret op imod Søen. Braaddet viste Stævnen af, saa vi som Regel laa ca. 5 Streger fra Vinden, og da vi maatte holde nogen, omend saa ringe som muligt Fart paa Skruerne, for at ikke Skibet skulde falde helt tværs i Søen, saa kom vi trods Underdrejningen dog frem med ca. 4 Knobs Fart.

Efterhaanden bedredes Vejret, saa vi kunde holde vor Kurs, og en skønne Dag fik vi Øræfa Jøkull i Sigte som en lav, hvid Sky tæt over Horisonten. Ved at holde ind mod den opdagede vi noget Land, som vi efter Farvandsbeskrivelsen maatte gaa ud fra var Ingolfs Høfde, og da vi havde prajet en fransk Fisker og forvisset os om, at dette var Tilfældet, tog vi en Pladsbestemmelse og satte herfra Kurs efter Vestmannaøerne.

Da Vinden var østlig, var det min Agt at søge Ankerplads paa Vestsiden af Heima-Ey, den største af Øerne, og for at komme omkring dennes Nordende, der faldt i Søen med en lodret Klippevæg, maatte vi passere mellem denne og en høj, mørk tandformet sort Klippe, der ikke var mange Kabellængder fjernet fra Øen. Den engelske Farvandsbeskrivelse sagde imidlertid, at der her var dybt Vand og rent til begge Sider, saa det gjaldt kun om at holde Tungen lige i Munden og ikke blive nervøs, men det kribledede lige godt lidt ned ad Ryggen, da vi passerede Snævringen.

Vi ankrede kort Tid efter paa Vestsiden af Øen, lige ud for Øernes »Hovedstad«, en lille fattig Fiskerflække, der laa i Bunden af en godt dækket lille Havn, der havde sit Indløb øst fra, men var for lille til, at vi kunde søge ind i den.

Efter Farvandsbeskrivelsen skulde vi søge saa nær under Land, at vi fik 30 Favne, da Bundarten her hovedsagelig bestod af Sand. — Det gjorde vi og kom herved til at ligge i mindre end 3 Kabellængders Afstand fra Stranden. Det gjorde Indtryk af at være Pokkers nær ved denne, men med østlig Vind gjorde det jo ikke noget, men det gjorde dog, at jeg ikke lod slukke under Kedlerne, skønt Maskinbesætningen nok kunde trænge til et lille Hvil, men lod Fyrene bakke, saa at vi kunde faa Damp op med et Kvarters Varsel.

Det var svært behageligt atter at ligge tilankers i smult Vande og atter at kunne opholde sig i sin Kahyt — paa Rejsen til Færøerne havde jeg saa godt som hele Tiden opholdt mig i Skibets Kommandotaarn, Nat og Dag, paaklædt i Pels og Pels-hue og hvilende paa en der anbragt Sygestandkøje.

Fra min »Løvenørn«'s Periode var jeg jo vant til den Slags Behageligheder, saa det tog jeg mig ikke nær, men jeg nægter ikke, at det var hyggeligere at spise en lille improviseret Fælles-

middag i Officersmessen og bagefter faa en selskabelig L'hombre i min Kahyt.

Paa denne Ankerplads laa vi over den næste Dag for at rense vore Kedelrør, som var blevne temmelig tilsodede af Kul, vi havde faaet ombord ved Færøerne. Men Morgenen efter lettede vi og satte Kursen mod Sydenden af Reykjanæs-Landet. — Det var pænt Vejr med laber Kuling, men — som saa ofte

Chefen i sin Kahyt i Krydseren »Heimdal« i 1898.

paa Island — temmelig tæt Taage. Da vi efter vor udløbne Distance skulde nærme os Sydpynten af Reykjanæs-Landet, gik jeg med langsom Fart og loddede med Bathometret. Vi havde endnu over 100 Favne Vand, da jeg ved at se forud syntes at skimte en hvidlig Stribe. Jeg tog straks Farten fra Skibet og nærmede mig med stor Forsigtighed Striben, der viste sig at være Brænding. Vi drejede Syd i, udenom Striben og passerede kort Tid efter imellem Pynten og de søndenfor liggende »Fugleskær«.

Nu var vi igen all right og stod nordpaa langs Landets Vestside. Kort Tid efter rundede vi om Reykjanæs Fyrtaarn,

stod over Faksebugten og ind imod Reykjavik Rhed, hvor vi fik Lods ombord og ankrede imellem Edd-Ey og Byen, ikke langt fra denne. —

Nu slukkede vi af og fyldte op med Wales-Kul fra en Beholdning, som Marineministeriet havde liggende her, og efter en rimelig Hvile og en grundig Rengøring var vi klar til at begynde vor Inspektionstjeneste. —

Paa Rejsen til Island havde vi faaet en Mand syg af Mæslinger, og vi ankom til Reykjavik med Karantæneflag hejst paa Fortoppen.

Dette fremkaldte Besøg ombord af en Læge, der efter at have faaet Forklaring forbød os alt Samkvem med Land. Jeg bad ham om at forklare Landshøvdingen, at foruden Mæslingepatienten, som jeg gerne vilde have lagt iland paa et Hospital, havde jeg en Patient, som led af Saar paa Tarmene, og som absolut maatte iland for at faa den nødvendige Pleje og Diæt. Han svarede, at det kunde han ikke give sit Minde til, og da jeg spurgte ham, om jeg da ikke kunde gaa iland og tale med Landshøvdingen, svarede han Nej. — Jeg skrev da en Melding til Landshøvdingen om min Ankomst og tjenstlige Begæring om at bringe min Syge iland og bad Karantænelægen om at overbringe denne, idet jeg bad ham gøre Landshøvdingen begribeligt, at i ethvert civiliseret Folks Havne fandtes der et Karantæne-Hospital eller i ethvert Fald et isoleret Sted, hvor smitsomme Syge kunde anbringes.

Efter kort Tid havde jeg Landshøvdingens Svar, der gik ud paa, at det maatte have sit Forblivende ved den éngang trufne Afgørelse. Jeg tog min Slup og begav mig iland i Tjenesteuniform og søgte Landshøvdingen. Under vor Samtale søgte jeg at gøre ham begribeligt, at Island var en Del af den danske Stat, og at man dog vel næppe vilde nægte mig at føre den dødssyge Mand, som havde været fuldstændig isoleret fra Mæslingepatienten, og hvis Ophold ombord vilde være livsfarlig for ham, iland. Han blev ved sit, og det havde ingen Virkning paa ham, at jeg forklarede ham, at Island herved vilde gøre sig bemærket paa en uheldig Maade. I en kinesisk eller japansk Havn, ja, end ikke i en Negerrepublikken Haiti tilhørende Havn vilde en Orlogsmænd blive behandlet saaledes. Jeg maatte alvorligt protestere og vilde gøre det til Genstand for officiel Indberetning.

Han var ikke til at rokke, og jeg arrangerede mig derfor paa en anden Maade.

Mæslingepatienten kunde uden Fare for ham selv blive ombord, og den dødssyge Mand fik jeg Føreren af det danske Postskib, der skulde afsejle til København i Løbet af Dagen, til at tage ombord til sig paa den Betingelse, at jeg først bragte ham, naar al Forbindelse mellem Postskib og Land var ophørt. Dette skete, da han var ved at lette sit Anker, og vor Patient kom paa den Maade bort fra det ugæstfrie Island. Han blev af Postskibet sat iland paa Færøerne, hvor han døde 8—14 Dage efter sin Ankomst. —

Efter min Erfaring har Islænderne noget at lære, inden de er modne til at optræde som en selvstændig, civiliseret Stat.

Da Postskibet var lettet, lettede »Heimdal« og foretog en Inspektionstur rundt om Landet. Det varede en Maaned, inden jeg kom tilbage til Reykjavik, og jeg havde i den Tid ingen anden Forbindelse med det gæstfri Island, end at jeg bragte forskellige optagne Trawlere til forskellige islandske Havne og afleverede dem til den derværende Sysselmand, medens vi stadig førte Karantæneflag paa Toppen. Jeg forklarede, at vi havde en Mæslingepatient ombord, men at denne var isoleret og var i Bedring. Ingen af Sysselmændene nægtede at modtage Trawlerne, skønt deres Førere havde været ombord i det pestbefængte Skib til Forhør, men — en saadan Trawler blev jo ogsaa idømt Bøder, der tilfaldt den islandske Statskasse.

Det lykkedes mig ogsaa ved at tale fornuftigt med Sysselmændene at faa den fornødne Tilførsel af fersk Kød og Mælk ombord — Fisk fik vi fra Fartøjer i Søen, og saaledes holdt vi det gaaende, til Mæslingepatienten blev udskrevet, og Karantæneflaget kunde hales ned.

Vi forblev paa den islandske Station indtil Begyndelsen af September Maaned. Vi var meget heldige med at fange Trawlere, men vi kom meget lidt til Reykjavik, idet vi mest søgte den nærliggende Havnefjord. Mens vi engang laa her, skete Indvielsen af det store Spedalskheds-Hospital ved Reykjavik, og af nogle private Venner, som vi havde dér, fik jeg Meddelelse om, at »man« meget ønskede Krydserens Nærværelse ved denne Lejlighed, og det antydedes temmelig tydeligt, at »man« trængte til Krydserens Assistance paa forskellig Maade, f. Eks.

Krydserens Musikkorps til at spille ved Festen. Krydserens Fartøjer til Hjælp til at transportere Honoratiores fra Reykjavik til Festpladsen, ligesom Krydseren ved Flagning og Saluting kunde give Festligheden et mere storladent Præg. Jeg svarede mine Venner, at naar Landshøvdingen eller Reykjavik Byraad vilde sende Krydseren en officiel Indbydelse, skulde jeg tænke over, hvorvidt Tjenesten tillod den at komme. Af mig selv kom jeg ikke som Festdeltager til et Sted, hvor jeg var bleven modtaget med saa liden Gæstfrihed. — Indbydelsen kom ikke.

Trods det, at der saaledes officielt var kommen en Kurre paa Traaden imellem Krydseren og Islands øverste Myndighed, havde vi ikke saa lidt selskabelig Omgang med elskværdige Mennesker, saavel i Reykjavik som paa andre Pladser. — Fra Reykjavik foretog jeg engang en Tur til Tingvalla sammen med nogle Venner. Medens Selskabet paa islandsk Vis var til Hest, aabnede min Værts Kone og jeg den nys anlagte Kørevej mellem Byen og det berømte gamle Tingsted, idet vi blev befordrede i en lille tøjhulet Gig forspændt med to islandske Heste »en tandem«. —

Om Besøget i Tingvalla skal jeg ikke her udtale mig nærmere; naturligvis besaa vi de berømte Punkter, og vi spiste og overnattede efter islandsk Skik hos Præsten, hvor vi blev trakterede med den vidunderligste Laxørred, trukket lige op af Elven, og hvor vi kunde faa Whisky, Sodavand og Øl, alt sammen mod en rimelig Betaling.

Der var tæt op ad Præstegaarden bygget en Træbarakke med omtrent en Snes smaa Sovelukaf'er paa Størrelse med et Skibslukaf. En saadan Tilbygning var efterhaanden bleven nødvendig paa Grund af den store Mængde Turister, der til Tider strømmede til Stedet.

Paa Køreturen frem og tilbage hørte vi jævnlige Regnsprovers og Hjeilers melodiske Fløjt, og vi saa ofte den førstnævnte Art Fugle løbe tværs over Vejen. Der var mange af dem, og de var ikke sky. Min Vært forklarede mig, at Jagttiden endnu ikke var inde. Naar Jagten havde været frigivet blot i 24 Timer, var Forholdet et andet; da var Fuglene ligesaa sky som andre Steder.

Den Sommer endte med Kulmerter. Marineministeriet

kunde af en eller anden Grund ikke faa bragt Wales-Kul til Island, og efterhaanden tømte vi Depoterne fuldstændigt. Forinden vor Afgang til Færøerne tømte vi vort Depot i Eskefjord, idet vi ikke alene fyldte vore Kulkasser, men tillige tog saa mange Kul paa Dækket, at vi med disse tilbagelagde Rejsen til Færøerne.

Denne foregik fra Beruffjord paa ca. 24 Timer i godt Vejr, og da vi en Morgenstund ankom til Færøerne, saa vi her ikke mindre end tre engelske Trawlere ligge tæt sammen inde paa dansk Territorium. Vi kom i Dagbrækningen bag paa dem, og de forsøgte at fjerne sig i tre forskellige Retninger. Et løst Skud standsede dem ikke, men et skarpt Skud tæt foran Bougen standsede den ene. Vi prajede til ham, at han blev skudt ned, dersom han ikke laa stille, og jagede den anden. Han fik samme Konfekt og samme Besked, og det lykkedes at faa fat i den tredie. —

De fik alle tre Ordre til at følge i vort Kølvand, og vor Ankomst med disse tre Arrestanter til Thorshavns Rhed vakte megen Jubel, hvor Befolkningen havde været misfornøjet med, at Trawlerne lodes for frit Spillerum samtidig med, at der ofredes saa meget paa Polititjenesten omkring Island. Disse Følelser hos Færingerne var jeg bleven bekendt med under mit Ophold ved Thorshavn paa Oprejsen, og det var derfor, at jeg havde bestemt mig til at ofre den sidste Maanedstid af Togtet paa Færøerne.

Da jeg erfarede, at Trawlerne særlig holdt til i Fuglefjord, tog jeg for en Tid Station her og fangede en Del Trawlere, som kom lige i Armene paa os, men Rygtet har Vinger, og det varede ikke længe, før Antallet af fremmede Trawlere betydeligt formindskedes — efterhaanden som de saa Virkningen af vor Nærværelse, fortrak de til Island, og havde jeg ikke haft Kulvanskeligheder, var jeg ganske sikkert fulgt efter dem.

I min Rapport til Ministeriet forsøgte jeg at klarlægge, hvor umuligt det var med et enkelt Skib at udføre fyldestgørende Polititjeneste baade ved Island og ved Færøerne. Om det er min Rapport, der har foranlediget det, véd jeg naturligvis ikke, men Aaret efter blev der sendt en Kanonbaad til Færøerne, og Inspektionsskibet »Beskytteren« blev paabegyndt.

Den sidste Trawler, vi snuppede, tog vi netop som vi paa

Hjemrejsen ved Midnatstid drejede omkring Skagens Fyrskib. Skønt det jo strængt taget ikke var »Heimdal«'s Station, handlede jeg efter Konduite og tog ham ind til Frederikshavn. Efter et kort Ophold her, stod vi, idet vi holdt vor reglementerede Fuldkraftsprøve, ad Sundet til og havde et godt Resultat, da vi til denne Prøve havde opsparet det nødvendige Kvantum Wales-Kul fra vore Depoter paa Island.

Det har i Mands Minde været en almindelig Skik, at Chefen for en Orlogsmand efter endt Togt ser sine Officerer til Middag efter Kommandoens Strygning. Vi havde i »Heimdal« haft et uhyre fornøjeligt og gemytligt Samliv mellem Chef og Officerer. Af Officererne spillede en paa Guitar, en paa Cither, en paa Mandolin og en paa Violin, og vi sang allesammen, hver med sit Næb. Jeg husker saaledes en engelsk Sang om »the man who broke the bank at Monte Carlo«.

Til vore glade Musikaftener havde vi hyppigt vore islandske Venner ombord. De glædede sig over Musikken, og flere af dem udtalte sig om det vidunderlige, at man kunde more sig saa godt uden at drikke sig fuld. Vi havde ofte ombord talt om, at det var kedeligt, at vore Hustruer ikke kunde se, hvor godt vi havde det med hverandre, og jeg fik den Idé istedet for den obligate Chefsmiddag efter Kommandoens Strygning at give en Middag ombord straks ved Ankomsten til København, hvor vi da vilde søge at faa vore Hustruer med.

Fra Frederikshavn havde vi sendt telegrafisk Indbydelse. Vi ankrede paa Københavns Rhed en Eftermiddag Kl. 4, og Kl. 4³/₄ var vore Fartøjer ved Toldboden for at hente vore Gæster.

Som sædvanlig ved festlige Lejligheder ombord benyttede vi Officersmessen som Spisestue og Chefens Kahyt som Dagligstue. Under Diner'en spillede Skibets Musik paa Dækket, og efter Diner'en samledes Officersmusikken i Kahytten og gav vore Damer Prøver paa, hvad vi kunde præstere. Jeg tror nok, Festen var vellykket.

Idet jeg nævner Musikken, kommer jeg til at tænke paa en lille Begivenhed, som jeg synes, jeg maa omtale: Naar Skibet laa i en islandsk Fjord, lod vi hyppigt Musikken spille iland til Opmuntring for Byens eller Handelsstedets Befolkning. En Dag, da der saaledes skulde musiceres i Seydisfjord, og jeg

med mine Officerer mødte til Promenadekoncerten, fik jeg den forfærdende Meddelelse, at Tenorhornets Mundstykke var faldet overbord og gaaet tilbunds ikke langt fra »Heimdal«; det vilde altsaa sige, at vi ikke vilde faa Musik, førend vi fik et nyt Tenorhorn sendt op fra København.

Tenorhornisten var dygtig lang i Ansigtet, da han meddelte mig det passerede, og meget ked af at have baaret sig dumt ad. Jeg sagde til ham: »Det kan ikke nytte at lamentere, Hoyer. Gaa nu ombord med Musikken og tag vore Flynder-

Parti af Seydisfjord paa Island 1898.

garn imellem to Fartøjer og søg, om De kan »stryge« Deres Mundstykke op.«

Jeg gik kort efter selv ombord, da jeg havde megen Øvelse i saadan »Strygning« fra min Vagertjeneste. Jeg organiserede Eftersøgningen, der havde sin Vanskelighed, da der var 20 Favne dybt Vand. Hver Gang vi halede Nettet op, havde vi en rig Fangst af Hermetikdaaser, ituslaaet Porcellæn, Karasler og Glas m. m. Der begyndte allerede at vise sig nogen Skuffelse i Folkenes Ansigter, men jeg opmuntrede dem med et »Never give up, boys, once more for the little thing — 3 Flasker Sherry, naar vi finder Mundstykket.« Det er jo længe lyst en Sommeraften paa Island, og efter 3—4 Timers »Strygning« fandt vi vort Mundstykke. — Dette virkede saa oplivende paa Musik-

ken, at de straks, skønt det var sent om Aftenen, gav sig til at spille nogle lystige Melodier, og inde fra Stranden lød der et Hurra fra de interesserede Tilskuere. Næste Dag kunde Promenadekoncerten finde Sted.

Efter Kommandoens Strygning i Krydseren »Heimdal« tiltraadte jeg atter Tjenesten som Adjudant hos Viceadmiralen. Men allerede i Januar 1899 blev jeg udnævnt til Kommandør og ansat som Stabschef ved den flydende Defension. Kort Tid efter blev jeg dekoreret med Dannebrogsmændenes Hæders-tegn og min Datter Karen forlovet.

I Foraaret 1900 blev jeg udnævnt til Marineminister i Ministeriet Sehested. Dette var, ligesom i tidligere Tid min Udnævnelse til Chef for »Esbern Snare«, begrundet i »Mangel paa Bedres Havelse«. Den vordende Konseilspræsident havde henvendt sig til Defensionschefen, Kontreadmiral Wandel, men denne trykkede sig og talte fortroligt med mig om sine Grunde hertil. Jeg forsøgte paa det bedste at opmuntre ham til at paatage sig Posten, og paa hans Bemærkning om, at der var intet at gøre, da Venstre jo nægtede enhver Bevilling til Forsvaret, gjorde jeg gældende, at der ogsaa kunde udrettes noget godt ved at anvende de bevilgede Midler paa en fornuftig Maade, samt at han maatte betænke, at naar ingen Søofficer vovede at paatage sig at være Marineminister, vilde Marinen som gentagne Gange før blive underlagt en Krigsminister, hvad der efter min Mening paa enhver Maade burde undgaas. At Marinen, som det senere har været Tilfældet, skulde blive underlagt en fhv. Skolelærer og Degn eller en Dr. phil. uden nogensomhelst Kendskab til dens Anliggender, var der vistnok kun faa, der tænkte sig muligt.

Da Admiral Wandel den næste Dag ved Kontortidens Begyndelse meddelte mig, at nu havde han definitivt sagt Nej, udtalte jeg min Beklagelse deraf og tænkte ikke mere over den Sag. Da jeg samme Eftermiddag var kommen hjem fra Defensionens Kontor, fik jeg Besøg af Kammerherre Sehested, der udtalte, at jeg vel kunde gætte mig til Anledningen af hans Besøg. —

Skønt jeg ærlig talt fik den Tanke, at Admiral Wandel havde henledt Opmærksomheden paa mig, svarede jeg benægtende, da jeg syntes at maatte anse min Samtale med Admi-

ralen som fortrolig. Han sagde mig da, at Baron Juul-Rysensten i Anledning af nogle Artikler fra min Haand i »Berlingske Tidende« havde henledt hans Opmærksomhed paa mig, og at Admiral Wandel havde refereret mine Udtalelser i Anledning af hans Kandidatur og havde raadet Sehested til at tale med mig.

Jeg sagde ham, at hvad det faglige angik, da havde jeg ingen Frygt, men at jeg i politisk Henseende egentlig var en Mand uden bestemt Standpunkt — ialtfald Parti-Standpunkt. Men vilde han tage mig som Fagminister, skulde jeg bestræbe mig for at være en loyal Kollega. Han erklærede sig tilfreds hermed og vi beseglede vor Aftale med et Haandslag.

Efter at Sehested havde forladt mig, kom jeg i Tanker om, at jeg vist havde indladt mig paa en letsindig Historie, da jeg jo for at være Marineminister maatte gaa udenfor Nummer, og det jo ikke var sikkert, at der ved min eventuelle Afgang vilde være et Kommandørsnummer at træde tilbage i, og saa vilde jeg efter f. Eks. et Aars Tjeneste som Minister staa med ca. 1200 Kr. i Pension, hvorefter jeg med Familie ikke kunde leve. Jeg skrev til Sehested derom og fik Svar tilbage, at han skulde sikre mig den fulde Ministerpension uafhængig af min Tjenestetid som Minister. —

Min Udnævnelse virkede som en Bombe, og mine Misundere fik atter travlt. — Jeg var paa det rene hermed og sagde til mig selv: »Nu blot roligt videre uden at være Vigtigpeter,« og det Program tror jeg, at det lykkedes mig at gennemføre.

En af mine ældre Kammerater, som i mange Aar havde været Direktør i Marineministeriet, var villig til at forblive i denne Stilling, og dette var mig til stor Hjælp med Hensyn til den daglige Forretningsgang.

H. M. Christian d. IX tog særdeles hjerteligt imod mig og optraadte i det hele paa en Maade, som opvakte min højeste Beundring og Kærlighed. Han var jo allerede over de 80 og jeg ikke fyldt de 48. Han betragtede mig derfor som et ungt Menneske og talte med mig som en gammel Fader taler med en Søn i en moden Alder.

Om min Ministertid er det ikke min Hensigt at gaa i Detailler, men da det kom mig for Øre, at der skulde være faldet den Ytring, at i Middelboes Tid skete der jo ikke noget, synes

jeg, at jeg bør anføre, følgende, som jeg finder optegnet paa en Seddel mellem mine Papirer.

Jeg ophævede »Signalkommissionen«, der efter min Overbevisning havde overlevet sig selv og i mange Aar ikke udrettet noget af Betydning, og oprettede i dennes Sted »Flaadens Signalvæsen« som en militær Institution under Orlogsværftet. Jeg lod udarbejde en ny Signalbog efter min egen Anvisning, baseret paa nyere og moderne Principper.

Jeg udgav en af mig selv udarbejdet »Taktik og Evolutions-Bog for Flaaden«. Den hidtil gældende Taktikbog bestod af store, uhandlelige Bøger, vistnok 15 Tommer i Firkant og meget tunge. De var ikke til at have at gøre med paa en aaben Bro, naar det blæste. Min Taktikbog var i stort Lommebogsformat, ca. 4 Tommer bred og 7 Tommer høj, altsaa meget handigt Format, som Vagthefen altid kunde føre med sig i Lommen. Ogsaa de gamle Signalbøger havde været af et uhandleligt tungt Format, som gjorde det vanskeligt for ikke at sige umuligt at medføre dem i et Skibs Fartøjer. Min nye Signalbog var ogsaa i stort Lommebogsformat, saa at Fartøjs-Underofficeren bekvemt kunde føre den med sig. Med Hensyn til dette Format havde jeg høstet gunstige Erfaringer med et »Signalssystem for Torpedobaade«, som jeg tidligere havde udarbejdet.

Under min Tjeneste som Stabschef ved den flydende Defension havde jeg erfaret det uheldige i det Forhold, at Kongedybet var et almindeligt Trafikfarvand, hvilket vanskeliggjorde forskellige Forsvarsforanstaltningers Udførelse i rette Tid. — Den daværende Chef for Søbefæstningen, Oberst Lunn af Artilleriet, og jeg havde ofte forhandlet om den Sag og var enige om dens Betydning.

Da jeg nu var bleven Minister, kom han til mig og sagde: »Nu kan De da gøre noget i den Retning,« og da Sagen imellem os tidligere var drøftet i alle sine Enkeltheder, kunde jeg endnu samme Dag forhandle med Udenrigsministeren (Sehested) derom. Da han sluttede sig til mig, kunde jeg gaa til Kongen, da den skulde støttes paa en kongelig Resolution, og her kom jeg til at bestaa en meget stræng Eksamen. Folk, som troede, at Kong Christian d. IX var mindre skarpt begavet, kendte ham ikke. — Han gennemgik den foreliggende Sag med den

Skarpsindighed og Klogskab, som imponerede mig. Hans store Erfaring, sunde Omdømme og ædruelige Sans lod ham trænge fuldt tilbunds i alle Vanskeligheder, og han traf med Hensyn til disse Sømmet paa Hovedet paa en forbavsende Maade. Han beholdt Sagen nogle Dage og kaldte mig derpaa til sig til endnu en indgaaende Konference. Men saa endte han med at sige: »Min kære Excellence, jeg er enig med Dem. Lad os faa den Sag i Orden snarest muligt.«

Der kom snart efter en kongelig Resolution, hvorved Farvandet mellem Taarbæk Havn, Taarbæk Revs Lystønde, Saltholmens Nordvestpynt og Kongedybet til en Linie mellem Saltholmens Sydspids og Amagers Sydspids fremtidigt benævnedes Københavns Havn, der efter de almindeligt gældende Regler ikke kunde befares af fremmede Orlogsmænd uden efter foregaaende Anmeldelse og derpaa given Tilladelse. — Nogen Tid efter passerede en tysk Torpedobaadsdeling Kongedybet uden Anmeldelse, og der blev gjort Indberetning herom til den tyske Regering, som straks udtalte en uforbeholden Undskyldning, og, saavidt jeg véd, har der aldrig senere været Vanskeligheder.

I Forbindelse hermed skal jeg bemærke, at jeg ved Søminekorpset lod anstille praktiske Forsøg med Udlægning af Søminer om Natten. Disse gav et godt Resultat, og Sagen blev gennemført, hvorved opnaaedes en betydelig hurtigere Sikring af København. — Jeg lod udføre Forsøg med Gnist-Telegrafering og lod anskaffe det fornødne Materiél hertil og anbragte det i Horns Revs Fyrskib. — Det var altsammen Foranstaltninger, som kunde udføres ved Hjælp af de disponible Midler. — Jeg lod Uniformsreglementet revidere og lod Spørgsmaalet om Flaadens Forsyning med Kul samt om Statsbanernes Kulforsynings Benyttelse som eventuel Reserve optage til Behandling i en Fælleskommission.

Jeg lod Lodsloven og Loven om Lodstakster revidere, og Revisionen af »Love og Bestemmelser for Marinen«, der i mange Aar havde henligget af Mangel paa Penge, blev i min Tid gennemført, idet jeg tog Pengene fra Marinens Udrustningskonto.

Den gamle Korvet »Dagmar« blev ophugget, og ved Forhandling med Krigsministeriet gennemførtes en Ordning af Lægetjenesten, der var heldig for Marinen.

En under den forrige Trafikminister tagen Bestemmelse om, at Førelsen af Postdampskibene mellem Korsør og Kiel skulde fratages Marinens Officerer og Maskinmestre, fik jeg min Kollega, Juel Rysensten, til at ophæve. — Jeg ansatte en af Marinens Premierløjtnanter, der truedes af Aldersgrænsen, som Lodsoldermand og skabte herved et for Marinen gunstigt Præcedens. — Jeg genoptog at lade en dansk Søofficer gaa i italiensk Tjeneste, ligesom jeg fik en anbragt i østerrigsk Tjeneste og en i fransk Tjeneste, altsammen Foranstaltninger, der ikke kostede noget.

Der havde i mange Aar i Marinen været ført bitre Klager over, at hvert nyt Kampskib blev af en ny Type. Vort nyeste Kampskib »Herluf Trolle« havde vist sig tilfredsstillende, men ikke destomindre dannede der sig forskellige Meninger om det næste Skib, saa at det for mig kom til at foreligge Forslag saavel om et Skib af »Herluf Trolle« Typen som om et af en helt ny Type. — Der var særdeles vigtige Grunde, der talte for hvert af disse Forslag, men jeg valgte »Herluf Trolle« Typen, og dette blev til Kampskibet »Olfert Fischer«, og da dette blev efterfulgt af »Peder Skram«, havde Marinen ialtfald faaet tre Skibe af samme Type.

Gentagne Gange havde der været Klage over, at Orlogsskibenes Besætninger fik for lidt Smør, men en Forandring heri kunde ikke ske uden en ret betydelig Forøgelse af Udgifterne, og det havde man ikke vovet at foreslaa Rigsdagen. — Efter nøjere Overvejelse sammen med Marinens Generallæge og flere videnskabelige Autoriteter indførte jeg Margarine istedet for Smør, hvorved der opnaaedes, at Mandskabet fik tilstrækkeligt Fedtstof, og der indvandttes en Del Penge, som blev anvendt til at give Folkene et vist Kvantum Pølse og Ost daglig og de ældre Underofficerer en daglig Ration Franskrød. — Jeg fik ganske vist Øgenavnet »Margarineministeren« og modtog forskellige Besværinger fra Underofficerer og ligestillede. Jeg kunde svare dem, at i saa og saa mange Aar var der bleven spist Margarine i mit Hjem, og at dette endnu fandt Sted, og at jeg syntes, at naar deres Marineminister kunde spise Margarine, saa kunde de ogsaa, og nu fik de jo Pølse og Ost til at lægge derpaa.

Nu til Politiken! Valgene gik Højre imod, og det gjorde

et stærkt Indtryk, at saa mange Officerer og Befalingsmænd af Hær og Flaade havde stemt med Oppositionen. Hos de fleste af Ministeriets Medlemmer, deriblandt mig, opstod der den Tanke, at det dog vistnok var rigtigst at lade Venstre komme til Magten og — Ansvar! Vi opfordrede Konseilspræsidenten til at fremsætte denne Tanke for Hans Majestæt og udtale, at Ministeriets Medlemmer ikke ønskede, at et muligt Hensyn til deres Personligheder skulde vanskeliggøre en saadan Tankes Prøvelse. Vi var derfor villige til at træde tilbage, dersom Hans Majestæt vilde tænke paa saadant.

Kongen svarede Konseilspræsidenten, at nu rejste han til Wiesbaden, og efter sin Hjemkomst vilde han tale nærmere med ham derom.

Efter at Kongen var kommen hjem, sagde han engang til mig, at han ønskede at høre min Mening om den politiske Situation. Jeg svarede ham, at jeg aldrig havde beskæftiget mig med Politik og aldrig havde indtaget noget kradst politisk Standpunkt, jeg kunde derfor ikke tænke mig, at min Mening om en vanskelig politisk Situation kunde have nogen Værdi. Han svarede, at han nu engang havde faaet personlig Tillid til mig, og derfor vilde han sætte Pris paa at høre min private Mening. Jeg sagde, at saa vilde jeg naturligvis ogsaa gerne udtale den, men maatte bede H. M. høre over med, om jeg skulde udtrykke mig noget for dristigt. — Han bad mig blot udtale min aabne og ærlige Mening. Det var den, han ønskede at høre.

Jeg tænkte, at jeg nu ikke behøvede at lægge Skjul paa mine Følelser, og sagde, at efter mit Skøn vilde det være heldigst at lade den store politiske Majoritet, der dog utvivlsomt var besjælet af gode Hensigter, overtage det politiske Ansvar, og at jeg havde en Følelse af, at det vilde have været til Held for Landet, om dette var sket tidligere. »Naa«, sagde Kongen venligt, »og hvornaar mener De, at *det* skulde være sket?« Jeg sagde, at dersom Venstre havde faaet Magten og Ansvar i 1885, kunde maaske Provisorierne og den dermed følgende Kamp have været undgaaet. »Naa«, sagde Kongen »og hvornaar saa?« Hertil svarede jeg, at ved det politiske Forlig om Forsvars sagen i 1894 var det vistnok en almindelig Antagelse, at Venstre skulde til Roret, hvortil Kongen svarede: »Jeg skal

herpaa kun svare Dem, at de to Gange kunde det nu ikke lade sig gøre.« Hertil havde jeg intet Svar, og Kongen sagde: »Kender De nogen, som kunde paatage sig Dannelsen af et Venstre-Ministerium?« hvortil jeg svarede, at jeg ikke var personlig kendt med de politiske Kredse, men at jeg havde hørt, at der var en Professor Deuntzer, som var renlivet Venstremand, og en saadan Mand maatte vistnok kunde lede et Ministerium. »Han er vistnok meget radikal«, sagde Kongen, hvortil jeg bemærkede, at dette efter min Mening ikke var til Skade, da et Skridt som dette formentlig burde gøres fuldt ud, saa at al Tale om Halvhed var udelukket. »Og vilde De blive som Marineminister?« spurgte Kongen, hvortil jeg svarede, at det kunde jeg ikke tænke mig, da det sikkert vilde blive opfattet, som om jeg af Magtsyge klæbede ved Taburetten.

Kongen bemærkede, at det behøvede jeg jo ikke at bryde mig om, og at han havde Tillid til mig, saa at han helst vilde beholde mig.

Jeg bad H. M. tænke paa, at en saadan Opfattelse hos den offentlige Mening kunde skade mig i min Virksomhed som Minister og maaske berøve mig noget af den Tillid, som var en Betingelse for en Minister og saaledes kunde skade min Gerning. »Lad os nu se,« ytrede Kongen. »Men hvad vilde De sige til en civil Marineminister?« hvortil jeg svarede, at en civil Marineminister, naar det var en Mand med stor politisk Prestige og Indflydelse maaske i en enkelt særlig Situation kunde være en politisk Nødvendighed, men noget saadant kunde jeg kun tænke mig som en rent foreløbig Foranstaltning, at blive bestyret af en Mand som var uden nogensomhelst Kendskab til Marinens Opgaver, Virksomhed og Materiel, og til hvem derfor ingen kunde have faglig Tillid, vilde efter min Mening være en Ulykke for Marinen og for Forsvaret.

Sidst i Juli 1901 bevilgede H. Majestæt Ministeriets Demission og udnævnte Ministeriet Deuntzer.

Det vil ses af det foregaaende, at Ministeriet Sehested ikke trak sig tilbage paa Grund af nogen politisk Nødvendighed, men tilsidesatte personlig Forfængelighed og Magtsyge af Hensyn til Fædrelandets Vel. Da jeg, som ofte nævnt, ikke betragter mig som Politiker, kan min Udtalelse om den politiske Nødvendighed maaske synes noget ulogisk, men jeg er i saa Hen-

seende saa heldig at kunne støtte mig til en Udtalelse af Hr. J. C. Christensen. — Kort Tid efter Ministeriet Deuntzers Dan- nelse traf jeg ved en Middag hos Udenrigsministeren denne Politiker, og i Samtalens Løb bemærkede jeg: »Ja, Ministeriet Sehesteds Afgang kom Dem vel egentlig overraskende.« »Hvorfor mener De det?« spurgte han forsigtigt, hvortil jeg svarede, at der jo ikke havde været nogen særlig Anledning, og forresten var han jo i Karlsbad, da det skete, og det vilde han næppe have været, dersom han havde ventet denne Begivenhed netop paa den Tid. Han svarede, at paa den Tid havde han heller ikke ventet det, thi der forelaa jo ikke nogen politisk Nødven- dighed. Ministeriet Sehested kunde efter hans Mening være bleven siddende en rum Tid endnu, hvorpaa vi fortsatte vor Samtale.

Jeg anfører dette, fordi det maaske er det eneste Tilfælde, hvor et Ministerium saaledes har vist personlig Resignation, og jeg vil her understrege dette, fordi jeg — skønt jeg stadig ikke er Politiker — er af den Overbevisning, at kun herved skabtes der Mulighed for, at »Systemskiftet« kunde foregaa saa roligt og fredeligt, som Tilfældet var.

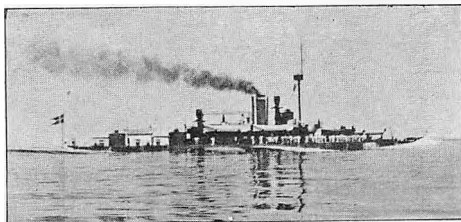
I Forbindelse med denne min Mening turde det være rig- tigt for Fremtidens Skyld at nævne Ministeriet Sehesteds Med- lemmer:

Kammerherre Hannibal Sehested,
 Konseilspræsident og Udenrigsminister,
 Professor Goos, Justitsminister,
 Professor W. Scharling, Finansminister,
 Baron Juel-Ryssensten, Trafikminister,
 Provst Bjerre, Kultusminister,
 Direktør L. Bramsen, Indenrigsminister,
 Hofjægermester Friis, Landbrugsminister,
 Generalmajor Schnack, Krigsminister,
 Kommandør Middelboe, Marineminister.

Det med saa store Forventninger imødesete »Systemskifte« havde altsaa fundet Sted. — Naar jeg nu ca. 20 Aar efter tænker paa Resultatet, føler jeg mig skuffet — og derom er jeg vist ikke ene. Men, som jeg sagde til Kongen: »Jeg er ikke Politiker,« og vil derfor lade Politiken ligge.

Det var et Held for mig, at den nye Marineminister blev taget af Marinens Officerskorps, og at der herved blev et Kommandørsnummer ledig til 1ste August. Den nye Minister var saa elskværdig at spørge mig, om jeg nærede noget særligt Ønske, hvortil jeg svarede, at jeg havde kun det Ønske at tjene videre under samme Vilkaar som mine Kammerater.

I 1902 blev jeg Chef for Panserbatteriet »Skjold« og havde den Fornøjelse at have H. K. H. Prins Carl ombord som Premierløjtnant. En Følge af Systemskiftet var, at en Kommandør var bleven Eskadrechef og en yngre Kaptajn hans Stabschef. Det skal villigt indrømmes, at der herved kom Gang i Tingene. Den tidligere ret ensformige og kedsommelige traditionelle Eskadretjeneste, hvor der saa godt som altid kun sejledes om Dagen og ankredes op for Natten, blev afløst af en livlig Virksomhed med tidssvarende Eskadrøvelser om Dagen og hyppig Natsejlad.

Panserbatteriet »Skjold« i 1902.

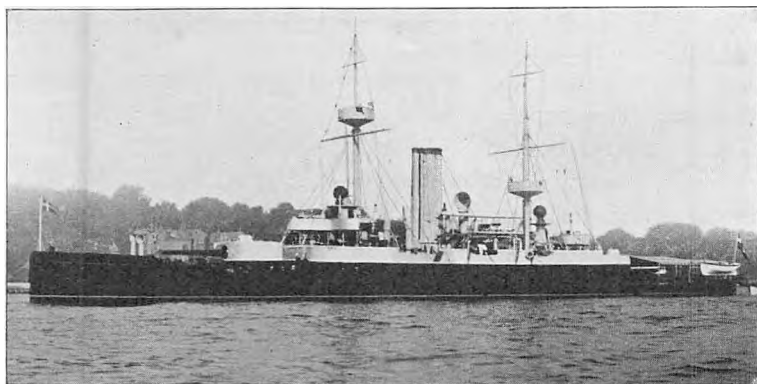
Der var aabenbart mange Øjne, der — mere eller mindre villigt — iagttog den forhenværende Marineministers Færd som Kampskibschef, og der vankede vel af og til ogsaa et Naalestik, men alt i alt gik det godt, takket være et fortrinligt Samarbejde med mine Officerer. Naar disse mærkede, at »Standeren« var ude efter »Skjold«, anstrængte de sig dobbelt, for at alt skulde gaa hurtigt og mønsterværdigt, og dersom det forholder sig saaledes, at man virkelig var »efter mig«, saa fik man kun det Resultat, ud deraf, at »Skjold« præsterede, hvad Skibet ellers næppe havde præsteret.

I 1904—1906 og 1908 var jeg i Eskadre som Chef for Panserskibet »Herluf Trolle«, og det blev efterhaanden en almindelig Anskuelse iblandt Eskadrens Befalingsmænd, at »man« var »ude efter« Kommandør M., men Resultatet blev det samme som i 1902, og jeg følte og føler stadig stor Taknemlighed mod dem, som hjalp mig igennem disse lidt pinlige Tider.

Det kunde vel næppe forbavse nogen, at Misundelse gjorde

sig gældende, og jeg tog mig det heller ikke nær. — Det gjorde mig kun ondt for dem, som led af denne stygge og nedværdiggende Følelse, og jeg kan ikke noksom glæde mig over, at jeg ikke havde nogen Anledning til at være misundelig.

I 1902 havde Eskadren i nogen Tid Ophold i Lunkebugten i Nærheden af Svendborg. Min Familie boede paa Landet tæt ved »Christiansminde«, og ret hyppigt besøgte jeg dem, idet jeg efter Arbejdets Ophør tog derind med »Skjold«s Dampbarkasse. — Der var vidunderlig skønt, og navnlig var der dejligt om Aftenen, naar Vejret var godt. Dette var kommen paa Tale

Panserskibet »Herluf Trolle« i 1906.

ombord, og en Udtalelse af Prins Carl gav Anledning til, at jeg en Dag indbød ham til at tage med mig.

Da Barkassen lagde til ved den udenfor vor Bolig liggende Anlægsbro, kom min Kone og mine Børn som sædvanlig ud paa Brohovedet for at tage imod mig. At der var en Officer med mig, forbavsede ikke min Kone, men lidt forbavset blev hun, da hun kendte Officeren og endnu mere, da jeg fortalte hende, at Prins Carl vilde gøre hende den Fornøjelse at spise til Middag hos os. Hun tog det som en Mand, og Middagen var særdeles fornøjelig. — Var Maden end ikke overdaadig, saa var der god Vin og dejlige gule Roser. Prins Carl, som jo var ung og af Naturen et glad Gemyt, befandt sig øjensynligt vel og kilede med sand Glæde løs paa Suppen og de kogte Høns, der, naar jeg selv skal sige det, var 1ste Kl. A. No. 1.

Eskadren aflagde i 1902 et Besøg i Karlskrona, hvor vi under Opholdet havde saa blæsende Vejr, at der paa den temmelig aabne Rhed gik en betydelig Sø. Officererne var til en Fest, som Karlskrona Marinestations Officerer havde arrangeret for dem, og samtidig havde Stationens Underbefalingsmænd indbudt deres Kolleger fra den danske Eskadre til Fest. Da Prins Carl og jeg gik ombord med Dampbarkassen, slingrede den noget ganske ubændigt, men vi kom vel ombord. Jeg gav Ordre til, at der til Afhentning af vore Underofficerer skulde sendes et mere søgaaende Fartøj end oprindeligt bestemt. De, der mødte i rette Tid, kom ogsaa alle vel ombord, men den næste Morgen viste det sig, at der om Natten var sket en sørgelig Ulykke. Nogle Efternølere fra Festen laante et svensk privat Fartøj og begav sig paa Vej til Eskadren. Men Baaden kæntrade, og 7 Mand druknede, deriblandt to af »Skjold«s Besætning.

Efter dette Besøg blev jeg tilligemed Eskadrechefen og de andre Skibschefer udnævnt til Kmd. af den svenske Sværdorden. Den Omstændighed, at jeg ombord i »Skjold« havde en kongelig Højhed, der oven i Købet var Medlem af det svenske Kongehus, medførte en Smule Repræsentationsvanskeligheder, men med lidt god Vilje kom vi ud over dem, ved at Prins Carl benyttede min Kahyt til at modtage Besøgende. Ombord var han jo Premierløjtnant og jeg hans Chef. Iland derimod maatte han ved officielle Lejligheder optræde som Kgl. Højhed, og jeg fungerede som hans Adjutant.

Den 29. Januar 1904 døde Kong Christian d. IX, 86 Aar gammel. Det gik mig personligt meget nær, da jeg for ham følte den dybeste Hengivenhed, men jeg var samtidig gennemtrængt af dyb Taknemmelighed over, at hans Død kom saa let og man kan næsten sige hyggeligt. Han havde lige holdt offentlig Audiens, der den Dag var trukket særlig længe ud, bl. a. fordi han havde haft Marinens Medaillemand til Præsentation for sig. Hver af dem præsenteredes for ham af Chefen for Orlogsværftet og fik et Haandtryk og nogle venlige Ord.

Efter at have spist Frokost følte Kongen sig lidt træt og lagde sig paa en Chaiselongue, rygende en Cigar. Nuværende Enkekejserinde Dagmar sad i samme Værelse. Hun hørte et Suk, og da hun gik hen for at se til sin Fader, havde han ud-

aandet. — Det kan man da kalde en skøn og fredelig Død.

Ved Kongens Bisættelse i Roskilde Domkirke var tilsagt Landets højeste Embedsmænd og alle i 1ste og 2den Rangklasse. Jeg, der som Kommandør var i 3die Rangklasse No. 3, skulde altsaa ikke med, hvad der var mig en stor Skuffelse, og jeg skrev derfor til den daværende Hofmarskal, om det ikke skulde være en Forglemmelse, at jeg som en af Kong Christians forhenværende Ministre ikke havde faaet nogen Indbydelse til Roskilde Domkirke. Jeg fik herefter et Adgangskort, men det var til en Plads bagved en af Kirkens svære Stenpiller, hvor jeg saagodt som ingenting kunde se.

I 1904 aflagde Eskadren ikke Besøg i nogen fremmed Havn, men blev holdt hjemme i de danske Farvande paa Grund af den russisk-japanske Krig. Dersom nogen studser herover ved Tanken om Krigsskuepladsens store Afstand fra os, maa det erindres, at russiske Orlogsskibe jo under Krigen passerede dansk Farvand, og at der jo i saa Henseende maatte iagttages visse af vor Neutralitet fremkaldte Hensyn.

I Aaret 1906 blev jeg med »Herluf Trolle« beordret til at eskortere Kongeskibet »Dannebrog«, hvormed den danske Kronprins sejlede til Trondhjem for at repræsentere Landet ved Prins Carls Kroning til Norges Konge under Navn af Kong Haakon d. 7de. Kongens Yachtkaptajn, Kommandør F. Bardenfleth, højste Eskadrechefstander i »Dannebrog«.

Vi anduvede Norgeskysten ved Skudesnæs, hvor vi fik norske Lodser ombord, og herfra gik Turen indenskærs til Trondhjem, hvor der ligesom i 1873 fandtes Repræsentanter for mange forskellige Mariner. Selve Kroningshøjtideligheden foregik — ialtfald efter hvad jeg kunde skønne— paa samme Maade som i 1873. Ligesom dengang var det de Gejstliges Procession, der gjorde det dybeste Indtryk paa mig. De danske Officerer havde i Domkirken en glimrende Plads tæt ved Kongeparret.

Der var naturligvis forskellige Festligheder, bl. a. ligesom i 1873 et stort Borgerbal, der gaves af Trondhjems Kommune i en dertil særlig opført Træbygning, og vi havde Besøg af Kong Haakon i »Herluf Trolle«. Under disse Festligheder traf

jeg mange interessante Mennesker, af hvilke jeg skal nævne Statsminister Mikkelsen, der med saa lykkelig Haand havde gennemført Norges Adskillelse fra Sverrig. Han var en meget imponerende Personlighed med et roligt, selvbevidst, men dog nærmest beskedent Væsen. — Den norske kommanderende Admiral, Viceadmiral Krogh, mødte jeg her for 3die Gang i mit Liv. I 1873 mødtes vi ved Kong Oscars Kroning som Sekondløjtnanter og i 1897 paa Windsor Castle, men da var han Kontreadmiral og jeg var Kaptajn.

Biskoppen over Christiania Stift, Bang, talte ved Kroningshøjtideligheden, og jeg lagde Mærke til, at han talte uden Bitterhed om »danske tiden«.

Jeg traf flere Gange Trondhjems Biskop Wexelsen. Han var en lille, undersætsig kraftig Skikkelse, der maa have taget sig prægtigt ud ved Roret, naar han iklædt Regntøj og Syd-

vest færdedes i Skærgaarden og paa Kysten paa sine Visitationsrejser. Han var en overordentlig livlig Mand med megen Humor og et udpræget friskt Syn paa Forholdene.

Foruden ved »Dannebrog« og »Herluf Trolle« var den danske Flaade repræsenteret ved Krydseren »Hekla«, Kaptajn C. F. Maegaard, der ankom fra Islands Stationen, og efter Festlighedernes Afslutning afgik dertil igen. — Da »Dannebrog« forlod Trondhjem, eskorterede »Herluf Trolle« den kun et lille Stykke. En Aften ved 11—12-Tiden stoppede »Dannebrog« op, og jeg blev kaldt ombord og fik Ordre til at afgaa hurtigst muligt til København for at støde til den danske Eskadre dér. Da jeg ikke havde indenskærs Lods ombord, gik jeg uden omkring

Kong Haakons Besøg i »Herluf Trolle« i Trondhjem i 1906.

Cap Staat, hvor jeg mødte stærk vestlig Dønning, men iøvrigt rimeligt Vejr, og efter en heldig Rejse meldte jeg mig til Eskadren.

Umiddelbart efter afgik Eskadren paa officielt Besøg i Kiel, hvilket Besøg i visse Maader havde sin store Interesse. Ved en Middag, som Prinz Heinrich gav paa Slottet, kom jeg til at sidde ved Siden af Storadmiral von Küster, som jeg nogle Aar i Forvejen havde mødt ved et tysk Orlogsbesøg i København, og jeg saa ved denne Lejlighed en af Kejser Wilhelms yngre Sønner.

Jeg traf her i Kiel en Datter af min gamle Chef, Kommandør Friderich Lund. Hun var gift med en Fætter, Kommandør Lilie, i den tyske Marine, og jeg havde den Fornøjelse at se dem begge ombord i »Herluf Trolle« til en Frokost, som jeg paa Eskadrechefens Vegne gav for en Del tyske Officerer.

For at belyse hvilke Vanskeligheder en Skibschef kan komme til at staa overfor, skal jeg meddele, at jeg Dagen før denne Frokost fik tjenstlig Anmodning om at indbyde 6 nærmere angivne tyske Søofficerer til Frokost den følgende Dag i Eskadrechefens Navn. Det var lettere sagt end gjort. Jeg havde en urutineret, værnepligtig Hovmester og en daarlig Kok, og jeg klagede min Nød for Skibets 3die Kommanderende, der havde Ledelsen af Officersmessen. Men han var Mand for at klare Vanskelighederne. Han gik straks iland og arrangerede, at en Frokost skulde leveres fix og færdig fra en anerkendt Restaurant, og han lod Messens Hovmester og et Par flinke Oppassere hjælpe til med Forberedelserne. Frokosten forløb særdeles heldigt, og min gæve Trediekommanderende høstede megen Anerkendelse af Fru Lilie, hvem jeg havde fortalt om hans Snarraadighed.

Togtet med »Herluf Trolle« 1908 blev mit sidste Togt, et Togt, der trods de rigelige Naalestik staar i min Erindring i de lyseste Farver, hvilket jeg hovedsagelig takker min udmærkede Næstkommanderende for og det fornøjelige Samliv med alle Officererne saavel ombord, naar vi læa paa vore ensomme Ankerpladser, som iland, naar Forholdene muliggjorde et fornøjeligt Besøg hos gode Venner. Jeg mindes saaledes en herlig Tur fra Stubbekøbing til Stege. Vi var en stor Charabanc fuld af Officerer og besøgte en uhyre gæstfri Apothekerfamilie i

Stege. Vejret var herligt. Køreturen forkortedes ved livlig Sammensang, og Besøget i Apothekerens dejlige Have var fornøjeligt.

I Foraaret 1911 blev jeg udnævnt til Kontreadmiral og Chef for den flydende Defension, i hvilken Stilling jeg afløste H. K. H. Prins Valdemar. Kort Tid efter blev min nærmeste Eftermand udnævnt til Viceadmiral og kommanderende Admiral, og velvillige Sjæle havde ret travlt med at forestille mig, at jeg maatte føle dette som en Forbispringning. Jeg havde det Indtryk, at naar man som 59 Aar gammel fik kongelig Udnævnelse til en af Marinens tre højeste Kommandostillinger, havde man den Pligt at ofre sine Kræfter til dennes Tarv for den Tid, man havde tilbage i Tjenesten.

Mine velvillige Sjæle hviskede om, at Avancementsforholdene var lagt saaledes tilrette, at Kontreadmirals Avancementet faldt i min Lod og Viceadmirals Avancementet i min Eftermands. Det lykkedes dem dog Gud ske Lov ikke at forbitre mit Sind. Dersom det havde været Skæbnen, der havde været afgørende, saa havde jeg en Følelse af, at jeg hidtil havde været saa heldig, at jeg nok kunde unde en nær Kammerat, at han for engangs Skyld i Livets Væddeløb kom ind som No. 1.

Havde »man« arbejdet paa at lægge Avancementsforholdene tilrette, saa erkendte jeg og erkender endnu, at »man« egentlig talt havde gjort det godt. — Min Kammerat var fuldtud paa det rene med Ministeriets Opfattelse i alle vigtige Sager, saaledes f. Eks. med Hensyn til Danmarks militær-politiske Situation, og han havde som mangeaarig Direktør for Marineministeriet haft Lejlighed til at sætte sig ind i Marinens Tjeneste som ingen anden. For mit Vedkommende havde jeg som tidligere Mine- og Torpedomand og Stabschef ved Defensionen de bedste Forudsætninger for at gøre Fyldest som Defensionschef.

Jeg arbejdede ogsaa med Lyst og Interesse i denne Stilling, indtil jeg d. 9. Marts 1914 gik af paa Grund af en af Ministeriet selvlavet Aldersgrænse, der paa en efter min Mening kunstlet Maade medførte, at den ene af Marinens to tjenstgørende Kontreadmiraler paa Grund af, at han var bestemt til Krigstjeneste i første Linie skulde gaa af, naar han fyldte 62, medens den

anden, der gjorde Tjeneste som Chef for Orlogsværftet, kunde forblive i sin Stilling, indtil han naaede den i Søværnsloven fastslaaede Aldersgrænse af 65 Aar. Dette Punkt skal jeg imidlertid ikke her indlade mig paa at drøfte.

Jeg forlod Marinen med H. M. Kongens Paaskønnelse af min Tjeneste og med Fortjenstmedaillen i Guld, hvilket atter bragte Misundelsen til at stikke Hovedet frem og hviske om, at hidtil havde en Mand ved sin Afgang faaet enten en officiel udtalt Paaskønnelse eller en Dekoration, men Middelboe skulde naturligvis have begge Dele.

Kort Tid efter, at jeg blev Admiral, døde Kong Christian d. IX's Broder, Hans Højhed Prins Hans, og jeg blev attacheret Kong Haakon, der kom til København for at overvære hans Bisættelse. Da vi skulde overvære den kirkelige Højtidelighed i Gallauniform, spise Frokost og foretage Rejsen til Roskilde i civil Formiddagsdragt og senere møde til Taffel i Fredensborg i civil Galla, blev der anvist mig et Omklædningsværelse i et lille Havehus bagved den Pavillon, hvor Kong Frederik d. 8de havde Bolig.

Jeg havde som Defensionschef en særdeles fix ung Mand som Ordonnans, og han mødte her med de forskellige Dragter i en Kuffert. Han hjalp mig udmærket med Omklædningen, og medens jeg med det kgl. Ekstratog tog til Roskilde og derfra til Fredensborg, kørte han med min Kuffert til det Værelse, der i Slottet var bleven mig anvist. — Forinden Taflet blev jeg kaldt op til Kong Haakon, som tildelte mig Storkorset af den norske Sct. Olafs-Orden.

I den snævraste Familiekrede tilbragte jeg tillige med Kong Haakons norske Kavallerer en overordentlig hyggelig Aften. Kong Haakon var rørende glad ved at være i sin Families Krede, ret som en ung Mand, der efter en anstrængende Virksomhed var hjemme i Feriebesøg. Da han præsenterede mig for sine norske Kavallerer, sagde han: »Maa jeg præsentere Dem for en Mand uden Nerver.« Jeg svarede: »Undskyld, Deres Majestæt, uden Nerver kunde jeg ikke klare mig, men jeg har hidtil Gud ske Lov kunnet beherske mine Nerver.« »Ja«, svarede han venligt, »det viste De i 1902 ombord i »Skjold« og vendte

sig til de norske Kavallerer med den Bemærkning: »Ja, saa forestiller jeg Dem for en Mand med Nerver af Staal.«

Jeg trak mig tilbage til min lille Ejendom ved Frederikssund, men forinden jeg gaar videre, springer jeg tilbage til Aarhundredets Begyndelse:

I 1902 fik min ældste gifte Datter Karen en lille Pige, som desværre atter blev os berøvet i 1907, og i Slutningen af 1903 fik hun en Søn.

Det havde altid været mit Maal at faa mit eget Sted paa Landet, som kunde blive et Samlingssted for Børn og Børnebørn. Naar min Kone og mine Børn i sin Tid sejlede med mig i »Løvenørn«, besaa vi de forskellige Lokalteter med særlig Interesse for at udfinde det bedst mulige Sted for »Fa'ers Hus«. Allerede da jeg i 1902 og 1903 havde Sommerbolig ved Svendborg Sund, var jeg lige paa Nippet til at købe en smukt beliggende lille Ejendom paa den lille Ø, Thurø, men min kloge Kone forhindrede dette ved at paapege, at dette Sted laa altfor fjernt fra Hovedstaden, til at mine Børnebørn bekvemt kunde besøge mig i deres Ferier.

Dette Argument medførte, at jeg fremtidig kun søgte en passende Jordlod paa Sjælland. Paa en Jagttur til Jægerspris talte jeg med nogle af mine Jagtkammerater derom, og Forpagter Holm paa Egelundsgaarden paaviste mig en Plads paa Sydsiden af en lille Skov, der hed Egelundskrattet, som han mente vilde passe mig. Jeg besaa Stedet og følte mig meget tiltalt deraf og købte 1—1½ Td. Land af Gaardejer Andreasen paa Bauehøjgaard. —

I Foraaret 1904 byggede jeg mit Hus, som vi kaldte Egelundshuset, og i Sommerens Løb flyttede min Kone og min yngste Datter Inger derind. Her boede vi i 13 Somre, og over Opholdet paa Egelundshuset har jeg ført en Dagbog, som er i min Datter Ingers Besiddelse.

I 1916 købte jeg en god halv Tønde Land til, saa den samlede Lod blev lidt over 2 Tdr. Land (30.600 Kv. Alen). I 1905 byggede jeg en Opsynsmandsbolig og i 1906 en Tilbygning paa Nordsiden af Hovedbygningen. — Vore Glæder og Sorger er optegnede i Dagbogen.

Her skal kun nævnes, at jeg i 1916 d. 2. Juli blev ramt

af Apopleksi i den venstre Side, og da jeg hidtil personligt havde udført meget Arbejde med Hensyn til Ejendommens Pasning og Vedligeholdelse, hvad der nu blev umuligt, saa blev det mig uudholdeligt udelukkende at skulle falde tilbage paa andre, og jeg solgte i Efteraaret 1917 min Ejendom til »Det danske Montessorri-Selskab«, hvis Plan det var her at oprette en Skole efter den italienske Dr. med. Maria Montessorris Principper.

Min Kone og jeg flyttede i Efteraaret 1917 til Schlegels Allé paa Frederiksberg, hvor vi i Stueetagen i No. 7 fik en Lejlighed, der passede os godt.

Om min Sygdom bør jeg med Taknemlighed bemærke, at skønt jeg mistede min legemlige Førlighed, beholdt jeg min Tanke klar og min Hukommelse usvækket, ligesom min Taleevne ikke væsentlig svækkedes. Herfor er jeg Vor Herre inderlig taknemlig, og mine Nærmestes Kærlighed, nogle af mine Venners Trofasthed og Glæden over mine 5 Børnebørn har gjort, at jeg, skønt legemligt en Vragstump, ikke helt har tabt Humøret, hvilket formentlig fremgaar af, at jeg nu i Foraaret 1918 har dikteret disse Erindringer, som min trofaste lille Hustru har nedskrevet. Jeg har ogsaa den Glæde, at min kære Svigermoder, der nu nærmer sig de 88 Aar, efter denne sin høje Alder er rask og livsglad og endnu i fuldstændig Besiddelse af sin aandelige Livskraft og stadig glæder mig ved sin Erfaring og Klogskab.

Og hermed slutter jeg disse Erindringers 1ste Del, idet jeg — om Gud vil — paatænker at diktere en 2den Del, som jeg har tænkt at kalde »Aforistiske Erindringer« fra forskellige Perioder, idet der er enkelte Ting, som jeg tror kunde mere mine Efterkommere, men som jeg i denne Del har udeladt for ikke at gøre Fremstillingen for tung og vidtløftig.

Og saa haaber jeg, at disse Erindringer maa blive modtaget uden Kritik, hvad jeg er paa det rene med, at de ikke kan taale.

